

*Adattár a heidelbergi egyetemen
1595—1621 között tanult
magyarországi diákokról és pártfogóikról*

HELTAI JÁNOS

Az alább következő Adattár* a heidelbergi egyetemen 1595—1621 között tanult magyarországi diákok életére, tevékenységére, munkásságára nézve tartalmaz adatokat, ezen kívül eligazítással akar szolgálni e jól körülhatárolható értelmiségi réteg társadalmi hátteréről, kapcsolatairól.

Az Adattár időhatárait David Pareus heidelbergi tanári működésének kezdő és végpontjai jelentik. Pareus 1598-tól volt az Ó-Szövetség rendes professzora. Hosszabb heidelbergi tartózkodás esetén a néhány évvel korábban beiratkozott diákok már hallgathatták őt. Nagyjából egybeesik ezzel az időponttal a magyarországi helvét hitvallású diákok érdeklődésének Heidelberg felé való fordulása. Ennek oka részben az addig legfrekvenciáltabb wittenbergi egyetemnek a 16. század végén a Formula Concordiae elfogadásával összefüggő szigorú lutheránus irányban való megmerevedése, másrészt a virágzó heidelbergi szellemi élet, s nem utolsósorban éppen Pareus személyének vonzó ereje. Ezért látjuk indokoltnak az Adattár kezdő 1595-ös évszámát, jól lehet korábban is megfordult néhány magyarországi diák Heidelbergben, de a beiratkozások csak a századforduló táján váltak tömegessé, s csak ettől kezdve játszik jelentős szerepet a heidelbergi egyetemen végzett értelmiség Magyarország művelődésében. Az 1621-es befejező évszámot Pareus halála, Heidelberg pusztulása, az egyetem hosszú működési szünetének kezdete, s ez által a pfalzi hatás forrásának gyakorlati megszűnése indokolják.

Ám a Heidelbergben végzett diákok működése s így az általuk hozott eszmék hatása sokkal tovább tartott, egészen az 1630-as évek közepéig meghatározta a magyarországi és erdélyi protestáns művelődést, míg aztán átadta helyét a puritánus törekvéseknek, amelyeket a heidelbergieket követő, már főleg a Német-Alföldön s kisebb részben Angliában iskolázott prédikátori nemzedék képviselt.

A heidelbergi egyetem szellemi hatása tehát ebben az időszakban rendkívül jelentős volt, ennek számbavétele azonban még nem történt meg. Úgy gondoljuk az alábbi Adattár megfelelő kiinduló alap lehet mindazon kulturális és szellemi hatások fölmérésének, amelyeket Heidelberg jelentett az ország közgondolkodásának alakulásában. Bevezetésül az Adattár ta-

* Itt mondok köszönetet Tarnóc Márton tanár úrnak, aki munkámat mindvégig irányította.

nulságai alapján szeretnénk rámutatni azokra a területekre, amelyeken a kutatást végig kell majd vinni, s azután megkíséreljük az Adattár rövid, számszerű elemzését.

Három vonatkozását kell kiemelni a heidelbergi egyetemen ez időszakban elsajátítható teológiai tudásnak. Pareus teológiai kurzusainak nagyobb része a II. Helvét Hitvallás alapján épült fel. Ezekben az oktatási szakaszokban Pareus kedves tanárától, Ursinus Zakariástól, a Heidelbergi Káté egyik szerzőjétől örökölt ortodoxiát adta elő tanítványainak. Ezt az irányt jelzik itthon a II. Helvét Hitvallásnak ebbe az időszakba eső első magyar nyelvű kiadásai, s a Heidelbergi Káté több egymást követő kiadása. Ha a fordítók Szenci Csene Péter és Szenci Molnár Albert nem is, vagy csak részben mondhatók Pareus tanítványnak, e művek megszületése körül a kéziratok célhoz juttatásával, a nyomdai ügyek intézésével, baráti biztatással, a kiadványok terjesztésével Pareus tanítványai bábáskodtak. Ennél az ortodox teológiai irányzatnál kell számbavenni a Pareus tanítványok pasztorációs tevékenységét, amelynek legjelentősebb ránk maradt emlékei Alvinci Péter Geleji Katona István, Kecskeméti Alexis János, Kecskeméti C. János, Milotai Nyilas István prédikációs kötetei. E prédikációs irodalom földolgozása, nyelvi, irodalmi hatásának fölmérése, etikai, műveltségi tartalmának értékelése még nagyobb részt hátra van. Geleji Katona István és Kecskeméti Alexis János jelentenek csupán kivételt. (Tarnóc Márton és Gombáné Lábos Olga munkáira gondolunk itt.)

A heidelbergi egyetem teológiai kurzusainak másik részén a kontroverz teológiát lehetett elsajátítani. Ezekben a szakaszokban Bellarminus Disputationes-ének megcáfolása volt a cél. Magyarországon is ebben az időszakban vívták eszmei harcukat a Pareus-tanítványok a Pázmány vezette ellenreformációval, s Pázmánynak a Kalauzban közzétett önálló gondolati rendszert jelentő, a magyarországi viszonyokhoz igazodó teológiai szintézise éppen Bellarminus Disputationesére épült. E hitvitákban Alvinci Péter, Kecskeméti C. János, Milotai Nyilas István és Pécsvaradi Péter vállaltak jelentős szerepet műveikkel a Pareus-tanítványok közül. Sári Orvos Mihálynak pedig a Veresmarti Mihállyal folytatott vitákban volt jelentős gyakorlati része.

A heidelbergi egyetemnek mind kálvinista ortodoxiáját, mind kontroverz teológiáját Pareus irénikus eszméi hatották át. Ezek az eszmék a kálvinista tanok rugalmas értelmezésével az evangélikus és református egyházak dogmatikai és szervezeti egységét szerették volna elérni, s ezáltal összefogni erőiket a pápaság ellen. E tanok idehaza egyrészt ideológiai alapját képezték Bocskai és Bethlen Habsburg ellenes szabadságharcainak, továbbá Bethlen türelmi egyházpolitikájának, másrészt némi módosulással elsősorban a Felső-Dunamelléken és a Dunántúlon, de a királyi Magyarország többi részén is a kálvinista egyház számára a katolikus és evangélikus egyházakhoz fűződő viszony rendező elveivé váltak. Samarjai Máté János, Pécseli Király Imre, Alvinci Péter és Kanizsai Pálfi János munkássága legjelentősebb ebben a tekintetben.

A heidelbergi egyetem hatása természetesen nem korlátozható csupán teológiai területre. Pfalz ebben az időben az európai későreneszánsz mű-

velődés egyik központja volt. Pareusnak is kedves órái teltek el múzsája társaságában. Latin nyelvű verseinek több kiadása is ismert. Magyar tanítványai közül pedig Filiczki János, Thuri György, Miskolci Csulyak István jelentős latin nyelvű verselők, de nem hagyhatjuk említés nélkül Bojti Veres Gáspárt s Szenci Molnár Albertet sem, továbbá a Heidelbergben kinyomtatott teológiai disputációk, s más művek elé írt üdvözlő versek tömegét sem. Ez az eddigi futólagos megfigyelés alapján elsősorban Horatius és Vergilius imitációjára épülő neolatin költészet még sokkal inkább járatlan terület, mint az előbb tárgyalt teológiai jellegű irodalom, pedig jelentőségét növeli, hogy gazdag anyanyelvű poézis is kapcsolódik hozzá. Miskolci Csulyak István, Pécseli Király Imre, Prágai András és Szenci Molnár Albert munkásságát kell itt kiemelni. Ennek az anyagnak magas színvonalú filológiai feltárása az RMKT XVII. századi sorozatának kötetében már megtörtént, s számos tanulmány foglalkozik értékelésével is, de a heidelbergi egyetem poétikai elveihez s gyakorlatához való viszonyának tisztázása még hátra van.

E későreneszánsz művelődés szférájába sorolható a heidelbergi diákok által létrehozott, részben a szórakoztatást szolgáló moralizáló és államelméleti irodalom, amely a jó uralkodó eszményét propagálja, s írja le, valamint az erős központi hatalom és az alattvalók viszonyát fejtegeti. Szepesi Korocs György, Prágai András, Pataki Füsüs János királytükrei emelkednek ki ebben a tekintetben. Nem hagyhatók azonban figyelmen kívül a halotti prédikációk, többek között a Károlyi Zsuzsanna temetésére kiadott két kötet, neosztoikus gondolatai, valamint Szenci Molnár Ziegler fordítása sem.

A harmadik igen jelentős terület, ahol Pfalz hatásával számolni kell az oktatásügy. Szenci Molnár Albert *Syllecta Scholastica*ja többek között éppen a pfalzi tanulmányi rend Magyarországra való átplántálását célozta. E mellett rendkívül jelentősnek tartjuk Pareus professzor személyes példáját, aki saját házában a Pareanumban együtt lakott tanítványaival. E pedagógiai viszonyulás, tanár és diák ilyen közvetlen személyes kapcsolatának hatása évszázadokra nyúlik a magyar iskolázás történetében. Ezen kívül a Pareus tanítványok közül többen tankönyvet is írtak. Pécseli Király Imre, Kóródi Bedő Dániel, Alvinci Péter munkáira gondolunk itt, mások pedig figyelemre méltó pedagógusi pályát futottak be, mint a már említett Pécseli, továbbá Filiczki János, Szenci Boros János, Vásárhelyi Mózes. Külön ki kell emelni Geleji Katona Istvánnak az erdélyi iskolák védelmében és szervezésében kifejtett tevékenységét. Mindezek együttesen jelentik Heidelberg hatását iskolaügyünkben.

Látjuk Pfalz szellemisége széles sávjára sugárzott a magyar művelődésnek. Nézzük meg röviden a számok tükrében mekkora értelmiségi réteg közvetítette ezt a sugárzást, s a magyarországi társadalom mely rétegeire fejtette ki elsősorban hatását, azaz próbáljunk némi fényt deríteni a művelődés szociológia módszereivel a Pfalzban kiképzést nyert diákok társadalmi hátterére.

Pareus tanári működésének idején tudomásunk szerint 173 magyarországi diák fordult meg a heidelbergi egyetemen. Ezek közül 171 személy

neve megtalálható a Gustav Toepke által kiadott egyetemi anyakönyvben, Hungarus, Ungarus, Transylvanus vagy Scepusius megjegyzéssel. A Heidelbergben kiadott disputációk átnézése további kettővel gyarapította ezt a névsort.

Diákjaink közül mindössze nyolcra tudjuk, hogy nemesi származású volt: Aszalos Mihály, Barsai Zsigmond, Bethlen István, Filiczki János, Kornis Mihály, Krausz János, Thököly István és Thököly Miklós. Kiemelkedik e névsorból ifjú Bethlen István neve, akit nagybátyja a fejedelem küldött peregrinációjára. Ennek jelentőségét maga Pareus is világosan látta, s a következőképpen méltatta: „Te (ti.: Keserűi Dajka János) consultore potissimum illustrissima Sua Celsitudo nepotem unice sibi charissimum Illustrem Dn. Stephanum Bethlen juniorem comitem de Iktar etc. curae et sollicitudini nostrae gratiosissime commendatum, anno superiore in Academiam nostram ablegavit, ut peritia linguarum simul et disciplinis honestioribus, moribusque cultioribus apprime imbutus, peregrinatione Germanica Gallicaque feliciter peracta, olim genti Hungariae maiori emolumento, cum primis familiae Bethlenicae decori et ornamento esse possit, exemplo, sane uti scripsisti, magnatibus Transsylvanis non multum consueto: *quippe Martis potius, quam Palladis natis deditisque.*” (D. P. C. T. II. 5_{a-b} kiemelés tőlem H. J.)

A többi diák származásáról keveset tudunk. Egyedül Bojti Veres Gáspárról ismert, hogy jobbágy család sarja. Közel húsz azok száma, akiknek nevében a P. betű Pastoris vagy Pap jelzés arra utal, hogy már apjuk is lelkész volt. Valószínű azonban, hogy húsznál sokkal többen származtak prédikátor családból, hiszen például Samarjai János nevében sem találunk P. betűt, mégis papi családból született. A diákok másik nagy csoportja városi vagy mezővárosi polgári származású lehetett. Erre utalnak a gyakran előforduló foglalkozási eredetű családnevek, mint Szabó, Sartorius, Hajtó, Suba, Pellionis, Szűcs, Orvos, Sutoris, Tonsoris, Fabricius stb.... Talán nem túlzunk, ha feltételezzük, hogy papi és polgári eredetű volt a heidelbergi diákok zöme, talán 80–90%-a is.

Kevés azonban azoknak a polgároknak a száma, akik nem azzal a szándékkal iratkoztak be, hogy lelkészi pályára lépnek. Csupán Bornemisza Jánosról és Krausz Jánosról tudjuk bizonyosan, Óvári Sidó Jánosról pedig feltételezhető, hogy csak a szélesebb körű tájékozódás igényével mentek külföldre. Az első kettőről azonban az is ismert, hogy kifejezetten gazdag családból származtak. Azaz a lelkészi pálya csak a polgárság szegényebb rétegei számára volt vonzó.

A 173 diák közül 48-ról tudjuk, hogy a Debreceni iskola tanulója volt külföldi útja előtt. Sárospatakról, illetve a négy magyarországi esperesség területéről 34-en indultak útnak. 21-en érkeztek Erdélyből, 19-en Dunántúlról és a Felső-Duna mellékéről, 4-en a Partiumból és 2-en a Hódoltságból. A fenti kép természetesen csak hozzávetőlegesen igazít el a diákok földrajzi származását illetően, mert egyrészt nehéz pontos határt vonni az egyes országrészek között, másrészt a debreceni és sárospataki iskola vonzásköre közvetlen környezetükön kívül nyilván erősen kiterjedt a Partiumra és bizonyos mértékű hatását Erdélyben és az oszág egész területén is. 45 diákról pedig egyáltalán nincs adatunk peregrinációjuk előtről. Mégis jól

tükrözik ezek az adatok, hogy elsősorban a királyi Magyarország keleti része, a Partium és Erdély jelentették a heidelbergi diákok indulásának fő bázisát. A királyi Magyarország nyugati feléről, a Felső-Duna mellékéről és a Dunántúlról, vagyis ahol erősebben érvényesült a királyi hatalom és az ellenreformáció, továbbá a Hódoltságból lényegesen kevesebben jutottak el Heidelbergbe.

A Pareus-tanítványoknak hazatérésük utáni működéséről szintén nem lehet pontos képet rajzolni, hiszen az összegyűlt adatok korántsem jelentik a teljességet. Emellett ebben az időben gyakran váltogatták helyüket a prédikátorok, többen az egyes országrészek viszonylatában is. Ezért csak a huzamosabban egy helyen töltött időt, vagy a magukban álló adatokat vettük tekintetbe. 41 volt heidelbergi diák fejtette ki működését teljesen vagy jelentős részben a kelet-magyarországi négy esperesség területén, 29-en a Partiumban, 21-en Erdélyben, 12-en a Dunántúlon, illetve a Felső-Duna mellékén, 6-ról Debrecenből és egyről a Hódoltságból van adatunk. Itt meg kell jegyeznünk, hogy elsősorban Erdély és a Hódoltság tekintetében lehetnek hiányosak adataink.

A Pareus-tanítványok működésének fontosságát méginkább jelzi, ha megvizsgáljuk itthon befutott pályájukat. 11 személy pályáját csak a rektori állomásig tudjuk követni. Ezek vagy korán meghaltak, mielőtt pappá szentelhetnék volna őket, vagy nincs adatunk életük későbbi részéről. Többeknek pedig élethivatásává vált a nevelői pálya, mint Filiczki Jánosnak, Szenci Boros Jánosnak, Vásárhelyi Mózesnek, Thuri Györgynek.

51 Pareus-tanítvány pályájának csúcsát jelentette a prédikátori állás. Jellemző, hogy valamennyien népes helységekből, gazdag mezővárosban vagy városban, esetleg egy-egy mágnás udvari papjaként működtek. Szerdahelyt, Érsekújvárot, Nagyszombatban, Pápán, Németújvárot, Komáromban, Kassán, Tokajban, Bodrogkeresztúron, Sátoraljaújhelyen, Göncön, Sárospatakon, Olaszliszkán, Miskolcon, Szikszón, Szerencsen, Tarcalon, Hajdúböszörményben, Debrecenben, Szatmáron, Beregszászon, Huszton, Váradon, Munkácsra, Nagyszőlősen, Nagybányán, Nagykállóban, Ecseden, Nagykárolyban, Kolozsvárott, Szilágycsehen, Borosjenőben, Marosvásárhelyen, s még sok más jelentős városban prédikált volt heidelbergi diák.

Az 51 prédikátoron kívül 24-en viseltek esperesi hivatalt is, s tizen a püspöki tiszttel is elnyerték: Czeglédi Szabó Pál, Csulai György, Diószegi V. Mihály, Geleji Katona István, Kanizsai Pálfi János, Keresszegi Herman István, Samarjai János, Simándi Bodó Mihály állottak hosszabb rövidebb ideig egy-egy egyházkerület élén.

Tudomásunk szerint tizen vannak, akik világi pályát választottak. Ezek a nemesi származású diákokon kívül Bojti Veres Gáspár és Csanaki Mant Máté. 3-an Heidelbergben haltak meg: Békési P. András, Petrus Felckmannus és Kerynei Konrád István. 63-an pedig a heidelbergi tanulmányok befejeztével elvesznek szemünk elől.

A 173 diák közül 135-nek ismerjük teológiai disputációját, további ötnek más, külföldön nyomtatott, latin nyelvű művét. Itthoni irodalmi működését pedig 48 személynek tartják nyilván a lexikonok, bio- és bibliográfiák, s ezekből húsznál többen rendelkeznek jelentős művekkel.

Összegzésül megállapíthatjuk, hogy a többnyire lelkészi vagy polgári származású, Heidelbergben Pareus kezei alatt végzett diáksereg itthoni működése az ország valamennyi helvét hitvallásúak által is lakott területére kiterjedt, s a jelentősebb egyházi és oktatási pozíciókat igen nagy számban volt Pareus-tanítványok foglalták el. Befolyásuk jelentőségét a már ismertetett tényeken kívül az is mutatja, hogy néhányuknak már Pareus életében, s többeknek később, a század húszas, harmincas éveiben nagy szerep jutott a következő generációk külföldi tanulásának megszervezésében erkölcsi vagy anyagi segítségükkel, nevelői pártfogásukkal. 48 volt Pareus-tanítvány mecénási vagy fautori szerepe ismert előttünk, s közülük többen 8—10 diák útbaindításán is munkálkodtak.

A Pareus-tanítványok pártfogóiról még töredékesebb képet alkothatunk. A 173-ból 60-nak ismerjük mecénását, fautorjait. Ez összesen 150 személyt, illetve testületet jelent. Ebből 20-an maguk is Pareus tanítványai voltak már korábban. A többiekről adunk rövid összefoglalást az alábbiakban.

Ezek az emberek különböző terheket vállaltak a peregrináló diákok tanításában. A mecénás többnyire a tanulmányút teljes költségét fedezte, de legalább jelentős összeggel járult hozzá a kiadásokhoz. A patrónus és fautor esetenként kisebb adománnyal segítette a diákot, máskor szerepe a mecénáshoz való ajánlás volt. Az egyes egyházkerületek, püspökök fenntartották a jogot, hogy a felkínált vagy közadakozásból összegyűlt ösztöndíj felhasználóját ők jelöljék ki. Máskor egy-egy jövedelmezőbb rektori állás megszerzésében nyújtott támogatást a fautor az általa tehetségesnek talált ifjúnak, ahol aztán ő maga gyűjthette össze a szükséges pénzt vagy annak egy részét.

Adataink többnyire a Heidelbergben nyomtatott disputációk ajánlásai-ból származnak, ezekből azonban csak véletlenszerűen derül ki, hogy ki volt mecénás, ki volt fautor, ezért ezeket az adatokat értékelésünkben sem tudjuk következetesen elkülöníteni egymástól.

Az ismert pártfogók közül 41 polgár, s ide kell számítani azt az 5 várost, amely mint testület vállalt mecénási szerepet. Ezek Debrecen két alumnussal, Miskolc, Olaszliszka, Ráckeve, Komárom egy-egy diákkal. Az egyének közül kiemelkedik Asztalos András, nagyszombati polgár, akinek költségén ketten is tanultak Heidelbergben, további két diák más egyetemeken, s aki ezenkívül is gyakran adakozott kulturális célokra. Mészáros Benedek debreceni, Szegedi Gáspár nagyszombati, Szegedi György kassai, Szegedi Márton kassai, Varannai András kassai polgárok, valamint egy név szerint ismeretlen sárospataki polgár egyedül viselték egy-egy diák tanulásának összes költségét. A heidelbergi diákok polgári pártfogói közül összesen 9-en éltek a Felső-Duna mellékén, illetve a Dunántúlon, 22-en a királyi Magyarország keleti részén, 6-an debreceniek. 4-ről nem tudunk közelebbit. Fel-tűnő, hogy erdélyi nincs közöttük.

29 személyt sorolhatunk a nemesség körébe. Ketten a Dunántúlról, 19-en a keleti vármegyékből, 4-en Erdélyből valók. 3-uk hovatarozása ismeretlen. Asztalos Tamás, abaúji birtokos, Bornemisza Józsa, huszti várkapitány, Petneházi István, borosjenői kapitány, Dobó Ferenc, Sárospatak ura s Dengelegi Anna egyedül fedezték egy-egy diák kiadásait.

11 a főrendek közül való mecénások száma. Öten a keleti vármegyékből, 6-an Erdélyből valók. Bethlen Gábor és Károlyi Zsuzsanna összesen hét diákot patronált Heidelbergben. Bethlen István és felesége, Csáki Krisztina hármat. Rákóczi György kettőt. Többségüknek ezenkívül később más egyetemeken is volt alumnusa.

37 az egyházi személy azaz a prédikátor a pártfogók között (s ehhez kell számítani még a korábban említett húsz Pareus-tanítványt is, akikkel itt nem foglalkozunk). 6-an valók a Dunántúlról, illetve a Felső-Duna mellékéről, 18-an a keleti vármegyékből, 9-en Erdélyből, 1 Debrecenből, 3-an a Hódoltságból. Az egyháziak többnyire csak fautori szerepet vállaltak, de Tardi György, abaúj-tornai esperes, Tiszabecsi Gáspár, kászoni prédikátor, Varsányi István prédikátor özvegye, Makkai Katalin és Sári Orvos Mihály, mint mecénás is szerepel az ajánlásokban. Többüknél viszont ismétlődik a fautori szerep. Ilyenek: Szenci Csene Péter, Szepsi Láni Mihály, Szepsi N. András, Tardi György, Váci Mihály, Vári Alatus János.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a heidelbergi diákok taníttatása elsősorban a királyi Magyarország református nemességéhez és polgárságához köthető. Feltűnő, hogy a királyi Magyarország nyugatra eső részein a polgárság támogatása mondható erősebbnek, s Nagyszombat mellett elsősorban a végvári szerepet játszó Érsekújvár, Komárom, Pápa a legfontosabb bázisok. A királyi országész keleti felén e két elem támogatása nagyjából egyforma erővel nyilvánult meg. Erdélyben viszont a központi hatalom jelenti a legfőbb támaszt, hiszen a mecénások között elsősorban a Bethlen közvetlen környezetéhez tartozó főrendek találhatók: Bethlen István, Csáki Krisztina, Kapi András, az ifjú és idősebb Rhédey Ferenc.

Valamennyi vidéken komoly részt vállalt a peregrináló diákok támogatásában maga a prédikatori réteg. Működése ott a legfontosabb, ahol a világi elem támogatása viszonylag csekély: a Dunántúlon és a Felső-Duna mellékén.

Nyilvánvalónak látjuk, hogy a heidelbergi eszmék hatásával elsősorban azokban a rétegekben kell számolni, amelyek a diákok taníttatásának terheit is viselték, ezek a rétegek pedig, mint láthattuk, a magyar társadalom igen jelentős részét alkották.

Használati útmutató és a rövidítések jegyzéke

Az Adattárban a heidelbergi egyetemre 1595–1621 között beiratkozott magyarországi diákok és ezek pártfogói szerepelnek. E két névsor, amely itt egy betűrendben szerepel a heidelbergi egyetem Gustav Toepke által kiadott matrikulájából és a magyarországi diákok nyomtatásban megjelent disputációiból állt össze. Ennek megfelelően az Adattár kétféle típusú cikkeket tartalmaz.

1. A heidelbergi egyetemre beiratkozott és ott tanulmányokat folytató diákok nevét a megállapítható legteljesebb névalakban verzálissal emeljük ki, kivéve a keresztnévet, tehát pl.: KÁRÁSZTELEKI SZILÁGYI PINTES Mihály. Néhány esetben azonban a P. vagy Pastoris jelzést elhagytuk, ha azok az illető személy azonosításában nem segítenek. A kiemelt név alatt

zárójelben a névváltozatok következnek, elől az egyetemi matrikulában szereplő alak, utána a disputációkban talált további formák. Más forrásból származó névalakot nem vettünk fel. A névváltozatok után a zárójelen kívül a heidelbergi egyetemre való beiratkozás dátuma áll. Az ezt követő bekezdés az illetőről összegyűjtött életrajzi adatokat tartalmazza. Az adatok forrásaira való hivatkozások többnyire a bekezdés végén, problematikus életrajzoknál azonban a bekezdés közben található. Új bekezdésben petit betűkkel szedve kezdődik az egyes diákok műveinek felsorolása. Először az egyetemi tanulmányok során kinyomtatott disputációk, a hozzá és általa írt üdvözlő versek, majd későbbi művei. Végül az illetőnek ajánlott későbbi disputációk, vagy a máshová nem illeszthető adatok felsorolása fejezi be a cikket. A közismert munkásságú diákoknál csupán a Heidelberggel kapcsolatba hozható adatoknál törekedtünk teljességre, a kevésbé ismerteknél azonban lehetőleg minden rendelkezésünkre álló adatot közlünk.

2. A diákok pártfogóinak neve sor elején kurzív betűkkel írva olvasható, pl.: *Bethlen Gábor*. A név alatt a hozzá szóló ajánlások, illetve a mecénási tevékenységre vonatkozó egyéb adatok felsorolása található, majd az illető tevékenységét, társadalmi állását jellemző legfontosabb tudnivalók következnek.

Szerepel az Adattárban néhány heidelbergi professzor, akik különösen szoros kapcsolatban álltak a magyar diákokkal. A róluk szóló cikkek petit betűkkel vannak szedve.

Az Adattárban való eligazodást a különböző névformákra vonatkozó utalók segítik. Ezek bekezdéssel és nagyobb sorközzel vannak elválasztva a cikkektől.

Az Adattárba beépítettem az összes, ebben az időben Heidelbergben kinyomtatott, magyarországi diákok által írt disputáció anyagát, s ezeket kiegészítettem a legfontosabb kézikönyveinkben található adatokkal. Ezeket kívül alkalmanként a szakirodalom szélesebb körét is figyelembe vettem, ezekre a munkákra azonban mindig külön hivatkozom. Forrásaim felsorolását az alábbi rövidítésjegyzék tartalmazza. A Szabó Károly által leírt disputációkra csak RMK számmal utalok. Ezeket a disputációkat munkám során többnyire példány alapján újra leírtam magamnak, kivételt képeznek azonban azok a tételek, amelyekből ma nincs hozzáférhető példány. Ilyen esetben Szabó Károly leírását vettem figyelembe, amely azonban például az üdvözlő versek pontos névformáit nem tünteti fel, és nem ritkán más fontos adatok is hiányoznak belőle. Ezeket a tételeket az alábbi rövidítésjegyzékben keresztel jelzem. Ha az Adattárban valamely adattal kapcsolatban olyan disputációra hivatkozunk, amelyet Heidelbergben nyomtattak, a hivatkozásban a nyomtatás helyét nem tüntetjük fel, hanem csak az RMK számmal és a nyomtatás idejét jelző dátummal hivatkozunk, ha azonban a disputációt nem Heidelbergben nyomtatták a hivatkozásban a nyomtatás helye is szerepel.

AZ ADATTÁRBA BEÉPÍTETT FORRÁSOK
ÉS KÉZIKÖNYVEK RÖVIDÍTÉSJEGYÉKE

A) *A Szabó Károly által ismert források*

1. RMK III 992 +	26. RMK III 1196
2. RMK III 993 +	27. RMK III 1197
3. RMK III 1001 +	28. RMK III 1198
4. RMK III 1011 +	29. RMK III 1199
5. RMK III 1012 +	30. RMK III 1200
6. RMK III 1013	31. RMK III 1201
7. RMK III 1028	32. RMK III 1202
8. RMK III 1095	33. RMK III 1203
9. RMK III 1097 +	34. RMK III 1214
10. RMK III 1112	35. RMK III 1215
11. RMK III 1123	36. RMK III 1216
12. RMK III 1124	37. RMK III 1217
13. RMK III 1125	38. RMK III 1218
14. RMK III 1151 +	39. RMK III 1219
15. RMK III 1152 +	40. RMK III 1250
16. RMK III 1153 +	41. RMK III 1251
17. RMK III 1154 +	42. RMK III 1252
18. RMK III 1171	43. RMK III 1291
19. RMK III 1172	44. RMK III 1292
20. RMK III 1190 +	45. RMK III 1293 +
21. RMK III 1191	46. RMK III 1294
22. RMK III 1192 nem volt önálló
nyomtatvány. L. Jászberényi
Mátyásnál.	47. RMK III 1295
23. RMK III 1193	48. RMK III 1296
24. RMK III 1194	49. RMK III 1298
25. RMK III 1195	50. RMK III 1299
	51. RMK III 1300
	52. RMK III 1331

B) *A Szabó Károly által nem ismert források*

1. App H 724 = Ebersbacensis: *Assertio aeterna Deitatis ... praeside Henrico Altling ...* Heidelberg 1617. Benne Kóródi Bedő Dániel üdvözlő verse.

2. *Est spes, vita, salus, requies et gloria Christus Andreae Prágai ...* [Heidelberg 1616–17.] Könyvjegy = *Erdélyi Múzeum* 1943. 8. l.

3. D. P. C. T. I = Pareus, David: *Collegiorum theologicorum ... decuria una ...* Heidelberg 1611.

Számos magyar diák disputációját tartalmazza. Leírva: *Erdélyi Múzeum* 1908. 220–227, 328–336, 1909. 343–345, 407. l. A varsói Biblioteka

Narodova XVII. 3. 24115 jelzetű példányát és a gdanszki akadémiai könyvtár példányát használtam. Jelezete: Hf 17475 8°.

4. D. P. C. T. 2 = Pareus, David: *Collegiorum theologicorum pars altera* ... Heidelberg 1620.

A fenti mű második kötete. Leírva: *Erdélyi Múzeum* 1909. 407–409; 1910. 59–60, 237–241, 293–297; 1911. 141–145, 240–242, 348–352; 1912. 96–98, 192. l. Az Országos Széchényi Könyvtár példányát használtam.

5. D. P.: *Thes. Bibl. = Pareus, David: Thesaurus Biblicus: Hoc est themata textualia ex S. Biblii veteris et novi Testamenti succincte collecta* ... Heidelberg 1621.

E mű címlap nélküli példányát, amely a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárában található, leírta Herepei: *Adattár I* 161–166 l. A müncheni Bayerische Staatsbibliothek teljes példányát használtam. Jelezete: 8° Diss. 1/1169.

6. Pareus, David: *Disputationum theologicarum publice ... habitarum volumen unum* ... Heidelberg 1611.

A 101–109 l. és a 361–387 lapon Samarjai János és Kanizsai Pálfi János disputációi találhatóak. A magyar bibliográfiai szakirodalom eddig nem tartotta számon. A gdanszki akadémiai könyvtár példányát használtam.

7. Pareus, David: *Exegesis disputationis de sacrarum scripturarum Divina et canonica autoritate adversus Jesuitarum strophas et imposturas*. [Sine loco] 1604, Typis Voegelianis.

Somosújfalvi Érsek Péter, Kovásznai Imre és Ráczevi István disputációi a K_{3a}–K_{6a} lapon találhatóak meg benne. A magyar bibliográfiai szakirodalom eddig nem tartotta számon. A varsói Biblioteka Narodova XVII. 3. 24249 és a gdanszki akadémiai könyvtár Hf 38830 8° jelzetű példányát használtam.

8. Pareus, Johan Philipp: *Narratio historica de curriculo vitae et obitu reverendissimi Patris D. Davidis Parei*... [Sine loco] 1633. Typis Wolfgangi Hofmanni, Sumptibus Wilhelmi Fitzeri Angli.

Közli benne Szőlősi Bede János 1616. október 25-én Pareushoz írt levelét 60 l., a 200. l. után a függelékben a XXXIII. sorszám alatt pedig Kóródi Bedő Dániel gyászversét Pareus halálára. A magyar bibliográfiai szakirodalom nem tartotta eddig számon. Példány gdanszki akadémiai könyvtár: 8° Kb 2406 coll. 2., és München Bayerische Staatsbibliothek 8° Biogr. 870.

C) Kézikönyvek

Az ábécérend szerint haladó biográfiáknál nem hivatkoztam lapszámra, mivel ez fölöslegesen növelné a terjedelmet. A tételszámozást használó bibliográfiaiknál nem lapszámra, hanem tételszámra hivatkoztam.

Adattár I = Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Budapest—Szeged 1965.

Asztalos = Asztalos Miklós: *A wittenbergi egyetem magyarországi hallgatóinak névsora 1601—1812*. Budapest 1931.

Brinkmann = Brinkmann, Günther: *Die Irenik des David Pareus. Frieden und Einheit in ihrer Relevanz zur Wahrheitsfrage*. Hildesheim 1972.

Ipolyi = Veresmarti Mihály *megtérése históriája*. Kiadta és bevezette Ipolyi Arnold. Budapest 1875.

Isk. Adattár = Thury Etele: *Iskolatörténeti adattár I—II*. Pápa 1908.

Kathona G.: = Kathona Géza: *Samarjai János gyakorlati theológiája. Theológiai Szemle 1939. pótfüzete. Különlenyomat: Theológiai tanulmányok 61.*

Marton = Marton János: *A sárospataki református főiskola története*. Sárospatak 1931.

MKszle = Magyar Könyvszemle.

MPETA = *Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár I—XV*. Budapest 1902—1934.

Nagy Iván = Nagy Iván: *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal. I—XII*. Pest 1857—1865.

Nagy J. = Nagy, Jukunda: *Ungarische Studenten an der Universität Marburg. 1571—1914*. Darmstadt und Marburg. 1974.

Napló = Szenci Molnár Albert *naplója levelezése és írományai*. Kiadta Dézsi Lajos. Budapest 1898.

Nagy L.: Végvári = Nagy László: *A végvári dicsőség nyomában*. Budapest 1978.

Payr: A dunántúli = Payr Sándor: *A dunántúli evangélikus egyházkerület története. 1. köt.* Sopron 1942.

RMK I = Szabó Károly: *Régi magyar könyvtár. Az 1531—1711 megjelent magyar nyomtatványok könyvészeti kézikönyve*. Budapest. 1879.

RMK II = Szabó Károly: *Régi magyar könyvtár. 2. köt. Az 1473-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok könyvészeti kézikönyve*. Budapest 1885.

RMK III = Szabó Károly—Hellebrant Árpád: *Régi magyar könyvtár 3. köt. Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve. 1—2. rész*. Budapest 1896—1898.

RMKT XVII/1—9 = *Régi Magyar Költők Tára XVII. század. 1—9. kötete*. Szerkeszti: Klaniczay Tibor és Stoll Béla. Budapest 1959—1977.

RMNY = *Régi Magyarországi Nyomtatványok 1473—1600*. Budapest 1971. Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb. . . . munkája; és *Régi Magyarországi Nyomtatványok 1601—1635*. Kézirat. Az OSZK RMNY csoport tulajdona. Megjelenés alatt.

RMPE 3 = *Kecskeméti Alexis János prédikációs könyve*. Sajtó alá rendezte Szuromi Lajos, bevezette Gombáné Lábos Olga. Budapest 1974. *Régi Magyar Próza Emlékek III. kötet*.

Studia et acta = *Studia et acta ecclesiastica. Tanulmányok a magyarországi református egyház történetéből. I—III*. Szerkeszti Bartha Tibor. Budapest 1965—1973.

Szenci Vál. = Szenci Molnár Albert *válogatott művei*. Sajtó alá rendezte Vásárhelyi Judit. Budapest 1976.

Szepsi Csombor = *Szepsi Csombor Márton összes művei*. Sajtó alá rendezte Kovács Sándor Iván és Kulcsár Péter. Budapest 1968. = *Régi Magyar Prózái Emlékek I. kötet*.

Szinnyei = Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái*. 1–14. köt. Budapest 1891–1914.

Thury E.: A dunántúli = Thury Etele: *A dunántúli református egyházkerület története I. köt.* Pépa 1908.

Toepke = *Die Matrikel der Universität Heidelberg von 1386 bis 1870*. Bearbeitet und herausgegeben von Gustav Toepke ... zweiter Theil ... Heidelberg 1886.

TT = Történelmi Tár

Zoványi = Zoványi Jenő: *Magyar protestáns egyháztörténeti lexikon*. Budapest 1977.

A diákok és pártfogóik névsora

Aegopolitanus, Johannes I. Kecskeméti C. János
Agh Jakab I. Magyarai Ágh Jakab
Alatus János I. Vári Alátus János

ALBENSIS NAGY János

(Johannes Albensis; Johannes Nagy Albensis); 1615. nov. 6.

Bethlen Gábor alumnusa volt. Heidelbergből való hazatérése után marosvásárhelyi prédikátor lett. Mint vásárhelyi prédikátort említi őt Milotai Nyilas István Speculum Trinitatisának 1622. jan. 17-én kelt előszava is. Valószínűleg korán meghalt. (Adattár I 208. l.; *Bethlen Gábor Emlékezete*. Bp. 1980. 597. l.)

Művei:

De monachis et perfectione monastica... 1616. jan. 19. = D. P. C. T. 2. 270–271. l.

De sacramentis in genere et speciatim de baptismo 1616. jún. 8. = D. P. C. T. 2. 320–325. l.

De libero arbitrio et gratia 1617. febr. 15. = D. P. C. T. 2. 357–359. l.

De mundi gubernatione... duce Davide Pareo... 1617. jún. 28. = RMK III 1190. Ajánló verset írt benne Bethlen Gáborhoz maga a szerző. Üdvözlő verset írtak hozzá: Geleji Katona István, Szilvási Márton, Bojti Veres Gáspár.

Nyilvános disputációja előtt mondott latin beszédét és utána mondott imádságát kiadta Kristóf György (*Erdélyi magyar diák Albensis Nagy János disputája...* Kolozsvár 1945.).

Heidelbergben vásárolt könyveinek jegyzékét kiadta Kristóf György. MKSze 1929. 90–94. l.

Üdvözlő verset írt Geleji Katona Istvánhoz (RMK III 1197, 1617. máj. 31.).

Alting, Henricus

1583–1644. 1613-tól Pareus kollégája és barátja a heidelbergi egyetemen. 1616-tól a Collegium Sapientiae igazgatója. Az ő elnöksége alatt respondeáltak a következő magyar diákok: Bakai György (RMK III 1191, 1617. szept. 27.), Kanizsai Mihály (RMK III 1198, 1617. jún. 21.), Prágai András (RMK III 1201, 1617.), Jászberényi Mátyás (RMK III 1215, 1618. ápr. 8.), Szikszai D. István (RMK III 1217, 1618.), Tiszabecsi P. Tamás (RMK III 1219, 1618. febr.), Szivási K. Márton (RMK III 1218, 1618. aug. 15.), Darnai László György (RMK III 1293, 1620. jún. 24.), Diószegi V. Mihály (RMK III 1294, 1620. aug. 2.), Gönci F. János (RMK III 1296, 1620. júl. 19.), Mindszenti Cz. Imre (RMK III 1298, 1620. aug. 24.), Szatmárnémethi István (RMK III 1300, 1620. aug. 12.).

ALVINCI Péter

(Petrus P. Alvincinus, Petrus Alvinci, Petrus P. Alvincius); 1600. júl. 29.

(1570. Nagyenyed—1634. nov. 22. Kassa) Itthon Nagyenyeden, majd Nagyváradon tanult. 1598. máj. 30-án a wittenbergi, 1600. júl. 29-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. 1601-ben debreceni rektor. 1603 őszén nagyvárad első pap lett, 1604. febr. 22-től a bihari egyházmegye esperese. 1605-ben elmenekült Nagyváradról, Kerekiben lett lelkész, innét kb. egy év múlva Kassára ment első papnak, s ott élt haláláig. Mind Bocskai, mind Bethlen Habsburg-ellenes mozgalmaiban tevékenyen részt vett. (Zoványi)

Művei:

- De ceteris enunciatorum divisionibus...* 1599 Wittenberg = RMK III 936a (l. *Magyar Prot. Egyh. Adattár* 1927, 126. l.).
De bonis operibus 1601. jan. 31. = D. P. C. T. I. 268—271. l.
Elementa grammaticae Latinae. Debrecen 1602 = RMNY 887 Molnár Gerely művének átdolgozása.
Egy tetetes neve vesztett papista embertől... küldetett színes öt levelekre... felelet... [Debrecen 1609] = RMNY 977.
Tükör [H. n.] 1614 = RMNY 1064.
Itinerarium Catholicum azaz nevezetes vetélkedés (Debrecen 1616) = RMNY 1104.
Querela Hungariae. Magyarország panasza [H. n.] 1619 = RMNY 1179.
Machiavellizatio. Kassa 1620 = RMNY 1207.
Resultatio plagiarum castigatoris autorem Machiavellizationis reverberata. Kassa 1620 = RMNY 1208.
Az Úrnak szent vacsorájáról való rövid inté. Kassa 1622 = RMNY 1263.
Gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna felett = Exequiae... Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306 (16).
Dedicatio regii sacelli Cassoviensis. Kassa 1625 = RMNY 1334 (2).
A néhai felséges Báthori Gábor... testének eltakarításakor... tett intések. Gyulafehérvár 1628 = RMNY 1406.
Quadragesima vasárnapra tartozó szent evangéliumnak magyarázatja hét prédikáció szerint. Kassa 1632 = RMNY 1536.
Egy rövid úti prédikáció. Kassa 1632 = RMNY 1535 (1).
Gróf Bethlen Péter úrnak... házasságbeli frigykötése előtt való inté. Kassa 1632 = RMNY 1535 (2).
Postilla, azaz egymásután következő prédikációk az úrnapi szent evangéliumok szerint. Kassa 1633 = RMNY 1566.
A postillának második része a nyári prédikációk. Kassa 1634 = RMNY 1583.
A szakirodalom neki tulajdonítja:
Apologia et protestatio legatorum et ecclesiarum Hungaricarum... Bartphae 1606 = RMNY 941, a Bocskai szabadságharc Apológiáját.
A Lelki orvosság. Kassa 1614 = RMNY 1065 című példányból nem ismert vitairat előszavának szerzőségét ugyancsak neki tulajdonították. Alvinci azonban ez ellen tiltakozott.
Megmaradt könyveinek jegyzékét közli ItK 1907. 247—248. I. és Protestáns Szemle, 1900. 654—659. l.
Üdvözlő verset írt latinul: Decsi István és Hodászi Katalin esküvőjére Debrecenben 1602-ben (RMNY 884). Georgius Fabricius-hoz (RMNY 1015; Kassa 1611). Derecskei Ambrus-hoz kettőt (*Az Szent Pál apostol levele... magyar predikációkra...* Debrecen 1603 = RMNY 895.) Gyászverset Szikszai Kónya István halálára (RMK III 925; 1598 Wittenberg).
Üdvözlő verset írt hozzá Bocatius Joannes *Hexasticha votiva*. Bártfa 1612 (RMNY 1029/112) és *Militia S. Georgii*. Kassa 1612, (RMNY 1032/16), 1032/32).
Gúnyversek jelentek meg ellene: *Qui quae vult, dicit, quae non vult audiet*. (Kassa) 1620 = RMNY 1218.

Neki ajánlotta Pareus Újfalvi Imre általa kiadott művét: *Tractatus de patrum... auctoritate*. Frankfurt 1611 = RMK III 1095; továbbá Békési P. András (RMK III 1171), Tölcseki Mihály (RMK III 1485, Leyden 1632) és Tornai Pastoris Ferenc (RMK III 1225, Marburg 1618. febr.) a maga disputációját, mint egyik fautoruknak.

AMBROSIUS, Sebastianus

(1602. okt. 26.)

Ambrosius Lam Sebestyén fia. 1600 júliusától Görlitzben tanult. Később a wittenbergi egyetemen is megfordult. 1602. okt. 26-án ösztöndíjjal iratkozott be a heidelbergi egyetemre, 1603. aug. 24-től a Collegium Casimiranumban folytatta tanulmányait. Későbbi életéről nincs adatunk. (Szinyvei, Napló 30., 115. l.)

Művei:

Ad solennem miraculose recuperati Jaurini recordationem... Görlitz 1602 = RMK III 989.

2. Üdvözlő verset írt Wittenbergben 1602-ben Kegelius, Stephanushoz abból az alkalomból, hogy az Wittenbergbe érkezett. = RMK III 995-ben.

3. Két Szenci Molnár Alberthez címzett levelét kiadta Dézsi Lajos. = Napló 116., 142. l.

Anárcsi György

(Georgius Anarcsi)

Miskolci polgár. RMK III 1252 ajánlásában 1619. ápr. 3-án fautorjai között nevezi meg Lazari Egri Gáspár.

Anárcsi Péter özvegye I. Dengelegi Anna.

Aszalai L. János

(Joannes L. Aszalai)

Varsányi P. István említi meg (RMK III 1203-ban, 1617. aug. 30.) mint Szendrő várában élő egyik nemes fautorát. Szenci Molnár Albert 1614 karácsonyának első napját Szendrőben töltötte Aszalai úrral. Feltehetően arról a szendrői Aszalai családról van szó, amelyekből Nagy Iván szerint Aszalai István 1625-ben kapott nemeslevelet (l. még Napló 66. l.).

ASZALOS Mihály

(Michael Aszalos de Göncz); 1618. ápr. 7.

Gönczi Aszalos Tamás és Károlyi Katalin fia volt, szüleivel együtt 1603. ápr. 5-én címeres nemes levelet kapott Abaúj megyében. Apja költségén tanult az akadémiákon. A marburgi egyetemre 1617. júl. 7-én, a heidelbergire 1618. ápr. 7-én iratkozott be. Az alábbi adatok csak feltételezhetően vonatkoznak rá. Aszalos Mihály Sárospatakról adakozott Kálvin Intitúciójának 1624-ben megjelent magyar fordításának kiadására. A Kassán élő Titili Zsófia, Gönci Aszalos István anyósa 1635. márc. 15-én kelt testamentumában „Aszalos Mihalijnak az én fiamnak” is hagy örökséget. Az ugyancsak kassai Almási István 1635. jún. 20-i végrendelete pedig „Gönczy Mihály magyar pap uramnak” hagyományoz öt tallért. (Adattár I 164. l., Nagy J., Szepsi Csombor 459. l.)

Művei:

Calathus strenarum hortensium symbolicarum et poeticarum... Marburg 1618 = RMK III 1222. Üdvözlő verset írtak hozzá: Erdőbélteki Mihály, Lévai S. Tamás, Tornai P. Ferenc, Vári Miklós és Muraközi D. Márton.

Symboli B. Athanasii pars altera de incarnatione... Christi... praeside Pareo... 8. Aug. 1618. Heidelberg 1618 = RMK III 1251. Üdvözlő verset írtak hozzá Tornai P. Ferenc, Muraközi D. Márton, Udvarhelyi György.

Egy cím nélküli disputáció D. P. Thes. Bibli. 157. l., 1618. dec. 19.

Üdvözlő verset írt RMK III 1224-ben Marburgban 1618-ban Muraközi Dús Mártonhoz és Szepesi Csombor Márton: *Europica Varietas...* Kassa 1620 című művéhez (RMNY 1219). Kovács Sándor Iván (Szepesi Csombor 459. l.) említi Szepesi Korotz Györgyhez, Szepesi Láni Mihályhoz Lővei Györgyhez és Boios Jánoshoz írt üdvözlő verseit is.

Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe 1618. máj. 27-én.

Aszalos Tamás

(Thomas Aszalos de Geoncz)

Gönci Aszalos Mihály nevezi meg patrónusaként RMK III 1251 ajánlásában 1618. aug. 8-án. Gönci Aszalos Tamás 1603. ápr. 5-én kapott címe-re nemeslevelet Abaúj megyében. (Szepesi Csombor 459. l.)

Asztalos András

Gazdag nagyszombai polgár. Taksonyi Péter (RMK III 993, 1602. aug. 28.) és Samarjai Máté János (David Pareus: *Disputationum theologiarum publice... habitarium volumen unum*. Heidelberg 1611 101–109. lapján megjelent disputáció) mecénása. Fenti két heidelbergi alumnusán kívül Szepesi Mihályt (valószínű, Szepesi Láni Mihályról van szó) és Foktői Mihályt is segítette külföldi tanulmányaik során. 1607–1609-ben saját házában adott otthont a nagyszombati református iskolának. Szenci Molnárnak is több ízben küldött jelentős segílyt, s több művének megjelentetésében is támogatta. Szenci Molnár Alberttel, Georgius Remussal élénk levelezésben állott. (Az említett leveleket l. Napló: 253, 297, 311, 318, 321, 329, 337; 255, 265, 338. l. l. meg Napló: 135, 148, 283, 336, 370, 355, 464 l.)

Bachendorfius, Nicolaus Matthias

Az orvostudomány és fizika professzora Heidelbergben. Elnökölt Pataki Füstös János disputációján (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.). Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe 1618. máj. 27-én. (Adattár I. 148. l.)

BAKAI JACOBIDES Gergely (vagy György)

(Gregorius Bakai, Gregorius Jacobides Bakai); 1616. okt. 18.

Itthoni iskolázásáról nincs adatunk. 1616. okt. 18-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, Kapi András alumnausa volt. Fautorjai Keserői Dajka János és Vári Alatus János. 1627-ben sárospataki lelkészként említik (RMNY 1389/14).

Művei:

1. *Theses theologicae de ecclesia autoritate... Parei... sub praesidio Henrici Altling...* 1617. szept. 27. Heidelberg 1617 = RMK III 1191. Üdvözlő verset írtak hozzá Kanizsai Mihály és Prágai András.

2. *De sacramento coenae Domini et missa pontificia...* 1617. márc. 15. = D. P. C. T. 2. 361–362. l.

1627-ben Jakobeus Jakub hozzá is írt üdvözlő verset: „Georgio Baccai symmystae Patachinae.” (Otii vernalis omni MDCXXVII. aegrisomnia... Kassa 1627 = RMNY 1389/14.)

BALAI B. Mihály

(Michael P. Balai); 1620. júl. 28.

1617-ben Sárospatakon tanult. Majd rektor, 1620 közepe felé egyúttal másodpap is lett Ungváron. Milotai Nyilas István Speculum Trinitatisának előszava szerint „mezei táborból” bocsátotta őt fel Bethlen Gábor az akadémiákra, tehát fejedelmi alumnus volt. 1620. júl. 28-án a heidelbergi, 1621. okt. 20-án a wittenbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérése után 1622-ben a gyulafehérvári kollégium rektori hivatalában működött. Ő volt Milotai Nyilas 1623. febr. 7-én kelt végrendeletének egyik tanúja. Milotai egyik művének kiadását bízta rá, de az a munka nem jelent meg nyomtatásban. Balai 1624-ben még korábbi hivatalában volt. További élete ismeretlen. (Zoványi, Adattár I 256—257., *Bethlen Gábor Emlékezete* Bp. 1980. 598. l.)

Művei:

Üdvözlő verset írt Simándi Bodó Mihályhoz 1621. jan. 13-án RMK III 1331-ben; ltthoni működése során pedig Kecskeméti János: *Catholicus reformatus*... Debrecen 1620 című művéhez (RMNY 1200).

Egy latin gyászverse és prédikációja jelent meg a Károlyi Zsuzsanna temetési ceremóniáiról összeállított műben (RMNY 1307).

Balásházi László

(Ladislaus Balásházi de Balásháza)

Mindszenti Cz. Imre patrónusa Dengelegi Annával együtt. Említi RMK III 1298 ajánlása 1620. aug. 24-én.

1609—40 között Közép-Szolnok vármegye alispánja és királyi táblai ülnök volt. 1635. jan. 1-én egy könyvet kapott ajándékba Szepsi N. András szilágycsehi prédikátortól: *Examen concilii Tridentini* Genf 1586 (Adattár I. 234. l.).

Bán István l. Pankotai Bán István

Baranyai Decsi István l. Decsi István

BARCSAI Zsigmond

(Sigismundus Bartsai de Nagy-Bartsa); 1619. ápr. 19.

A későbbi fejedelmet adó Barcsai család sarja. 1619. ápr. 19-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, Bethlen Istvánval egy napon. Feltehetően ő az a Barcsai Zsigmond középszolnoki főispán, akinek Kálnai Péter ajánlotta 1647. ápr. 14-én, Utrechtben megjelent disputációját (RMK III 1690-et). Jelen volt I. Rákóczi György temetésén is. (Zoványi, Adattár I 581. l.)

Műve:

Oratiuncula pro aeterna divinitate Filii Dei asserenda... postridie Nativitatis Christi... Heidelberg 1620 = RMK III 1291. Üdvözlő verset írtak hozzá Csulai György, Kornis Mihály.

Barius Demeter

(Demetrius Barius)

Varsányi P. Isván egyik fautora. (RMK III 1203, 1617. aug. 30.) Szendrő várában tisztviselő. Minden bizonnyal a kihalt bánfalvi Barius család tagja (Nagy L., Nagy Iván).

Barkóczi László

(Ladislaus Barkóczi de Imregh)

Tiszabecsi P. Tamás patrónusa Tiszabecsi Gáspárral közösen (RMK III 1219, 1618. febr.). Nevét Szenci Molnár Albert is említi a Jubilaeus esztendei prédikáció előszavában 1618-ban a protestáns egyház pártfogói között.

Zemplén megyei birtokos család tagja. Felesége Kun Anna után Nógrád megyében való örökösödési jogáért 1600-ban pörösködött Pethe Lászlóval. Ugyanebben az évben Zemplén megye alispánja lett. 1602-ben országgyűlési követ; 1616-, 1617-, 1618-, 1619-ben is e hivatalában újra megerősítették. (Nagy Iván, Napló 348. l.)

Barovius János I. Monosthori Barovius János

Barsi F. János

(Joh. F. Barsi)

Simándi Bodó Mihály egyik fautora (RMK III 1331, 1621. jan. 13.) Simándi ajánlása szerint kőrösi lekipásztor volt, nem tudjuk azonban, melyik Kőrösön működhetett. Korábban a debreceni főiskola anyakönyvében 1589-ben és 1595. okt. 14-én találkozunk Joannes Barsi nevű subscribálóval. (Isk. Adattár 96. l.)

Műve:

Károlyi Zsuzsanna halálára gyászverset írt Joannes Barsi is (*Exequiarum coeremonialium...* Gyulafehérvár 1624 RMNY 1307).

Bartsai Zsigmond I. Barcsai Zsigmond

Baumbach, Johannes Batlhasar

A görög és héber nyelv professzora a heidelbergi egyetemen. Üdvözlő verset írt Jászberényi Mátyáshoz (RMK III 1196, 1617. okt. 25.), és Gönci F. Jánoshoz (RMK III 1295, 1620. nov. 4.). Mindkét diáknak 6 adott szállást.

BAUSNER, Martinus

(Martinus Bausner Transylvanus); 1617. aug. 8.

Mást nem tudunk róla.

Bede János I. Szőlősi Bede János

Bedő Dániel I. Kóródi Bedő Dániel.

BÉKÉSI P. András

(Andreas P. Bekesi); 1615. szept. 20.

Itthoni iskolázásáról nem találtunk adatokat. 1615. júl. 19-én a marburgi, 1615. szept. 20-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be, ahol Gönci Szabó György alumnusa volt, fautorai: Tardi György, Alvinci Péter, Szepsi L. Mihály és Szikszai Sidérius István. Hazatérése utáni működését nem ismerjük. (RMK III 1171)

Művei:

De legis usu et abusu... sub praesidio Parei Heidelberg 1616 = RMK III 1171. Üdvözlő verset írt hozzá Kóródi Bedő Dániel, Komáromi Szerafin Pál, Velechinus István, Geleji Katona István.

De vocatione ministrorum Ecclesiae... 1615. dec. 11. = D. P. C. T. 2. 257–262. l.

De satisfactione Christi pro nobis... 1616. mart. 2. = D. P. C. T. 2. 285–287. l.

Üdvözlő verset írt: RMK III 1172-ben Kóródi Bedő Dánielhez 1616-ban.

BÉKÉSI Péter

(Petrus Pastoris Bekesius); 1602. máj. 25.

A debreceni iskola törvényeit 1590-ben írta alá. Később kántor és contrascriba is volt. 1600 körül a pataki iskola collaboratora. 1602. máj. 25-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Dobó Ferencnek, Sárospatak urának volt alumnusa. 1604. december elején halt meg Heidelbergben. Halála előtt arra kérte társait, hogy míg Magyarországról nem küldik utána ösztöndíját, ne híreljék halálát, hogy hitelezőit kielégíthessék (Isk. Adattár, Napló 136, 178–179. l., Toepke 213. l.)

Művei:

De officio triplici mediatoris Christi 1602. dec. 4. = D. P. C. T. I 435–437. l.

Üdvözlő verset írt Taksonyi R. Péterhez (RMK III 993, 1602. aug. 28.).

Béltéki Mihály l. Erdőbéltéki Mihály

Bene Márton l. Viski Bene Márton

Bényés Pál l. Szepsi Bényés Pál

Berényi János l. Nagyberényi János

Berényi Mátyás l. Jászberényi Mátyás

Bethlen Gábor

Erdélyi fejedelem. A következő diákok mecénása: Geleji Katona István (RMK III 1197, 1617. máj. 31.), Bojti Veres Gáspár (RMK III 1193, 1617), Szilvási K. Márton (RMK III 1218, 1618. aug. 15., RMK III 1257, Marburg 1619. márc. 3.), Gyöngyösi Kiséri András (RMK III 1151, 1615. okt. 7.), Váci Péter (RMK III 1153, 1615. szept. 30.), Albensis Nagy János (RMK III 1190, 1617. jún. 28.). Milotai Nyilas István Speculum Trinitatisának előszava szerint 1620-ban „mezei táborból” küldte külföldi akadémiákra

Balai Mihályt, Petri Ferencet és Sonkádi Jánost. Mivel Petri és Balai később gyulafehérvári rektor lett, tehát elhelyezkedésükről a fejedelem rendelkezett, bizonyos, hogy ők is Bethlen alumnusai voltak. Bethlen Gábor Emlékezete .Bp. 1980. 598. l.)

BETHLEN István, jun.

(Stephanus Bethlen de Iktar, Stephanus Bethlen de Icktar) 1619. ápr. 19.

1606-ban született Bethlen István fia, Bethlen Gábor unokaöccse. 1619—1620-ban Heidelbergben tanult. Közben többek között Marburgba is ellátogatott. (Nagy J. 26) 1626-tól váradi főkapitány és a gyaloghadak parancsnoka. 1632. dec. 23-án fiatalon meghalt.

Munkája:

Declamatiuncula de nativitate domini nostri Jesu Christi... Heidelberg 1619 = RMK III 1292. Üdvözlő verset írt hozzá Bojti Veres Gáspár és Károlyi K. György.

Neki ajánlotta Johann Philipp Pareus: *Delitiae poetarum...* Frankfurt 1619 = RMK III 1245-öt.

Mecénása volt Dániel Jánosnak (RMK III 1456, Leyden 1630), Uzoni Jankó Boldizsárnak (RMK III 1480, Franaker 1632 és RMK III 1486, Leyden 1632).

Két verseskötetet adtak ki Szécsi Máriával kötött házassága alkalmából: Bornemisza Ferenc: *Repotiis Albensibus...* Gyulafehérvár 1627 = RMNY 1383; Kecskeméti K. György: *Gamelion...* Franaker 1626.

Halála után három évvel adták ki Vásárhelyi János Gyászbeszédét (V. J.: *Oratio funebris...* Franaker 1635 = RMK III 1506).

Bethlen István, sen.

Máramaros és Hunyad vármegye főispánja. A következő diákok mecénása: Csepei Ferenc (RMK III 1214, 1617. jún. 13.), Csulai György (RMK III 1291, 1620 karácsony).

Neki ajánlotta Szenci Molnár: a *Syllecta scholasticat* (RMNY 1239 függeléke). Későbbi alumnusai Tölcscki István (RMK III 1427, Leyden 1628), Dániel János (RMK III 1456, Leyden 1630), Esztergomi N. István (RMK III 1482, Leyden 1632), Almási P. András (RMK III 1556, Franaker 1640), Kazai János (RMK III 1644, Utrecht 1644), Váczi András (RMK III 1656, Leyden 1645), Péri T. István (RMK III 1686, Leyden 1647), Mezőlaki Miklós (RMK III 4233, Frankfurt 1622 k.).

Bethlen Istvánné, Csáki Krisztina

Az idősebb Bethlen István felesége. Az ő alumnusa Szentkirályi M. Benedek. (Adattár I 163. l. és RMK III 1256)

Bihari Mihály

Lazari Egri Gáspár egyik pártfogója. Bihari pap. (RMK III 1301, 1620. máj. 13.)

BIHARI PAP Benedek

(Benedictus Pastoris Bihari); 1620. jan. 25.

1620. jan. 25-én a heidelbergi, 1621. okt. 20-án a wittenbergi egyetemre iratkozott be, utóbbi helyen Petri Ferenczel és Balai Mihállyal, Bethlen Gábor két alumnusával egy napon. 1622 elején tért haza, s a kolozsvári iskola rektorának rendelték. A Bethlen alumnusokkal való együttes beiratkozás s a kolozsvári szolgálat alapján arra lehet következtetni, hogy esetleg ő is Bethlen pártfogoltja volt. A kolozsvári református kollégium könyvtárában (ma a Román Tudományos Akadémia fiókkönyvtára) két külföldön vásárolt könyvét őrzik. Feltehetően ő az a kálvinista rektor, akinek temetésére 1623. okt. 20-án harangoztak a kolozsvári unitárius templomban. Halálát minden bizonnyal a pestisjárvány okozta. (Adattár I 143—145. l.).

Műve:

Gyászvers Károlyi Zsuzsanna halálára = *Exequiarum Caeremonialium...*
Gyulafehérvár 1624, RMNY 1307.

Biró Péter ld. Dengelegi Biró Péter

B. Keresztúri István l. Debreceni B. Keresztúri István

Bocskai Miklós

(Bocskai Nicolaus de eodem)

Szikszai D. István és Újhelyi S. Mihály mecénása (RMK III 1217.
1618. jún. 22.)

A család kismarjai ágából származik. A fejedelem öccse, 1584-ben már élt. 1608-ban báróságra emeltetett. 1607/8-ban Szatmárban főkapitány. Később Bethlen Gábor tanácsosa lett. 1621—1623 körül halt meg. (Nagy Iván, Nagy L., RMKT XVII/8 542. l.)

Bodó Mihály l. Simándi Bodó Mihály

Bodrogkeresztúri István l. Debreceni B. Keresztúri István

BOJTHI VERES Gáspár

(Caspar Boithi, Caspar V. Boithi, Casparus Boiti, Casparus Boithinus, Casparus V. Boithinus, Casparus V. Boytinus, Caspar W. Boithinus, Caspar Weres Boithinus); 1617. ápr. 7.

Tanulmányait valószínűleg Nagyváradon kezdte el. 1613. aug. 5-én a debreceni kollégiumba, 1617. ápr. 7-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be mint Bethlen Gábor alumnusa. 1618-ban ifj. Bethlen István nevelője lett, az ő kíséretében 1619-ben ismét visszatért Heidelbergbe. 1620 novemberében újra itthon, Marosvásárhelyen töltött be rektori hivatalt. 1621-ben megint ifj. Bethlen István nevelőségével bízták meg. 1622-ben még egyszer Marosvásárhelyen, 1623-tól Gyulafehérvárott volt tanár, s egyúttal Bethlen Gábor udvari történetírója. Fizetése 200 Ft volt. 1625-ben vármegyei esküdtjegyzővé és káptalani requisitorrá nevezték ki. Az 1620-as évek végén talán több ízben is járt Németországban, Bethlen Gábor megbízásá-

ból, hogy tanárokat hívjon a gyulafehérvári iskolába. I. Rákóczi György alkalmanként diplomáciai feladatokkal bízta meg. 1640-ben még élt. Első felesége volt aranyosmedgyesi Kalah Erzsébet, második Posztómető, más-képpen Jászberényi Zsófia. (Zoványi, Adattár I 194–198. l.)

Művei:

De omnipotentia Dei et eiusque abusu... 1617. júl. 25. = D. P. C. T. 2. 371–372. l.

D. P.: Thes. Bibl.-ban 1618. márc. 21. cím nélkül egy disputáció, 62 l.

Panegyris in excellentissimas Heroicas omnique admiratione dignissimas laudes... *Gabrielis Bethlen...* Heidelberg 1617 = RMK III 1193. Üdvözlő verset írtak hozzá Geleji Katona István, Szilvási K. Márton, Csepei Ferenc, Borzási B. Balázs. Hasonmás kiadásban a szöveg magyar fordításával megjelent Bp. 1980-ban.

Üdvözlő verset írt: Csepei Ferenchez RMK III 1214-ben 1617. jún. 13-án; Albensis Nagy Jánoshoz RMK III 1190-ben 1617. jún. 28-án; Jászberényi Mátyáshoz RMK III 1196-ban 1617. okt. 25-én; Tállyai Putnoki Jánoshoz RMK III 1216-ban 1618. jan. 10-én; RMK III 1250-ben Borzási B. Balázs mecénásához Rhédey Ferenchez 1618. jan. 20-án; Szilvási K. Mártonhoz RMK III 1218-ban 1618. aug. 15-én; ifj. Bethlen Istvánhoz RMK III 1292-ben 1619 karácsonyán; Diószegi V. Mihályhoz RMK III 1294-ben 1620. aug. 2-án; Mindszenti Cz. Imréhez RMK III 1298-ban, 1620. aug. 24-én. Bethlen Gáborhoz Szenci Molnár Albert: *Secularis concio...* Oppenheim 1618 RMNY 1166/4/5-ben. 1628 szeptemberében Alvinci Péterhez és Czeglédi Jánoshoz, Báthori Gábor temetési beszédének szerzőihöz (RMNY 1406).

Ő szerkesztette az: *Exequiae principalis és Exequiarum caeremonialium* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306, 1307 című munkákat, amelyben egy latin gyászbeszéde és gyászverse olvasható Károlyi Zsuzsanna halálára.

De rebus gestis magni Gabrielis Bethlen. Kézirat. Egyrésze kiadva: Engel, J. K.: *Monumenta Unjariae*. Bécs 1809-ben.

BORNEMISZA János

(Joannes Bornemissa); 1610. júl.

Nagyszombatban Samarjai János tanítványa volt. Minden bizonnyal annak a nagyszombati Bornemissa Jánosnak a fia, aki Szenci Molnár Albertet és Samarjai Jánost is támogatta külföldi tanulmányaik során. Az ifjabb nagyszombati Bornemissa János 1610. jún. 16-án Wittenbergben iratkozott be az egyetemre, 1610 júliusában Heidelbergben, még ez évben Marburgban is megfordult. 1624-ben Szenci Molnár Albert Intitutió kiadására is adakozott Bornemissa János nagyszombati polgár, nem dönthető el, hogy ő volt-e ez, vagy az apja. Ipolyi szerint az ifjabb Bornemissa később katolizált. (Napló 52. l., Ipolyi 266. l.)

Műve:

Üdvözlő verset írt Újfalvi Katona Imréhez (RMK III 1095, 1610).

Bornemissza Józsa

(Jodocus L. Bornemissza)

Szentgyörgyi Bálint mecénása (RMK III 1125, 1613. aug. 28.) Huszti várkapitány volt Bornemissza Józsa deák 1607/8-ban. Szentgyörgyi 1613-ban ugyancsak mint huszti kapitánynak ajánlja disputációját. (Nagy L. 235. l.)

Bornemissza Miklós

(Nicolaus Bornemizza)

Simándi Bodó Mihály ajánlja neki RMK III 1331-et 1621. jan. 13-án, mint Ráckeve város tanácsa melletti patrónusának, nagyszombati polgárnak.

Boros János I. Szenci Boros János

BORSAI C. Márton

(Martinus C, Borsai); 1621. jan. 21.

Itthon a váradi iskola seniora volt, 1619. ápr. 27-én a marburgi, majd 1621. jan. 21-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Itthon 1633-ban telegdi pap volt. (Adattár I 157–158 l.), RMK III 1495)

Művei:

Üdvözlő verset írt Nádudvari Szabó Györgyhöz (RMK III 1255, Marburg, 1619. júl. 10.); Szenci Molnár Alberthez (*Lexicon...* Heidelberg 1621, RMNY 1239).

Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe 1621. aug. 22-én. Neki ajánlotta Jenei G. István 1633. ápr. 20-án Leydenben megvédett disputációját, mint egyik fautorának, telegdi papnak. (RMK III 1495).

BORZÁSI B. BALÁZS

(Basilius Borzasi; Basilius B. Barzasi; Basilius B. Borzasi, Basilius B. Borzasinus); 1617. ápr. 7.

Szinnyei szerint Bereg megyei származású. 1612. szept. 18-án subscribált Debrecenben, 1616-ban collaborator volt. 1617. ápr. 7-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Rhédey Ferenc főispán alumnusa volt. 1620-ban mint debreceni rektor hunyt el. (Isk. Adattár 103. l.; Adattár I. 163. l.)

Művei:

De perseverentia sanctorum in fide 1617. aug. 23. = D. P. C. T. 2. 378–379. l.

Symbolum Athanasii... Pars prior... de Trinitate... praeside Pareo... 20. Jún. 1618. Heidelberg 1619. = RMK III 1250. Üdvözlő verset írt benne Bojthi Veres Gáspár Borzási mecénásához Rhédey Ferenchez; Szilvási Márton, Csepei Ferenc, Szentkirályi M. Benedek, Udvarhelyi György.

Két cím nélküli disputáció 1618. ápr. 25. = D. P. Thes. Bibl. 79. l., és 1618. szept. 12. = D. P. Thes. Bibl. 130. l.

Üdvözlő verset írt Bojthi Veres Gáspárhoz (RMK III 1193-ban, 1617).

BORZÁSI CSOPA Péter

(Petrus Czopa Borzasinus, Petrus Borzasinus, Petrus C. Borzasinus); 1609. aug. 25.

1605-ben debreceni diák volt. Somosújfalvi Péter tanítványa. 1609. aug. 25-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. További életéről nem ismerünk adatokat. (RMNY 931)

Művei:

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de clericis Libro I 1609. nov. 28. = D. P. C. T. 2. 465–466. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de gratia et libero arbitrio Libro I. et II. 1610. máj. 19. = D. P. C. T. 2. 557–561. l.

Gyászverset írt ecsedi Báthori István halálára (Somostújfalvi Péter: *Threnos de obitu... Stephani de Bathor...* Debrecen 1605 = RMNY 931).

BÖLÖNI Mihály

(Michael Bölöni; Michael Bölönius); 1603. júl. 3.

1603. júl. 3-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Korábban Sáros-patakon volt Vásárhelyi Mózes tanítványa, s valószínűleg heidelbergi tanulmányútja költségeit is volt tanára fedezte. Erre vall, hogy 1604-ben megjelent disputációját (RMK III 1011) egyedül neki ajánlotta Bölöni. 1605. febr. 17-én egy példányt kért „igaz árán” Szenci Molnár Dictionariumából. (Adattár I 329. l., Napló 179. l.).

Művei:

Theses physicae de natura... praeside... Wolfgango Lossio... 14. Dec. Heidelberg 1614. = RMK III 1011.

De lege et evangelio... 1605. jan. 26. = D. P. C. T. 1. 502–504. l.

De coena Domini et missa papistica 1605. = D. P. C. T. 1. 590–593. l.

Böszörményi S[zantzer] Péter

Súri Orvos Pál fautora. 1607. aug. 15-én a wittenbergi, 1608. szept. 4-én a marburgi egyetemre iratkozott be. 1610. febr. 20-án újhelyi (Sátoralja-újhely?) skólamesterként tűnik fel, s még ez évben tolcsvai prédikátor lett. 1614. márc. 27-én kapta ajándékba pártfogoltjától Pareus: *Roberti Bellarmini... de gratia et libero arbitrio. Libri VI. explicati et castigati...* Heidelbergae 1614. című művét a következő bejegyzéssel: „Reverendo et clarissimo viro D. Petro S. Beszermenio, ovium Christi apud Tolcsvaienses custodi vigilantissimo. Fautori benevolo hoc exiquum munusculum mittit Heidelbergae Paulus Orvos Suri anno 1614 Martii 27.” (Nagy J. 39. l.; Szenci Vál. 605. l.; RMKT XVII/2 291. l.; Dr. Visegrádi János: A kegyesrendiek sátoraljaújhelyi könyvtárának ismertetése. Sátoraljaújhely 1910. 46. l.)

Műve:

De vera Dei agnitione... praeside Johanne Molthero... 3. Dec. Marburg 1608 = RMK III 1058. Üdvözlő verset írt hozzá Szenci Molnár Albert és Foktői P. Mihály.

Budai István

(Stephanus Budai)

Táallyai Putnoki János egyik mecénása, több debreceni polgárral együtt. Az erdélyi fejedelem máramarosi bányájának praefectusa. (RMK III 1216, 1618. jan. 10.)

BUDAI János

(Joannes Budackerus Transylvanus, Joannes Budaeus Transylvanus); 1595. szept. 16. és 1601. máj. 17.

Nem tudjuk eldönteni, hogy a fenti két beiratkozási dátum egy vagy két személyre vonatkozik-e, hiszen máskor is előfordul, hogy ugyanaz a

személy néhány év különbséggel kétszer is beiratkozik ugyanarra az egyetemre. Nem tartjuk viszont valószínűnek, hogy ezzel a Budai Jánossal vagy Jánosokkal azonos volna az a Budai János, aki 1585. jan. 22-én iratkozott be a wittenbergi egyetemre, s 1587-ben gyászverset írt Valkai Miklós és ifjú Károlyi Gáspár halálára. (*Elegiae lugubres...* Wittenberg 1587 = RMK III 766).

BUDAI KARÁCSONY János

(Joannes Karaczony, Johannes Budaeus, Johannes K. Budaeus); 1608. szept. 24.

1607. aug. 15-én „Joannes Karaczony Budaeus Ungarus” névvel iratkozott be a wittenbergi egyetemre. A heidelbergi egyetem anyakönyvében viszont 1608. szept. 24-én csak a „Joannes Karaczony” névforma szerepel. Pareusnál pedig Johannes Budaeus néven disputált kétszer is. Az azonosság azonban a különböző névformák ellenére is nyilvánvaló. 1609 áprilisában vagy májusában tért haza (Napló 312. l.) 1613-ban mint debreceni lelkész tűnik fel Johannes K. Budaeus (RMNY 1048), 1617-ben még mindig ott tartózkodott, ekkor azonban már szabolcsi esperes is volt (RMK III 1203). 1618-ban már nagykárolyi prédikátor (RMK III 1216), 1620-ban még itt van (RMK III 1296). 1632–33-ban pedig Erdődön prédikátor egy Budai János nevű személy (RMK III 1484 és RMK III 1493).

Művei:

De persona Christi 1608. nov. 28. = D. P. C. T. 1. 817–819. l. Neve itt Johannes Budaeus.

De purgatorio 1609. márc. 1. = D. P. C. T. 1. 853–857. l. Neve Johannes Budaeus.

Gyászverset írt Hodászi Lukács halálára (Keserűi Dajka János: *Az tisztéletes... Hodászi Lukácsnak... hidegh teteme fölött tött praedicatio...* Debrecen 1613 = RMNY 1048 neve itt: Johannes K. Budaeus debreceni lelképásztor).

Üdvözlő verset írt Margitai Péterhez (*Az mindennapi könyörgő imádságnak magyarázatja...* Debrecen 1616 = RMNY 1108. Neve: Johann. Budaeus P. eccl. Deb.).

Neki ajánlották a disputációikat: Varsányi P. István (RMK III 1203, 1617. máj. 30., neve Joannes Budaeus ecclesiae Debrecinae concionator ac comitatus Szabolcsien. senior.), Putnoki Tállyai János (RMK III 1216, 1618. jan. 10., Johannes K. Budaeus pastor. eccl. Carolinus), Gönci F. János (RMK III 1296, 1620. júl. 19., Joannes Budaeus pastor eccl. Caroliensis), Mindszenti Cz. Imre (RMK III 1298, 1620. aug. 24., Johannes Budaeus dispensator Mysteriorum Dei in Ecclesia Karolien.), Tasnádi H. István (RMK III 1484, Leyden 1632. ápr. 24. Szabó szerint neve: Budai János erdődi pap) és Gidófalvi S. Balázs (RMK III 1493, Franaker 1633. aug. 3. Szabó szerint: Budai János erdődi pap, közép-szolnoki esperes).

Buza Szabó János

(Joannes Buza)

Diószegi V. Mihály rokona és egyik fatora (RMK III 1294, 1620. aug. 2.)

Buza Szabó Péter

(Petrus Buza alias Szabó)

Diószegi V. Mihály rokona és egyik fautora (RMK III 1294, 1620. aug. 2.)

Buzás János l. Kecskeméti Búzás János

Ceglédi l. Czeplédi

Chernel György

(Cziernel Georgius)

Egyik fautora Lazari Egri Gáspárnak (RMK III 1252, 1619. IV. 3.) Birtokos volt Győr, Sopron, Vas, Zala, Zemplén, Abaúj, Borsod, Szabolcs, Heves, Szathmár, Gömör, Ugocsa és Bereg vármegyékben. Tályai Pál kéziratost Istvánffy fordításának előszavában megemlíti, hogy munkájában sokakkal együtt Chernel György is segítette. (A kézirat 1633-ban, az előszó 1639-ben készült.) 1631-ben mint I. Rákóczi György pataki jószágigazgatója írt levelet a fejedelemnek Prágai András szerencsi prédikátor érdekében. Rákóczi György megbízásából járt követségben Eszterházi Miklós nádornál is. (MKszle 1882 418. l., Nagy Iván, RMKT XVII/8 592. l., ItK 1896. 68. l.)

Kislányának és feleségének halálára latin és magyar verset írt Miskolczi Csulyak István. (RMKT XVII/2 56., 58–59. l.)

Claudius, Joannes l. Kecskeméti C. János

Coppen, Bartholomaeus

A görög és héber nyelv professzora Heidelbergben. Elnökölt a következő disputációkon: RMK III 1123, 1613. júl. 3., Ceglédi Szabó Pál; RMK III 1125, 1613. aug. 28., Szentgyörgyi Bálint; RMK III 1153, 1615. szept. 30. Váci Péter; RMK III 1154, 1615. szept. 9., Velechinus István; RMK III 1194, 1617. máj. 10., Fegyverneki István.

CZEGLÉDI György

(Georgius Cegledius); 1601. okt. 4.

Nem tudjuk azonos-e vele az 1589-ben Debrecenben subscribáló Gregorius Czeplédi. Toepke megjegyezte neve mellett: „Zigledius. Ende December 1604 anscheidend nicht mehr in Heidelberg.” (l. még: Isk. Adattár 30. l.)

Czeplédi János

(1590. nov. 2.)

(Czepléd ?–?, 1639.) 1589. okt. 31-től a wittenbergi, 1590. nov. 2-től a heidelbergi egyetemen tanult teológiát. 1592. máj. 21-én még ott tartózkodott. 1597. jan. 23-tól Padovában tanult jogot. 1598-ban nagyvárad rektor, majd Báthory Gábor nevelője lett. 1603-ban másodpap, 1607-ben elsőpap Nagycseden, hamarosan pedig a közép-szolnoki egyházmegye esperese.

1633-ban már nem viselte ezt a hivatalt, de csak 1639-ben halt meg. (Zoványi)

Művei:

Gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna felett = *Exequiae principales*. Gyfvár 1624 = RMNY (1306/12).

Báthory Gábor fejedelemnek eltakarításakor tett intések. Gyulafehérvár 1628 = RMNY 1406.

Mindszenti Csupro Imre egyik fautora (RMK III 1298, 1620. aug. 24.; és Kecskeméti Mihály egyik fautora (RMK III 1465, Franaker 1631).

Bocattius, Joannes két üdvözlő verset is írt hozzá (RMNY 1029/175, 1033/18).

CZEGLÉDI SZABÓ Pál

(Paulus S. Czegledinus, Paulus Sartoris Ceglednius, Paulus S. Cegledinus); 1613. ápr. 9.

Nagyszombatban tanult. 1613. ápr. 9-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Mezőszegedi Gáspár, nagyszombati polgár alumnusa volt. Már 1614-ben hazatért, s júniustól mint nagyszombati rektor működött. 1615. jún. 17-én részt vett az újlaki zsinaton, amely Pálházi Göncz Miklós evangélikus püspök felhívására kísérelte meg a két protestáns felekezet egyesítését. Czeglédi 1616-ban dunaszerdahelyi lelkész lett. 1619-ben a sóki zsinattól kapott megbízást, hogy a dunántúli egyházkerület számára új kánonos könyvet szerkesszen. Munkáját az 1623-as köveskúti zsinat el is fogadta, s 1625-ben ki is nyomtatták. 1626-ban Czeglédi pápai lelkész lett. A pápai egyházmegye 1627-ben alesperessé, 1629-ben esperessé, a dunántúli egyházkerület 1631-ben jegyzővé, 1641 júniusában püspökké választotta. 1649. aug. 26-án halt meg. (Zoványi; Thury E.: Cz. P. élete. Prot. Szemle 1905 235—248. l.)

Művei:

De scripturae sacrae perspicuitate et perfectione 1613. máj. 5. = D. P. C. T. 2. 86—88. l.

Theses theologicae de causa efficiente peccati... sub praesidio D. Bartholomae Coppen... 1613. júl. 3. Heidelberg 1613 = RMK III 1123. Üdvözlő verset írtak hozzá: Sári Orvos Pál, Leövei Pellionis György, Szentgyörgyi Bálint.

De justificationis certitudine, operum necessitate et meritis 1614. jan. 22. = D. P. C. T. 2. 156—157. l.

Canones ecclesiastici... editi in synodo Comiathina... anno 1623. die 13. Sept. Papae MCXXV, Bernhardus = RMNY 1343.

Üdvözlő verset írt Szentgyörgyi Nagy Bálinthoz. (RMK III 1125, 1613. aug. 28.)

1629. jún. 20-án mint pápai lelkész és esperes írta alá Zorkóczi Sámuel, szecsódi lelkész lelkészavatást tanúsító úrlapját. = RMNY 1447.

RMK III 1421-et (Frankfurt 1628) ajánlotta neki Domjáni Ferenc, mint pápai papnak, egyik fautornak; III 1479-et (Franaker 1632) ajánlotta neki Szeli György, mint pápai papnak, egyik fautornak.

Cziernel György l. Chernel György

Czopa Péter l. Borzási Czopa Péter

Czulai György l. Csulai György

Czupró István l. Csupró István

CSANAKI MANT Máté

(Matthaeus M. Czanaky); 1618. aug. 12.

(?, 1594 — Kolozsvár 1636. dec.). Tanult Nagyszombatban, Pozsonyban, 1614-től Sárospatakon, 1618-ban Heidelbergben, később Wroclawban, 1623. okt. 18-án a leydeni egyetemre iratkozott be, járt Angliában, Svájcban, 1625 júniusában Baselben, 1626 októberében Olaszországban, Padovában. Hazatérve, először Rákóczi György udvari orvosa lett; 1633-tól Kolozsvárott élt. (Zoványi)

Művei:

Controversiae partim logicae et philosophicae partim etiam theologicae Leyden 1625. = RMK III 1387. Ezzel együtt jelent meg gyászbeszéde, testvére, Csanaki András felett.

De natura virorum Ungarorum H. n. Említi Bod Péter, Szinnyei, Zoványi.

Scabiei encomium H. n. 1626. = RMK III 1404.

Nobile scabiei encomium H. n. 1627. = RMK III 1414.

A döghalálról való rövid elmélkedés Kolozsvár 1634. = RMNY 1586.

Szinnyei említi még: *Logica et metaphysica* című művét.

Könyveinek jegyzékét, amely 103 tételt tartalmaz, Cluj-Napocán az Egyetemi Könyvtár Levéltárának Ötvös-gyűjteménye őrzi, mikrofilm-másolata a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Mikrofilmtárában „A 729/I” jelzeten található.

Csene Péter I. Szenci Csene Péter

CSENGERI PÁSZTOR József

(Josephus Cengeri; Josephus Pastoris Czengeri; Josephus Czengeri); 1614. ápr. 1.

1607. júl. 6-án subscribált Debrecenben. Heidelbergi peregrinációján kívül a következő adatok vonatkozhatnak rá: 1625-ben Csengeri P. József első pap Szatmárnémetiben és szatmári esperes. 1634. jún. 18-án Szatmáron tartott közzsinat szilágysági esperesül Csengeri Józsefet erősítette meg. 1648-ban Csengeri József hadadi pap és szilági esperes. (Adattár I 233. l., RMK III 1376, RMK III 1703, RMK III 1704)

Művei:

De peccato 1614. jún. 4. = D. P. C. T. 2. 174. l.

De certitudine fidei, justificationis, et perseverentiae fidelium; nec non bonorum operum perfectione, justificatione et meritis. 1615. febr. 11. = D. P. C. T. 2. 206–207. l.

De Antichristo 1615. szept. 2. = D. P. C. T. 2. 241–244. l.

RMK III 1376-ot (Franaker 1625) ajánlja neki, mint szatmárnémeti első papnak s szatmári esperesnek Gönci. M. János. RMK III 1703-at (Leyden 1648. jan. 15.) és RMK III 1704-et (Leyden 1648. márc. 11.) Csengeri József hadadi papnak és szilági esperesnek ajánlja Mátyóki S. István.

CSEPEI SIDÓ Ferenc

(Franciscus Sidó Czepeinus; Franciscus Czepeinus, Franciscus Tsepi); 1617. jan. 22.

1614. szept. 3-án írta alá a debreceni iskola törvényeit. 1617 januárjától tanult Heidelbergben, idősebb Bethlen István alumnusa volt. (RMK III

1214) Hazatérése után gyulafehérvári iskolamester lett. 1621-ben Husztra került papnak, innét hamarosan Kolozsvárra rendelték. Feltehetően már 1624 elején meghalt. Könyveit a kolozsvári református iskolára hagyta. (Adattár I 120–123. l.)

Művei:

De politico magistratu 1617. jún. 13. = D. P. C. T. 2. 368–369. l. (Neve itt Tsepi, de minden bizonnyal róla van szó, s a furcsa névalak csak sajtóhiba.)

Pro aeterna divinitate, filii Dei, Domini nostri Jesu Christi... sub praesidio... Parei... 1618. jún. 13. Heidelberg 1618 = RMK III 1214. Üdvözlő verset írt hozzá Jászberényi Mátyás, Bojti Veres Gáspár, Szentkirályi Benedek.

Üdvözlő verset írt Bojti Veres Gáspárhoz (RMK III 1193, 1617); Borzási B. Balázshoz (RMK III 1250, 1619.).

Neki ajánlotta disputációját, mint volt tanítójának, Mezőlaki Miklós (RMK III 4233, Frankfurt 1622 körül).

Csernel György l. Chernel György

Csontos István l. Fegyverneki Csontos István

Csopa Péter l. Borzási Csopa Péter

Csulyak István l. Miskolczy Csulyak István

CSULAI György

(Georgius Czulai, Georgius Czulay); 1619. máj. 4.

1616. aug. 3-án iratkozott be Debrecenben a felsőbb osztályokba. 1619–1620-ban a heidelbergi egyetemen tanult. Bethlen István alum-nusa volt (RMK III 1291). Hazatérve Gyulafehérvárott lett tanár. 1623-ban Székelyudvarhelyen lelkész. Ebben az évben az udvarhelyi egyházme-gyében esperesnek is megválasztották. 1627-től Nagyenyeden lelkészkedik, s itt is hamarosan esperes lett. 1634-ben ő is aláírta a Concordia inter evangelicos querendae című vitairatot (RMK III 1924). 1635-ben fejedel-mi udvari papnak és gyulafehérvári lelkésznek hívják. 1650-től erdélyi püs-pök és a gyulafehérvári egyházmegye esperese. II. Rákóczi György hada-kozásai idején bujdosásra kényszerült. 1660-ban Magyarországon halt meg. (Zoványi)

Művei:

Két cím nélküli disputáció D. P. Thes. Bibl. c. kötetében 1619. okt. 23. 257. l.; és 1619. dec. 18. 202. l.

Üdvözlő verset írt Mindszenti Csupro Imréhez (RMK III 1298, 1620. aug. 24.); és Barcsay Zsigmondhoz (RMK III 1291, 1620 karácsonyan).

Latin gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna felett = *Exequiorum coeremonia-lium...* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1307.

Gyászbeszéd gróf Bethlen Péter felett = *Temetési pompa...* Várad 1646 = RMK I 787.

Üdvözlő vers Geleji Katona Istvánhoz: *Praeconium evangelicum II.* Gyula-fehérvár 1640 = RMK II 552.

Zoványi szerint gyászbeszédet mondott Keserői Dajka János felett is 1633-ban.

A könyvei egy részéről készült jegyzéket közölte a *Marosvásárhelyi Evangé-likus Főtanoda Értesítője* 1876/77. 4. l.

Neki ajánlják a következő disputációkat: RMK III 1556 Almási P. István (Franaker 1640) mint egyik fautorának; RMK III 1570 Mogyorósi János (Gro-

ninga 1641) mint egyik fautorának; RMK III 1690, Kálnai Péter (Utrecht 1647. ápr. 14.) mint egyik fautorának; RMK III 1712, Illyefalvi István (Utrecht 1648. márc. 13.) mint egyik fautorának; RMK III 1748, Várallyai Simon Mihály (Franaker 1650. júl. 15.) valószínűleg, mint mecénásnak; RMK III 1785 Geleji Katona István (Utrecht 1651. márc. 15.) valószínűleg, mint mecénásnak; RMK III 1786 Geleji Katona István (Utrecht 1651. jún. 14.); RMK III 1884 Tiszabecsi P. Tamás (Frankfurt 1654. nov.) valószínű, mint mecénásnak; RMK III 1890 Csengeri K. István (Leyden 1654. márc. 28.) valószínűleg, mint mecénásnak; RMK III 1911 Szentgyörgyi Dávid (Utrecht 1654. jún. 10.) valószínű, mint mecénásnak. Minden bizonnyal az egyházkerület pénzéből taníttatta Csulai a fenti tanulókat.

Csupró (?) István

(Stephanus Czupro)

Putnoki Tállyai János egyik mecénása, debreceni polgár. (RMK III 1216, 1618. jún. 10.)

Dajka János l. Keserői Dajka János

DARNAI László György

(Georginus Lazlo Darnainus; Georgius L. Darnainus); 1618. aug. 12.

Komáromban tanítványa volt Pécseli Király Imrének (RMK III 1293). A heidelbergi egyetemre való beiratkozásának dátuma: 1618. aug. 12. Somodi Jánosnak, az érsekújvári őrség pénztárosának volt alumnusa. Még 1620 közepén is Heidelbergben tartózkodott. A Felső-Duna melléki egyházkerület 1622. évi zsinata szentelte pappá. 1625-ben nagymagyarai prédikátor, 1636 körül a Komárom melletti Szőny lelkipásztora volt. (Adattár I 164. l., RMK III 1293, RMK III 1375, RMKT XVII/2 260. l.)

Művei:

Három cím nélküli disputáció D. P. Thes. Bibl. című kötetében: 1619. márc. 13., 172. l.; 1619. dec. 4. 287. l.; 1619. júl. 16, 216. l.

Disputatio harmonica confessionum Augustanae, Palatinae et Helveticae, Orthodoxorum consensus exhibens... praeside Henrico Alting. 1620. jún. 24. Heidelberg 1620 = RMK III 1293.

Neki ajánlotta Csúzi Cseh János RMK III 1375-öt, 1625. szept. 28-án, mint egyik fautorának.

Daróczi Király Imre

Simándi Bodó Mihály egyik fautora. Dunapataji prédikátor (RMK III 1331, 1621. jan. 13.). Valószínű azonos azzal a Daróczi Imrével, aki a Valkó megyei Orosziban 1604-ben török fogságban írta *Cantio optima et pulchra* című magyar nyelvű versét. (RMKT XVII/1 349–354, 610. l.)

Debrecen város tanácsa

Az ő alumnusa Putnoki Tállyai János (RMK III 1216, 1618. jan.), és Milotai Nyilas István (Napló 139. l.).

Debreceni B. Keresztúri István

Károlyi András egyik fautora. A hozzászóló ajánlás szövege „...nec non generoso ac vere nobili viro Stephano B. Kerezturnen. Debretzeni”

(RMK III 1199, 1617. nov. 1.). Szabó Károly leírásában Debreceni István bodrogkeresztúri papnak értelmezi az ajánlás szövegét, ott azonban, mint az idézet is mutatja, nincs szó arról, hogy Debreceni István pap volna. Debrecenben 1592-ben, 1598. jan. 18-án és 1613. nov. 2-án subscribált Debreceni István nevű diák. (Isk. Adattár)

DEBRECENI NAGY Ferenc

(Franciscus Nagy Debreceni, Franciscus Nagy Debrecinus) 1620. máj. 28.

1620. máj. 28-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Itthon az 1630-as évek elején tállyai pap volt. (RMK III 1485)

Művei:

Üdvözlő verset írt Szathmárnémeti Istvánhoz (RMK III 1300, 1620. aug. 12.); Szenci Molnár Alberthez (Lexicon Latino-graeco-Ungaricum. Heidelberg 1621 = RMNY 1239).

Neki ajánlja Tornai P. István RMK III 1472-t (Leyden, 1631. márc. 15.), mint tállyai papnak, egyik fautorának; Tölcségi Mihály RMK III 1485-öt (Leyden, 1632. szept. 8.), mint tállyai papnak, egykori tanítójának.

DEBRECENI SÓS Péter

(Petrus S. Debrecinus); 1598. ápr. 8.

Petrus Sos Debreceni neve 1597. máj. 20-án szerepel a wittenbergi magyar bursa anyakönyvében. 1598. ápr. 8-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol 1598 augusztusában adakozott a beteg Szenci Molnárnak. Mást nem tudunk róla. (Isk. Adattár 28. l., Napló 21. l.)

Műve:

Allacrumatio parentis super funus filioli (= Threnodiai in praematurum obitum Joannis Wendighi... Wittenberg 1597. = RMK III 911-ben.)

Debreceni Tamás

(Thomas Debreceni)

Az ő alumnusa Tornai Pastoris Ferenc (RMK III 1217-hez írt üdvözlő vers és RMK III 1225, Marburg, 1618.)

1617-ben még Thurzó György, 1618-ban Thurzó Imre tokaji jószágigazgatója. Később, 1628-ban már az erdélyi fejedelem erdélyi jószágainak igazgatója, s 1643-ban még mindig betölti ezt az állást.

Neki ajánlották még a következő műveket: Milotai Nyilas István: *A mennyei tudomány szerint való irtóvány...* Debrecen 1617 = RMNY 1132; Tornai P. Gáspár RMK III 1426-ot (Leyden 1628. márc.).

DECSI István

(Stephanus Decius Baronius; Stephanus Detsi; Stephanus Detsius); 1597. szept. 15.

1589-ben subscribált Debrecenben, ahol seniora és collaborata is lett az iskolának. 1595. nov. 23-án a bodrogkeresztúri iskola rektora volt (RMKT XVII/2 287. 1.). 1597. márc. 4-én a wittenbergi, szept. 15-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Itt 1598 augusztusában adako-

zott a beteg Szenci Molnárnak. Hazatérése után, 1602-ben mint nagybányai lelkész feleségül vette Hodászi Lukács, Katalin nevű lányát. Kettőjük lakodalmára adták ki a következő művet: *ΓΑΜΗΛΙΑ Stephano Decio verbi divini apud Rivulienses ministro, sponso et lectissimae virginis Catharinae ... domini Lucae Hodazi... filiae, sponsae, nuncupata ab amicis et discipulis*. Debrecen 1602 = RMNY 884. 1613-ban már váradi lelképásztor és bihari esperes, s ebben a hivatalában haláláig 1631. jún. 15-ig megmaradt. (Adattár I 322. l., RMKT XVII/1 604. l. Napló 21. l.)

Művei:

De praedestinatione 1599. júl. 14. = D. P. C. T. 1. 30–35. l.

Latin gyászverset írt apósa, Hodászi Lukács halálára. (Keserűi Dajka János: *Az tiszteletes... Hodászi Lukácsnak... teteme fölött tett prédikáció...* Debrecen 1613 = RMNY 1048.)

Neki ajánlották a következő műveket: RMK III 1151 Gyöngyösi Kiséri András 1615. okt. 7.; RMK III 1153 Váci Péter 1615. szept. 30.; RMK III 1194 Fegyverneki István 1617. máj. 10.; RMK III 1203 Varsányi P. István 1617. aug. 30.; RMK III 1250 Borzási B. Balázs 1618. jún. 20.; RMK III 1064 Szentsimoni Pastoris Gábor 1608. febr. 17., Wittenberg; RMK III 1226 Vári Miklós 1618. Marburg; RMK III 1372 Besenyei F. Mihály Brema 1625. jún. 25. Valamennyien, mint váradi pap és bihari esperesnek, egyik fautoruknak.

Dengelegi Anna, Anárcsi Péter özvegye

(Anna Dengelegi consors quondam... Petri Anarcsi)

Mindszenti Cz. Imre mecénása (RMK III 1298, 1620. aug. 24.) Nagy Iván említ egy Dengeleghy Anna nevű személyt, aki 1632-ben részt kapott a család ősi birtokán, a Szatmár megyei Dengelegen. Ugyancsak Nagy Iván szerint Anárchy Péter 1592–94-ben Szatmár vármegye alispánja volt.

Deres Gáspárné

(Catharina N. Casparis Deres... vidua)

Fegyverneki István mecénása (RMK III 1194; 1617. máj. 10.).

Detsius, Stephanus l. Decsei István

DIÓSZEGI D. Péter

(Petrus D. Diosseginus, Petrus D. Dioszegi)] 1615. máj. 15.

1603. okt. 13-án iratkozott be Debrecenben Petrus Diószegi. (Isk. Adattár 101. l.). 1615. V. 15-től a heidelbergi egyetemen tanult. 1634-ben mint széki pap és belső-szolnoki esperes írta alá a *Concordiae inter evangelicos querendae consilia* című iratot (RMK III 1924). Ezt a hivatalt viselte még 1637 júniusában is. (RMK III 1521)

Műve:

De Sacrae Scripturae autoritate canone, lectione, necessitate, obscuritate, perfectione 1616. febr. 16. = D. P. C. T. 2. 281–263 (recte 283.) l.

RMK III 1521-et neki ajánlotta Dadai János (Franaker 1637. jún.).

Diószegi Szél Mihály felesége

Gönci F. János pártfogója (RMK III 1296, 1620. júl. 19.).

Diószegi V. Márton

(Martinus V. Diószegi)

Diószegi V. Mihály egyik fatora (RMK III 1294, 1620. aug. 2.) 1620-ban diószegi pap és érmelléki esperes. 1631-ben még ugyanebben az állásban van.

Neki ajánlották még: RMK III 1457-et Matkó János (Leyden 1630. szept. 7.); RMK III 1467-et Hodászi Miklós (1631), mint egyik faturuknak.

DIÓSZEGI V. Mihály

(Michael V. Diószegi)] 1618. aug. 12.

Hazai iskolázásáról nem ismerünk adatokat. 1618. aug. 12-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Zólyomi Erzsébetnek, Szerdahelyi Imrefi János özvegyének alumnusa volt. Fautorjaiként megnevezte továbbá: Diószegi V. Márton, Varsányi Dánielt, Szikszai Mátyást, Látzai Istvánt, Buza Szabó Jánost és Buza Szabó Pétert. Itthoni életútjáról annyit tudunk, hogy bihari lelkipásztor volt (a heidelbergi anyakönyv későbbi kézírásos bejegyzése: Toepke 290. l.), 1633 januárjában a váradi egyházmegye esperesül választotta, 1646-tól pedig Tiszántúli püspök volt. (Adattár I. 323. l.)

Művei:

D. P.: Thes. Bibl.-ben három disputáció cím nélkül: 1619. febr. 17-én (168. l.), 1619. aug. 7-én (224. l.), 1619. dec. 27-én (297. l.).

De verbo Dei... sub praesidio Henrici Alting 1620. aug. 2. Heidelberg 1620 = RMK III 1294. Üdvözlő verset írt hozzá Bojti Veres Gáspár.

Neki ajánlotta RMK III 1468-at Jenei G. István (Leyden 1631.).

Dobó Ferenc

Az 1602–4-ben Heidelbergben tanult Békési Péter mecénása; Sárospatak ura. (Napló 136. l.)

DOBRAI VÁRDI Mihály

(Michael Vardi Dobranus, Michael Vardi, Michael Vardius Dobranus), 1608. szept. 24.

Misloczi Csulyak István 1608. júl. 17-én Tarcalról Szenci Molnárhoz küldött levelében azt írja, hogy Molnár Dobrai Várdi által küldhet levelet számára. Ebből arra lehet következtetni, hogy külföldi útja előtt Dobrai valahol a Hegyalján működhetett.

Művei:

De libertate Christiana 1608. dec. 7. = D. P. C. T. 1. 827–830. l.

De invocatione Sanctorum 1609. febr. 22. = D. P. C. T. 1. 849–852. l.

De sacra scriptura 1609. máj. 13. = D. P. C. T. 1. 747–749. l.

De incarnatione Filii Dei 1609. nov. 4. = D. P. C. T. 2. 424–430. l.

De vanitatibus Bellarmini circa contraversiam de pseudo-Sacramento Poenitentiae 1610. ápr. 6. = D. P. C. T. 2. 530–536. l.

Gyászverset írt latinul az 1609. nov. 21-én elhunyt Homonnai Drugeth Bálint halálára. (= Szepsi Korotz György: *Βασιλικὸν δῶρον...* Oppenheim 1612 = RMNY 1083 függeléke.)

Dobranus György

Szathmárnémethi István egyik pártfogója. RMK III 1300-at ajánlja neki 1620. aug. 12-én mint a szathmári tanács egyik tagjának.

Dobranus Péter

Szathmárnémethi István egyik pártfogója. RMK III 1300-at ajánlja neki 1620. aug. 12-én mint a szathmári tanács egyik tagjának.

Dopszai Péter l. Kisdopszai Péter
Dús Márton l. Muraközi Dús Márton
Egri Boldizsár l. Lazari Egri Boldizsár
Egri Gáspár l. Lazari Egri Gáspár

ERDŐBÉLTEKI Mihály

(Michael Erdő Belthekinus; Michael Belteöchi; Michael Belteki); 1618. ápr. 7.

1617. júl. 7-én iratkozott be Marburgban. 1618. ápr. 7-től Heidelbergben tanult. Szepesi Lakatos Benedek alumnusaként (Adattár I 150. l.). További életéről nem tudunk. (L. még: Nagy J.)

Művei:

Két cím nélküli disputáció = D. P.: Thes. Bibl.-ben 1618. jún. 8. 110. l.; 1618. okt. 24. 142. l.

Üdvözlő verset írt Lázári Egri Boldizsárhoz, tanulótársának, Lázári Egri Gáspárnak apjához (RMK III 1252, 1619. ápr. 3.); Aszalos Mihályhoz (RMK III 1222, Marburg 1618).

Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe Heidelbergben 1618-ban (Adattár I. 150. l.).

Érsek Péter l. Somosújvalvi Érsek Péter

ÉRSEKÚJVÁRI Gáspár

(Caspar Uyvarinus, Erseck Uyvarinus); 1601. márc. 29.

1601. márc. 29-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1602. szeptember—novemberében hazatérésére készülve ösztöndíját várta otthonról, hogy adósságait kifizethesse. (Napló 137, 138, 139. l.)

Műve:

De missa pontificia 1601. júl. 11. = D. P. C. T. 1. 376—384. l.

Eszikszai, Andreas l. Szikszai András
Fabricius István l. Viski Fabricius István

Fegyverneki Balázs

(Basilus Fegyverneki)

Fegyverneki István neki ajánlotta RMK III 1194-et 1617. máj. 10-én, mint atyjának, szalontai lelkipásztornak, egyik fautorának. Más adatot nem ismerünk róla.

FEGYVERNEKI CSONTOS István

(Stephanus Czontos Feyverneki); 1620. máj. 28.

Heidelbergi beiratkozásának dátumán kívül mást nem tudunk róla.

FEGYVERNEKI HAJTÓ János

(Joannes Haito Fegyvernekinus), 1610. szept.

1605. márc. 25-én subscribált Debrecenben. 1608-ban vásárolt egy könyvet, amelynek címlapján ez a bejegyzés áll: „Sum Johannis H. Fegyverneki Emptus fl. 1 den. 50. An 1608. Szólósini a Matthia Emódj”, továbbá: „Sum Francisci Csepeini”, tehát a könyv később Csepei Ferenc birtokába jutott. Őrzési helye a kolozsvári református kollégium könyvtára volt F. 18. sz. jelzettel. Fegyverneki peregrinációja előtt két évig Beregszászon volt rektor. 1609. jan. 16-án a wittenbergi, 1610. szeptemberében a heidelbergi, 1610. nov. 7-én a marburgi egyetemre iratkozott be. További sorsát nem ismerjük. (Isk. Adattár 101. l., Adattár I 122. l., Napló 352. l., Nagy J. 40. l.)

FEGYVERNEKI István

(Stephanus Pastoris Feyverneki, Stephanus Fegyverneki); 1615. nov. 6.

1608. szept. 13-tól Debrecenben tanult, ahol kántor is volt. 1615. nov. 6-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Deres Gáspár özvegyének az alumna volt (RMK III 1194). Szinnyei szerint még 1620-ban is Heidelbergben tartózkodott. Több adatot nem ismerünk róla. (L. még: Isk. Adattár 102. l.)

Művei:

De sacramento baptismi. 1616. jan. 6. = D. P. C. T. 2. 264–267. l.

De Deo, creatione mundi et angelorum. 1616. febr. 24. = D. P. C. T. 2. 283–285. l.

De Sacrae Scripturae auctoritate, interpretatione, lectione, perfectione, necessitate. 1616. okt. 12. = D. P. C. T. 2. 339–340. l.

De potestate ecclesiastica... sub praesidio Bartholomaei Coppeni... 10. Maji... Heidelbergae 1617 = RMK III 1194. (Üdvözlő verset senki sem írt hozzá.)

Fehérvizi János l. Albensis Nagy János

Féja Mátyás

Varsányi P. István egyik fautora (RMK III 1203, 1617. aug. 30.).

A nagyrákói Féja család tagja. 1608. ápr. 22-én mint a kassai kincstár számvevő írnoka kötött házasságot Beregszászi Zsuzsannával. Esküvőjükre adták ki az *Epithalamia in honorem nuptiarum* Bartphae 1608 című versgyűjteményt (RMNY 966). 1612-ben apjának, Féja Lőrincnek emlékére gyászverseket adatott ki: *Parentalia anniversaria in mortem egregii quondam Laurentii Feia... anno 1612 die 16. Martij in aeterna gaudia evocati.* Cassoviae 1615 (RMNY 1087). Ekkor a szepesi kamara számvevője volt. Varsányi pedig 1617-ben kelt ajánlásában Szendrő vára gondnokaként (bonorum provisor) nevezi meg. Bocatius hozzá is írt üdvözlő verset (1029(131)).

Fekete Jakab

Nagyszombati polgár. Péli S. István egyik fautora. (RMK III 1200; 1617. okt. 18.)

Fekete Tamás l. Kökényesdi Fekete Tamás

FELCKMANNUS, Petrus

(Petrus Falkmannus, oder Felckmannus Coronaeus Transylvanus); 1595. febr. 26.

Beiratkozási dátuma mellett Toepke megjegyzi róla, hogy 1597-ben még Heidelbergben tanult (177 l.). 1596. aug. 16-án viszont Szenci Molnár Albert Genfben találkozott vele, ahová Felckmann angliai és franciaországi vándorlás után érkezett. 1598 augusztusában pedig Heidelbergben adakozott a beteg Szenci Molnárnak. 1600–1603-ban Heidelbergben lakott, s több magyarországi diáknak adott szállást. 1603. szept. 8-án halt meg. Napló 15., 16., 108., 115., 143. l.; RMKT (XVII/2 289, 347. l.)

Műve:

Theses theologicae de papatu... scriptae a Daniele Tossano... respondente Petro Felckmanno... 17. Martii... Heidelbergae 1598 (RMK III 918). 1601. okt. 2-án Heidelbergből Szenci Molnárnak írt levele = (Napló 126. l.)

FÉLEGYHÁZI Máté

(Matthaeus Felegihadius; Matthaeus Felegyhazinus)] 1602. máj. 25.

Külföldi útja előtt a miskolci iskola ludimoderátora volt, ahol a német vasasok egy ízben összevagdalták. Egy sárospataki polgár alumnusa volt. Mást nem tudunk róla. (Napló 136. l.)

Művei:

De justificatione fidei. 1603. jan. 29. = D. P. C. T. 1. 451–454. l.
Üdvözlő verset írt Pataki Füsüs János: *Királyoknak tüköre...* Bártfa 1626 című művéhez. = RMNY 1347.

Felső Balázs

Szabó Károly leírása szerint RMK III 1152-öt ajánlja neki 1615. szept. 16-án Komáromi Szerafin Pál. Valószínűleg pápai polgár volt (RMKT XVII/2 258. l.) Szabó leírása szerint a neve Vazul de ez Szabónál nyilván a latin Basilius fordítása, s ennek inkább megfelelője abban az időben a Balázs, mint a nyelvújítással felújított Vazul.

FILICZKI János

(Joannes Filiczki de Filefalva); 1611. ápr. 2.

(1580 k. Farkasfalva — Sárospatak 1622.) Itthoni tanulmányait Thököly István segítségével végezte. 1602-ben mint az ifjú Hoddiegova bárók nevelője külföldi egyetemekre ment. Megfordult Görlitzben, 1602-ben Prágában iratkozott be az egyetemre, 1605. jún. 14-én Herbornban, 1608. ápr. 10-én Marburgban. Ez évben Siegenben is járt. 1611. ápr. 2-án Heidelbergben

iratkozott be, 1612 októberében Baselben, később Altdorfban is megfordult. 1617-ben hazatért, s a sárospataki iskolában volt tanár. 1622 elején az iskola első rektora lett, de már ez év végén pestisben meghalt. (Szinnyei, RMKT XVII/1 623—624. l., Nagy J., Napló 315., 317., 341., 378. l.)

Művei:

Xenia natalitia Pragae 1604 = RMK III 1015.

Magyar üdvözlő vers Szenci Molnár Albert: *Psalterium Ungaricum*-ához (Herborn 1607, RMNY 962); Latin Pécseli Király Imre Isagogéséhez (RMK III 1112, 1612 Oppenheim).

Egy magyar—latin, egy szlovák—latin és egy latin gyászvers VI. János Nassau-Dillenburgi gróf halálára a „*Luctus illustris Nassoviae scholae Signensis super obitu... Johannis senioris comitis Nassoviae...*” Herbornae Nassoviorum Anno 1607.

Disputatio theol. sex praecipuas de ecclesia quaestiones continens. Sigenii 1608 = RMK III 1061.

Carminum liber primus Basel 1614 = RMK III 1130.

Pareus, Johann Philipp: *Delitiae poetarum Hungaricarum* Frankfurt 1619, 465—530. lapján található Johanni Filiczki *Poemata varia* = RMK III 1245.

Latin gyászvers Károlyi Zsuzsanna halálára = *Exequiae* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1307.

Szinnyei említi még:

Carminum libri duo Basileae 1604.

De omnipraesentia corporis Christi testimoni Augustini eversa Marburg.

Primitiae Poeticae. Marburg év nélkül.

Szenci Molnárhoz 1608. júl. 31-én Siegenből kelt levele (Napló 279—280. l.).

Flórián Gáspár I. Komáromi Flórián Gáspár

FÖLKEN, Bartholomaeus Transylvanus

1617. aug. 28.

Mást nem tudunk róla.

Füsüs András, János és Miklós I. Pataki Füsüs András, János és Miklós

Gara András I. Pankotai Gara András

Gara János I. Pankotai Gara János

GELEJI KATONA István

(Stephanus Katona Geléinus; Stephanus Gelei Katona; Stephanus Kathona Gelei; Stephanus Kathona Geleinus, Stephanus K. Gelei); 1615. nov. 6.

(Gelej 1589 — Gyulafehérvár 1649. dec. 12.) Gyermekkorában, 1596-ban a mezőkeresztesi csata után egy hónapig Szolnokon volt török fogságban, édesanyja váltotta ki. Ez az élmény végig vonul művei nagy részén. Tanult: Monokon, Szántón, Göncön, Sátoraljaújhelyen, Sárospatakon. Utóbbi helyen szeniorrá is választották. Ezután Beregszászon tanítószkodott. 1615. V. 10-én a tiszántúli egyházkerület közzsínata őt ajánlotta Bethlennek taníttatásra, így lett fejedelmi alumnus. 1615. nov. 6-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1617-ben hazatérve rektor lett Gyulafehérvárott. 1619 tavaszán mint ifjú Bethlen István egyik nevelője visszatért

Heidelbergbe. 1620 végén Nürnbergben és Prágán keresztül sikerült haza utazniuk Magyarországra. Geleji Katona 1621 novemberétől mint udvari pap működött először Károlyi Zsuzsanna majd a fejedelem mellett. 1633-ban erdélyi püspökké választották. Ezt az állását haláláig megtartotta.

Művei:

De sacramentis in genere 1615. dec. 23. = D. P. C. T. 2. 262–264. l.

De certitudine fidei 1616. máj. 3. = D. P. C. T. 2. 309–314. l.

De fide et justificatione 1616. dec. 4. = D. P. C. T. 2. 350–351. l.

Theses orthodoxae de justificatione hominis peccatoris coram Deo... sub praesidio Davidis Parei... ad diem ult. Maji (1617) Heidelberg = RMK III 1197. Elöl a szerző hosszabb szövegű ajánlása Bethlenhez, hátul Kóródi Bedő Dániel Bethlent dicsőítő költeménye, és Albensis Nagy János, valamint Jászberényi Mátyás üdvözlő verse áll.

Üdvözlő verset írt Békési P. Andrásához (RMK III 1171, 1616); Albensis Nagy Jánoshoz (RMK III 1190, 1617. jún. 28.); Jászberényi Mátyáshoz (RMK III 1196, 1617. okt. 25.); Bojti Veres Gáspárhoz (RMK III 1193, 1617).

Két gyászbeszédet mondott Károlyi Zsuzsanna felett. = *Esequiae...* Gyulafehérvár 1624 = (RMNY 1307).

Tűkók tülka. Gyulafehérvár 1645 = (RMK I 772).

Magyar grammatikácska Gyulafehérvár 1645 = (RMK I 773).

Váltság tülka I–III. Váradi 1645, 1647, 1649 = (RMK I 779, 799, 826).

Praeconium Evangelicum. Gyulafehérvár 1638 = (RMK II 521).

Praeconium Evangelicum. Tomus Secundus. Gyulafehérvár 1640 = (RMK II 552).

Öreg Gradual. Gyulafehérvár 1636 = (RMK I 658) Keserői Dajka Jánossal együtt állították össze.

Canones ecclesiastici... Gyulafehérvár 1649 = (RMK II 700).

Levelei kiadva: Sárospataki Füzetek 1857, 177–180. l.; Új Magyar Museum 1859 I 199–233. l.; Erdélyi Protestáns Közlöny 1874, 21–23., 1881 6–7. l.; Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1885, 22–26. l.; Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező 1877, 225–226. l. Protestáns Közlöny 1890, 329. l.; ItK 1894, 336–346. l.; Erdélyi Múzeum 1940, 49–52. l.

Geleji Katona könyveinek lajstroma = MKSze 1890, 270–275. l.

Neki ajánlották disputációjukat: Mezőlaki Miklós (RMK III 1361, Franaker, 1624. márc. 24.); Úzoni Jankó Boldizsár (RMK III 1486, Leyden, 1632. szept. 11.); Tályai Z. Márton (RMK III 1503, Leyden, 1634.); Dadai János (RMK III 1521, Franaker 1637.); Almási P. András (RMK III 1556, Franaker 1640.); Mogyorósi Alexius (RMK III 1570, Groninga 1641.); Csaholczi P. János (RMK III 1611, Utrecht 1643. febr. 11.); Kazai János (RMK III 1629, Utrecht 1644. márc. 30.); Kálnai Péter (RMK III 1690, Utrecht 1647. ápr. 14.); Fogurasi K. Ferenc (RMK III 1702, Leyden 1648. jún. 20.); Illyefalvi Sz. Miklós (RMK III 1712, Utrecht 1648. márc. 13.); Gidófalvi István (RMK III 1745, Franaker 1650.); Mezőlaki Miklós (RMK III 4233, Frankfurt 1622 körül).

Gönczi A. József

Gönczi F. János (RMK III 1295, 1618. okt. 2.) pártfogója. 1591-ben Debrecenben iratkozott a felsőbb osztályokba, később collaborator lett. 1595. júl. 12-én iratkozott be a wittenbergi egyetemre. 1596–99 rektor Nagyváradon; 1605 körül Szatmáron, 1613-ban Bihardiószegen, 1618-tól Nagybányán lelkész. 1618. nov. 22-én a tiszántúli egyházkerület püspökké, 1621-ben vagy 22-ben a nagybányai egyházmegye esperessé is választotta 1629-ben halt meg. (Zoványi, Szinnyei.)

Művei:

Magyar gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna felett 1622-ben = *Exequiae* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306.

Gyászbeszéd Hodászi Lukács felett 1613-ban. Tudomásunk szerint nem jelent meg.

Neki ajánlotta heidelbergi disputációját 1620. nov. 4-én (RMK III 1295) Gönci F. János mint próffogójának és rokonának. Továbbá ugyancsak ő RMK III 1376-ot Franaker 1625, és Vetési Z. István RMK III 4234-et, Frankfurt XVII. század, mint egykori tanítójának.

Gönci Aszalos Mihály l. Aszalos Mihály

Gönci Aszalos Tamás l. Aszalos Tamás

GÖNCI F. János

(Joannes F. Gönci, Joannes F. Göncinus; Joannes F. Gone valószínű Toepke hibásan olvasta); 1618. aug. 12., 1618. okt. 2.

1618-ban két Gönci F. János is beiratkozott a heidelbergi egyetemre. Az egyik Nagybánya város alumnusa volt (RMK III 1295), a másik Mészáros Tamás debreceni polgáré (RMK III 1296). Herepei szerint a kettő bizonyára egy személy (Adattár I 164. l.).

A rájuk vonatkozó adatokat sajnos nem tudjuk különválasztani, ezért együtt közöljük azokat. 1611. júl. 28-án subscribált Debrecenben Joannes F. Gönci, később collaborator is volt. (Isk. Adattár 103. l.) 1631-ben Gönci P. János mindszei pap. (RMK III 1471). 1656-ban egy Gönci János tokaji pap (RMK III 1964). 1666-ban tályai pap (RMK III 2326 és RMK III 2370). Kérdéses azonban, hogy egyáltalán rájuk vonatkoznak-e ezek az adatok.

Műveik:

Három cím nélküli disputáció. D. P.: Thes. Bibl.-ben 1619. jan. 2., 160. l.; 1619. szept. 19. 240. l.; 1619. nov. 6. 266. l.

De gubernatione rerum formatarum seu providentia Dei... praeside Davidi Pareo... 4. Nov. ... Heidelbergae 1620 (RMK III 1295). Üdvözlő verset írtak hozzá Balthasar Baumbach, a héber és görög nyelv professzora Mindszei Imre és Lévai H. János.

De Anti-Christo... sub praesidio... Henrici Alting... 19. júl. Heidelbergae 1620 (RMK III 1296). Üdvözlő verseket nem írtak hozzá.

Üdvözlő verset írt (írtak?) Szatmárnémeti Istvánhoz 1620. aug. 12-én (RMK III 1300); és Simándi Bodó Mihályhoz 1621. jan. 13. (RMK III 1331).

Gönci János nevű papnak ajánlják később a következő disputációkat mint fautorjuknak: RMK III 1471-et Szepsi W. András Leyden 1631. máj. 17.; RMK III 1964-et Telkibányi István Gröninga[!] 1656-ban; RMK III 2326-ot Franaker Mezőlaki P. János, és RMK III 2370-et Utrecht Szatmárnémeti Mihály 1666-ban.

Gönci Szabó György l. Szabó György

Gyarmathi S. Imre

Szentgyörgyi Bálint egyik fautora (RMK III 1125, 1613. aug. 28.). 1593-ban kisvárdai rektor volt, 1596–1601 között Kölcсэн, 1607–1612 között Benén, 1613–1614 között Salánkon lelkész (RMKT XVII/1 521. l.).

Művei:

Tristis Querelae Scolae Kius Vardinae... brevi elegiaco carmine... 1593. 14. Cal. Aug. = RMKT XVII/1 521–523. 1. Kézirata az OL Zichy-levéltárában (Fasc. 144 NB).

Cantio pulchra Gyászban öltözék szegény Magyarország = (RMKT XVII/1 80–81. 1. Kézirata: Lipcei-kódex. Lipcei városi könyvtár, N 98. sz. mikrofilm az MTA Könyvtárában.

GYÖNGYÖSI KISÉRI András

(Andreas Kiséri Göngios, Andreas K. Gyöngyösinus, Andreas Kisiri Gyongyosinus, Andreas Kyseri Gyöngyösinus); 1614. jún. 17.

Debrecenben lépett a felső osztályokba 1610. máj. 5-én. 1613-ban contrascriba majd senior lett. A következő év jún. 17-től Heidelbergben tanult, mint Bethlen alumna, 1617 decemberében tért haza, s két évig gyulafehérvári rektor volt. 1619-ben kolozsvári pap lett, 1620 körül kolozskalotai esperes, 1620-ban tagja volt Milotai Nyilas István: Speculum Trinitatisét bíráló bizottságnak. 1622 végén fiatalon meghalt. (Zoványi és Adattár I 174–189. 1.)

Művei:

De predestinatione divina 1614. dec. 3. = D. P. C. T. 2. 194–195. 1.

De Sacra Scriptura 1615. ápr. 22. = D. P. C. T. 2. 217–219. 1.

De uno vero Deo et SS. Trinitate... sub praesidio Davidis Parei... 1615. okt. 7. Heidelbergae 1615 (RMK III 1151.). Üdvözlő verset írt hozzá Szenci Boros János, Károlyi K. István, Viski B. Márton, Váczai S. Péter, Megyei G. Mihály.

Üdvözlő verset írt Váczai S. Péterhez (RMK III 1153, 1615. szept. 30.).

Három magyar gyászbeszédet mondott Károlyi Zsuzsanna temetésén: *Exequiae...* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306/2, 1306/7, 1306/10.

GYURAI KEVI Pál

(Paulus Gymoi Keninus, nyilván Toepke hibásan olvasta; Paulus Gyurai Kevinus, Paulus Gyuravius; Paulus Gyuroi; Paulus Kevinus); 1608. Szept. 25.

1590-ben beiratkozott Debrecenben egy Paulus Kevi nevű diák, aki később „decanus, collaborator et contrascriba”. Nem tudjuk azonban azonos-e a Heidelbergben 1608. szept. 25-én beiratkozott személlyel. Szinnyei, aki az alább felsorolandó hat disputációból 5-öt ismer, két különböző személynek tartja Gyurói Pált és Kevi Pált. Előbbinek tulajdonítja az alábbi, 1., 2. és 6. helyen leírt műveket, utóbbinak a 4-et és 5-et. Mi azonban, mivel csak egy beiratkozási dátumot találtunk, nem láttunk arra okot, hogy két személyt különböztessünk meg.

Művei:

De peccato in genere... 1608. Nov. 12. = D. P. C. T. 1. 815–817. 1.

De matrimonio errores pontificiorum 1609. márc. 11. = D. P. C. T. 1. 860–862. 1.

De aeterna Dei praedestinatione 1609. máj. 27. = D. P. C. T. 1. 752–755. 1.

Continuatio vanitatum Bellarmini de Antichristo 1609. dec. 2. = D. P. C. T. 2. 442–446. 1.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de possibilitate realis praesentiae corporis Christi sub speciebus Eucharistiae 1610. febr. 24. = D. P. C. T. 2. 515–519. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de bonis operibus in particulari, oratione, jejuniis et Eleemosyna 1610. júl. 14. = D. P. C. T. 2. 613–630. l.

Hajtó János l. Fegyverneki Hajtó János

HENDELIUS, Georgius (Transylvanus)
(1601. máj. 17.)

Beiratkozásán kívül csak egyetlen adatunk vonatkozhat rá: 1643 januárjában Hendel György bessenyei papnak ajánlja Behm, Martinus Königsbergben kinyomtatott disszertációját (RMK III 1605).

HERBART, Paulus (Transsylvanus)

Neve nem szerepel a Toepke által kiadott heidelbergi matrikulában. Viszont ismerjük egy disputációját.

De persona Christi 1602. nov. 27. = D. P. C. T. 1. 433–435. l.

Herman István l. Keresszegi Herman István

HOGGEUS, Martinus

(Martinus Hoggeus Transylvanus), 1595. aug. 2.

1595. aug. 2-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1596. júl. 21-én Szenci Molnár Albert többek között az ő kíséretében indult Strassburgból olaszországi útjára. 1597 februárjában ismét Heidelbergben tartózkodott. (Napló 12., 102. l.)

Műve:

Üdvözlő vers Szenci Molnárhoz, 1596-ban annak útrakelése alkalmából. (Napló 422. l.)

Horvát L. Péter

(Petrus L. Horvat)

Komáromi polgár Péli S. István egyik fatora (RMK III 1200; 1617. okt. 18.).

Horváth Margit

(Margareta Horvath de Görgen, conjunx olim Michaelis Vasvári)

Szatmárnémethi István egyik patrónusa (RMK III 1300; 1620. aug. 12.).

Hunyor Mihály l. Vizsolyi Hunyor Mihály

Imreffy Mihály özvegye l. Zólyomi Erzsébet

Jacobides Gergely (György) l. Bakai Jacobides Gergely (György)

JÁRFÁS Gáspár

(Casparus Jarfaas, Gasparus Jarfas); 1614. ápr. 1.

Komáromi polgár fia. Heidelbergi tanulásának adatain kívül annyit tudunk róla, hogy apjával Járfás Mihállyal együtt patrónusa volt Kanizsai Mihálynak 1617. VI. 21-én (RMK III 1198).

Művei:

De persona Christi mediatoris 1614. szept. 3. = D. P. C. T. 2. 180–181. l.

De communicatione idiomatum in persona Christi et de satisfactione eiusdem 1615. jan. 13. = D. P. C. T. 2. 201–202. l.

De gratia et libero arbitrio 1615. júl. 29. = D. P. C. T. 2. 231–232. l.

Üdvözlő verset írt: Velechinus Istvánhoz (RMK III 1154, 1615. szept. 9.), és Komáromi Szerafin Pálhoz (RMK III 1152, 1615. szept. 16.).

Járfás Mihály

(Michael Járfás)

Komáromi polgár. Fiával Járfás Gáspárral együtt ő a mecénása Kanizsai Mihálynak (RMK III 1198, 1617. jún. 21.). Szenci Molnár Albertnak is többször nyújtott segítséget. (Napló 57., 69., 290. l.)

JÁSZBERÉNYI Mátyás

(Matthias Jaz-Bereni; Matthias Bereni; Matthias Bereny; Matthias Jaz-Bereny; Matthias Jaz-Berenyi); 1616. okt. 18.

Herepei véleménye szerint 1616. aug. 3-án indult el külföldi peregrinációjára. 1616. okt. 18-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Károlyi Zsuzsanna alumnusa volt (RMK III 1196). Herepei feltételezése szerint 1619. január 19-én ért haza, mezőtelegdi prédikátor lett. 1620 szeptemberétől fogarasi pap, mint ilyen írta alá a *Concordiae inter evangelicos querendae consilia* című iratot is 1634. febr. 7-én. (RMK III 1924). Halálának időpontját nem ismerjük. (Adattár I 117–118. l.)

Művei:

De sacramento in genere 1617. febr. 28. = D. P. C. T. 2. 359–360. l. Szabó Károly RMK III 1192 alatt önálló műként írta le Szinnyei biográfiája alapján, Szinnyei adata Koncz Józseftől származott, Koncz József közlései pedig Pareus gyűjteményes disputációs kötetein alapultak, tehát e mű önálló megjelenését így nem tételezhetjük fel.

De libero arbitrio... sub praesidio... Davidis Parei... 25. Oct. Heidelbergae 1617 = RMK III 1196. Üdvözlő verset írtak hozzá: Baumbach, Balthasar Johann, a héber és görög nyelv professzora; Geleji Katona István, Prágai András, Bojthi Veres Gáspár, Szilvási Márton.

De ordine ac serie causarum salutis... praeside Henrico Alting... 8. Apr. Heidelbergae 1618 = RMK III 1215.

Egy cím nélküli disputáció: D. P.: Thes. Bibl. 1617. dec. 29. 21. l.

Üdvözlő verset írt: Pataki Füsüs Jánoshoz (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.); Geleji Katona Istvánhoz (RMK III 1197, 1617. V. 31.); Csepei Ferenchez (RMK III 1214, 1617. jún. 13.); Szilvási K. Mártonhoz (RMK III 1218, 1618. aug. 15.).

Emléksorokat írt Heidelbergben 1618. máj. 30-án Putnoki Tállyai János emlékkönyvébe, amelyet a sárospataki református könyvtárban őriznek (Adattár I 118. l.).

Jona Rosa I. Rosa, Jonas

Kádas István

A szatmári szenátus tagja. Szatmárnémeti István egyik fautora (RMK III 1300, 1620. aug. 12.).

KANIZSAI Mihály

(Michael Canisaeus); 1616. máj. 18.

1616. máj. 18-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Járfás Mihály, komáromi polgár és fia Gáspár alumnusa volt (RMK III 1191). Érsekújvárról vele küldte el Szenci Csene Péter a második helvét hitvallás fordítását Oppenheimbe, amelyet aztán Szenci Molnár Albert jelentetett meg. Kanizsai Mihály hazatérve előbb komáromi rektor (MPÉtA VIII. 52. l.), majd nagyszombati prédikátor lett. 1625-ben Kanizsai Pálfi János őt ajánlotta Batthyany Ferencnek udvari prédikátorul, de 1629-ben még mindig mint nagyszombati prédikátor írt emléksorokat Joannes Maconius cseh költő emlékkönyvébe (TT 1907 508. l.), 1632-ben pedig Sélyey P. Ferenc ajánlotta disszertációját Kanizsai Mihály nagyszombati papnak (RMK III 1477); (RMKT XVII/8 544—545. l.).

Művei:

De duplici predestinatione Dei 1616. nov. 23. = D. P. C. T. 2. 348—349. l.
De predestinatione... sub praesidio Henrici Alting... 1617. jun. 21. Heidelberg 1617 = (RMK III 1198).

Cím nélkül 1618. jan. 12. = D. P.: Thes. Bibl. 29. l.

Üdvözlő verset írt magyarul Szenci Csene Péterhez (*Confessio Helvetica...* Oppenheim 1616 = RMNY 1115); latinul Bakai Györgyhöz (RMK III 1191); Pataki Füstös Jánoshoz (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.); Varsányi P. Istvánhoz (RMK III 1203, 1617. aug. 30.).

Neki ajánlották a következő disputációkat: RMK III 1375, Franaker 1625. szept. 28. Csúzi Cseh János mint egyik fautóranak; RMK III 1379, Franaker 1625. szept. 30. Thuba Tamás mint egyik fautóranak; RMK III 1409, Leyden 1627. okt. 20. Kecskeméti N. István feltehetően mint patrónusának; RMK III 1477, Franaker 1632. Sélyey P. Ferenc mint fautóranak.

KANIZSAI PÁLFI János

[Joannes Paulides Canisaeus (Caniseus)]; 1609. máj. 30.

Nagykanizsa? — Pápa 1641; Nagykanizsán született; 1602—1607 között Fertőszentmiklóson, Csepregen, Kőszegen és Komáromban tanult, majd rektornak ment Somorjára. 1609. máj. 30-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, Szegedi Márton kassai polgár alumnusa volt. 200 florenust kapott tőle peregrinációja költségeire Sári Orvos Mihály és Szenci Csene Péter közreműködésével. (Történelmi Tár 1909 451. l.) Visszatérve ismét Somorján, 1611-ben pedig Komáromban rektor. 1612. jún. 1-től 1626. ápr.-ig Pápán lelkész. Itt 1615-ben Magyarországon elsőként presbitériumot szervezett. Résztvett Bethlen Gábor pozsonyi országgyűlésén (1619. dec. 23.—1620. jan. 16.), s itt beszédet is tartott. (Ugyanitt Veresmarti Mihállyal is találkozott l. Ipolyi 522—525. l.) 1626. ápr. 6-tól a Batthyanyak birtokán Németújvárott volt prédikátor. 1629. márc. 18-án a dunántúli református egyházkerület püspökévé választották, ekkor egyházkerületében kötelezővé tette a presbitériumok felállítását. Batthyány Ádám 1633-

ban áttért a római katolikus hitre, s Kanizsai Pálfit elűzte Németújvárról. 1634-ben Sárkány István kapitány hívására Kiskomáromban lett prédikátor Kanizsai. 1639 elején hűdés érte, 1641. ápr. 9-én halt meg. (Zoványi; Thury E.: A dunántúli.)

Művei:

De sacramentis in genere 1609. júl. 2. = Pareus, David: *Collegiorum theologiarum... decuria una* Heidelberg 1611. 771–773. l.

De conciliis ecclesiasticis 1609. dec. 16. = D. P. C. T. 2. 450–455. l.

De papae Romani pontificis maximi pseudo-ecclesia a Roberto Bellarmino descripta, et de Christi pontificis magni vera Ecclesia in scripturis fundata. 1610. máj. 5. = Pareus, David: *Disputationum theologiarum publice... habitatum volumen unum* Heidelbergae 1611. 361–387. l.

1610. okt. 20-án Quirinus Reuterus elnökletével *De persona Christi* disputált. E mű kinyomtatásáról nem tudunk (Tört. Tár 1909 452 l.)

RMKT XVII/8 530. l. szerint üdvözlő verset írt Bakai Gergelyhez: RMK III 1191-ben 1617-ben. Ott azonban csak egy névtelen üdvözlő vers olvasható, amelyet Zoványi sem tulajdonít Kanizsainak.

Napló. Kézirat. A szentantali ferences zárda könyvtárában talált *Chronologia Joannis Funari* (Basileae 1554) c. mű hátulsó lapján.

Leveleskönyv. Kézirat. A dunántúli ref. egyházkerület könyvtárában található.

A dunántúli egyházkerület jegyzőkönyve. Kézirat. Az esztergomi főszékes-egyház könyvtár Batthyány-gyűjteménye. (Relig. III. k 11). E kéziratban olvashatók a következő külön is megemlített művek:

a) *Epitaphium eiusdem reverendi domini Petri Also-Lydvaei.* 1619. júl. 13. 56. l.

b) *Elegidion és Epitaphium Szenci Csene Péter halálára,* 1622. jún. 14. 93–94. l.

c) *Elegia precatoria* (Németújvárról való elűztetéséről) 315. l.

d) *A pozsonyi országgyűlésen a nemes ország előtt recitáltatott oratiocske.* Anno 1619. 23. die mensis decembris 67. l.

e) *Oratio recusatoria Joan. P. Canisaej.* (Az 1629. márc. 18-i körmendi zsinaton püspökké választása alkalmából.)

További számos levele az Országos Levéltárban: Batthyány levéltár missilis gyűjtemény.

Signatura memorialis vitae, rövid naplószerű életrajz (TT 1909. 450–454. l.)

Sárvári konyhárul, Lethenyi Isvántúl Pápára némely csemege kívánóknak valami speciale gyanánt ajándékon egy hajdínak kecséje alatt küldetett fekete lével főtt nyúlhúsnak abálása vizsgálása és fű szerszámaiban való fogyatkozásának előszámlálása 1613. Elvesztett kézirat. Említi Lethenyi István *Az Calvinisták Magyar Harmóniájának...* megghamisítása című művének előszavában. Csepreg 1633 = RMNY 1560.

Fantom fant: Az az sarvარი püspöknek kozmás levelére való választétel 1632. Elvesztett kézirat. Emlékét Lethenyi István fenti műve őrizte meg.

Arany temjénező. Thuribulum Aureum Pápa 1632 = RMK I 625.

Négy magyar vers: A 148. zsoltár; *Ne szálj pörben; Tavasz indul viz forrásoktul; Siralomra jutott.* Utóbbi kettő hitelessége kétséges. Kiadva RMKT XVII/8 182–187. l.

Égymással való beszélgetése az Úr Krisztusnak és a nyomorult anyaszentegyháznak Pápa 1624(?) = RMNY 1315.

Tábla az Úr vacsorája dolgában különböző tudományokról Pápa 1624 = RMNY 1316, feltételezhetően kinyomtatották. Erre felelt Zvonarics István: *Az Úrvacsorája dolgában különböző tudományokról, Pápai János által formált Tábla megghamisítása.* Csepreg 1625. = RMNY 1326.

1619-ben aláírta Scheffler János, hodászi lelkész, 1629-ben Zorkóczi Sámuel, szecsódi lelkész felavatását tanúsító úrlapot (RMNY 1196, RMNY 1447).

Óhozzá is írt üdvözlő verset Bocatius, Joannes (RMNY 1029/11).

Kapi András

(Andreas Capi)

Bakai Jacobides György mecénása, Bethlen tanácsosa (RMK III 1191, 1617. szept. 27.). Kolozsi főispán (Nagy Iván). Ugyan csak ő volt mecénása Kapi Sándorral együtt Vetési Z. Istvánnak (RMK III 4234, Frankfurt 1618–1623 között). Neki ajánlotta Alvinci Péter *Egy rövid úti prédikáció*... Kassa 1632 című művét (RMNY 1535): „Kapi Andrásnak, az méltóságos erdélyi fejedelem belső tanácsának, Kolozsvár megyének főispánjának, Erdélyország fő árendátorának.”

KAPOSI SARTORIUS János

(Johannes S. Kaposi); 1620. szept. 29.

Itthon a sárospataki iskolában tanult, ahol szenior is volt (Marton). 1620. szept. 29-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. További sorsát nem ismerjük.

Művei:

Üdvözlő verset írt latinul Szenci Molnár Albert: *Imádságos könyvecske*... Heidelberg 1621 című művéhez (RMNY 1238), és *Lexicon Latino-graeco-Ungaricum*... Heidelberg 1621. című művéhez (RMNY 1239).

Karácsony János l. Budai K. János

KÁRÁSZTELEKI SZILÁGYI PINTES Mihály

(Michael Karazteleki Szilaginus; Michael P. Karazteleki Szilaginus; Michael Sz. Karasztelekinus); 1609. jún. 13.

1600. szept. 15-én lépett Debrecenben a felső osztályokba. Később contrascriba, majd dékán lett. 1609. jan. 30-án iratkozott be a wittenbergai egyetemre, 1609. jún. 13-án a heidelbergire. 1612. aug. 25-től Debrecenben tanár, 1620-ban már Szatmáron pap. 1622–23-ban Nagybányán, 1624-ben ismét Szatmáron a várban lelkész. 1631. szept. 7-én Bátorban tartott zsinaton mint ecsedi pap volt jelen. (Szinyei.)

Művei:

Papistarum dogmata falsa de S. Coena Domini 1609. aug. 12. = D. P. C. T. 1. 781–783. l.

De calumniis et vanitatibus Bell. circa controversiam de Ecclesia et eius notis 1609. dec. 23. = D. P. C. T. 2. 455–465. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de primo peccato eiusque effectis 1610. maj. 12. = D. P. C. T. 2. 550–557. l.

Gyászverset írt latinul ecsedi Báthori István halálára (= Somos-Újfalvi Péter: *Threnos de obitu... Stephani de Bathor...* Debrecen 1605. = RMNY 931); üdvözlő verset írt Katona Imre művében (= *Tractatus de patrum... auctoritate* Frankfurt 1611 = RMK III 1095); és Szepsi Korotz György: (*Βασιλικον δωρον* Oppenheim 1612 = (RMNY 1038) című) művében *Ungaria* címmel; gyászverset írt latinul Hodászi Lukács halálára (= Keserői Dajka János: *Az tiszteletes... Hodászi Lukácsnak... hidegh teteme fölött tölt praedicatio...* Debrecen 1613 = (RMNY 1048).

Neki ajánlották a következő disputációkat: RMK III 1295, Heidelberg 1620. nov. 4. Gönci F. János mint szathmári papnak, tanulmányai irányítójá-

nak. RMK III 1376, Franaker 1625. szept. 24. Gönczi M. János, mint szathmári papnak, egyik fautorának. RMK III 1484, Leyden 1632. ápr. 24. Tasnádi H. István mint ecsedi papnak, egyik fautorának.

KÁROLYI A. András

(Andreas A. Caroli, Andreas Caroli); 1616. júl. 27.

Hazai iskolázásáról nem ismerünk adatokat. 1616. júl. 27-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Tardi György alumnusa volt, fautorjaiként említi Szepsi L. Mihályt és Debreceni B. Keresztúri Istvánt. Hazatérte után 1620-ban alsóvadászi, 1623-ban abaújszántói pap, s itt működött még 1638-ban is. 1644 vagy 1645-ben halt meg. (Zoványi.)

Művei:

De persona et officio Christi mediatoris... 1616. nov. 30. = D. P. C. T. 2. 348–350. l.

De sacramento coenae Domini... *praesidio D. Parei*... 1617. nov. 1. Heidelberg 1617 = RMK III 1199. (Üdvözlő versek nincsenek benne.)

Consecratio Templi Novi... Kassa 1625 = RMNY 1334/12. 33–56, lapján: *Brevis sermo de coena Domini*, agenda és prédikáció magyarul.

Színnyei neki tulajdonít egy üdvözlő verset: Fegyverneki L. Izsák: *Enchiridion locorum communium theologorum* Basileae 1610 = (RMK III 1081) című munkájában, ezt azonban valószínűleg nem ő, hanem az a Károlyi András írta, aki 1585-ben Wittenbergben tanult.

Károlyi György

(Georgius Carolinus)

A szathmári szenátus tagja, Szathmárnémeti István egyik fautora. (RMK III 1300, 1620. aug. 12.) Később Eszéki István RMK III 2299-et Utrecht 1665. júl. 7. Károlyi Györgynek Szatmár város másodbírójának ajánlja, és RMK III 2373-at Utrecht 1666. márc. 6. Weszprémi B. István Károlyi Györgynek Szatmár főbírójának. Nem valószínű azonban, hogy ezek az adatok arra a Károlyi Györgyre vonatkoznak, aki 1620-ban szenátor volt.

KÁROLYI KETŰ István

(Stephanus Ketu Caroli, Stephanus Ketü Caroli, Stephanus Ketü Carolius); 1613. aug. 5.

1608. dec. 19-én Debrecenben lépett a felsőbb tanulók sorába. Később rektor volt Mezőzomboron. 1613. aug. 5-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Későbből ismert, hogy 1629-ben másodpap volt Sárospatakon, és mint gyulafehérvári első pap halt meg. (Zoványi.)

Művei:

De aeterna Dei praedestinatione 1613. dec. 4. = D. P. C. T. 2. 146–147. l.

De gratia et libero arbitrio 1614. aug. 13. = D. P. C. T. 2. 177–178. l.

De sacramentis in genere 1615. márc. 3. = D. P. C. T. 2. 208–210. l.

Üdvözlő verset írt Gyöngyösi Kiséri Andrásához 1615. okt. 7. (RMK III 1151).

KÁROLYI K. György

[Georgius (K) Caroli, Georgius K. Caroli, Georgius Karolinus]; 1618. aug. 23.

1613. máj. 3-án subscribált Debrecenben egy Georgius Károlyi nevű diák. 1618. aug. 23-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Milotai Nyilas István Speculum Trinitatisának előszava szerint Bethlen Gábor alumnusa volt. 1620 novemberében ifjú Bethlen István egyik nevelőjeként tért haza. 1622 elején rektorságot vállalt Kassán, 1624-ben pedig ismét Bethlen István nevelője. (Zoványi, Isk. Adattár 104 l., Bethlen Gábor Emlékezete, Bp. 1980, 597 l.)

Művei:

Három cím nélküli disputáció D. P. Thes. Bibl. c. könyvében 1619. ápr. 10. 188 l.; 1619. júl. 3. 212 l.; 1620. febr. 12. 323 l.

Latin üdvözlő verset írt: Mindszenti Cz. Imréhez 1620. VIII. 24. (RMK III 1298), ifj. Bethlen Istvánhoz 1619 karácsonyán (RMK III 1292), Szenci Molnár Alberthez 1620. dec. 22. (*Imádságos könyvecske...* Heidelberg 1621 = RMNY 1238.)

Gyászbeszédet mondott magyarul Károlyi Zsuzsanna felett. (*Exequiarum caeremonialium...* Gyfvár 1624 = RMNY 1307.)

KÁROLYI SÁNTA Benedek

(Benedictus Santa Caroli, Benedictus Santa); 1612. szept. 11.

Szinnyei szerint 1589-ben iratkozott be Debrecenben a felsőbb osztályokba, ez az adat azonban nem vonatkozhat rá, hiszen csak 1612 júniusában érkezett Wittenbergbe, majd ez év szept. 11-től a heidelbergi egyetemen tanult. Itthon előbb ismeretlen helyeken, majd 1626-tól Szilágynagyfaluban, 1630-tól Szatmáron a várban lelkészkedett. 1631-ben halt meg. (Zoványi.) Halála után könyveit a szatmári iskola részére vették meg, ahol a jegyzőkönyvben a neve Károlyi Benedek. (Szinnyei.)

Művei:

De libero arbitrio 1612. nov. 28. = D. P. C. T. 2. 13–17. l.

De libero hominis arbitrio 1613. júl. 10. = D. P. C. T. 2. 106–109. l.

De perspicuitate et perfectione S. Scripturae 1613. nov. 13. 142–143. l.

Károlyi Zsuzsanna

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem felesége. Jászberényi Mátyás mecénása (RMK III 1196, 1617. okt. 25.).

Katona Imre l. Újfalvi Katona Imre

Kassai János

Bodrogkeresztúri pap. Lévai Suba Tamás (RMK III 1223, Marburg, 1618. febr. 25.) és Muraközi Dús Márton (RMK III 1224, 1618. márc.) egyik fautora (l. még Nagy J.).

KECSKEMÉTI ALEXIS János

(Joannes Alexius Kecskemetinus); 1598. jún. 10.

Kecskemét? 1570 k.? — Nagybánya 1618 vagy 1619. A wittenbergi egyetemre 1596. szept. 22-én iratkozott be, 1598. jún. 10-én pedig a heidelbergi egyetem anyakönyvébe jegyezték be nevét. Fél évet töltött Heidelbergben. 1599. jan. 18-án indult haza, itthon valószínűleg még ez évben Sátoraljaújhelyen lett másodnap. Később valószínűleg már 1602-től vagy 1603-tól, de legkésőbb 1607-től lektor a sárospataki iskolában, 1608-ban pedig már rektor. 1609-ben a sárospataki első lelkési hivatalt foglalta el, 1611-től egyúttal a zempléni egyházmegye esperese is. 1614-ben Nagybányára hívták lelkésznek itt halt meg, 1618-ban vagy 1619-ben (RMPE 3 16—24. l.)

Művei:

Dániel próféta könyvének magyarázata... prédikációkban Debrecen 1621 = RMNY 1236. Szövegkiadása = RMPE 3.

János jelenéseinek magyarázata prédikációkban. Kiadásával, amint ezt Szenci imádságos könyvének (RMNY 1238) előszavában említi Szenci Molnár Albertet bízta meg Rákóczi György. A kézirat azonban minden bizonnyal elpusztult, mikor Heidelberget feldúlták a spanyol zsoldosok.

KECSKEMÉTI BUZÁS János

(Joannes Buzas Kecse-methi, Johannes Buhas[!] Kecskemetinus); 1609. jún. 13.

1608. márc. 14-én a wittenbergi, 1609. jún. 13-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Ezenkívül csak a következő disputációját ismerjük. (Isk. Adattár 30. l.)

De sacra coena Domini 1609. aug. 5. = D. P. C. T. 1. 777—781. l.

KECSKEMÉTI C. János

(Johannes Santa Kestkemethinus)! Toepke (220) olvasata a heidelbergi anyakönyvből. (Johannes Kecskemetinus), 1604. ápr. 13.

Tanult Kecskeméten, majd Debrecenben, ahol 1595. okt. 10-én lépett a felső osztályokba. 1603. máj. 25-én a wittenbergi egyetemre iratkozott be, itt ez év őszén seniora volt a magyar coetusnak. 1604. ápr. 13-ától Heidelbergben folytatta tanulmányait. 1605 áprilisában tért haza. Itthon gyakran változtatta lelképásztori szolgálatának helyét. A következő városokban van tudomásunk működéséről: 1610 Tokaj; 1614 Nagykovács; 1616 Szikszó; 1617 Ungvár; 1620 Palágy; 1621 Homonna; 1624 Vásárosnamény, itt Lónyay Zsigmond udvari papja volt. 1627-ben a Dunántúli egyházkerületbe kért bebocsátást, de feslett élete miatt (többször érték házasságtörésen) nem kapott. Művei későbbi népszerűségét tekintve azonban nem valószínűsíthető az a vélemény, hogy ezért római katolikussá lett. További életéről semmit sem tudunk (Zoványi, RMKT XVII/8 518. l.).

Művei:

De libertate Christiana... 1605. febr. 9. = D. P. C. T. 1. 508—512. l.

De sacra theologia ejusque principii et partibus 1605 = D. P. C. T. 1., említi Erdélyi Múzeum 1908, 220. l.

Három fő és nevezetes, esztendő's ünnepekre való prédikációk Debrecen 1615 = RMNY 1083; Debrecen 1624 = RMNY 1299; Debrecen 1643 = RMK I 738, valamennyi kiadás bővített.

Fides Jesu et Jesuitarum Bártfa 1619 = RMNY 1171/1; Sárospatak 1656 = RMK I 912.

Catholicus Reformatus Debrecen 1620 = RMNY 1200.

Pázmány Péter kalauzának 13. könyvére való felelet Bártfa 1622 = RMNY 1257.

A pápisták és mi közöttünk, vetélkedésre vettett három fő Articulusokról Bártfa 1622 = RMNY 1256.

Az Samuel próféta második könyvének huszonnegyedik részének prédikációk szerint való magyarázata Bártfa 1622 = RMNY 1256.

Szép és ájtatos imádságos könyvecske. Bártfa 1624 = RMNY 1295; Lőcse 1640 = RMK I 703.

KECSKEMÉTHI MIHÁLFI János

(Johannes Mihalfi, későbbi kézzel az anyakönyvben: Kecskemeti; Johannes Mihalfi Kecske-methi); 1615. jan. 20.

A heidelbergi egyetemre való beiratkozásának dátumán kívül, csak egy disputációját ismerjük:

De assensu Christi ad coelos et sessione ad dextram Dei 1615. jan. 20. = D. P. C. T. 2. 202–203. 1.

KERESSZEGI HERMAN István

(Stephanus Herman Kereczeghi [nyilván Toepke hibás olvasata]; Stephanus Herman Kereszeghi); 1614. ápr. 23.

Körösszeg? — Debrecen 1641. márc. Debrecenben tanult. 1609. aug. 9-én subscribált, 1612-ben senior volt. 1613. nov. 26-án beiratkozott a marburgi egyetemre (Zoványi). Szinnyei szerint ez évben járt Wittenbergben, s egyike volt azoknak, akik az evangélikus és református magyarok között támadt egyenetlenség miatt a wittenbergai eredeti magyar matrikulát elhozták és a nagybányai könyvtárban helyezték el. 1614. ápr. 23-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérve 1616-ban zilahi lelkész, 1620 júniusában a szilágyi egyházmegye esperese lett. 1629. nov. 25-én Tiszántúli püspök. A következő évben Debrecenbe hívták lelkésznek, itt hamarosan a debreceni egyházmegye esperese is ő lett. 1641-ben halt meg (Zoványi).

Művei:

De Deo et S. Trinitate 1614. máj. 28. = D. P. C. T. 2. 173–174. 1.

De sacrae scripturae canone, autoritate et perfectione 1614. okt. 29. = D. P. C. T. 2. 191–192. 1.

Magyar gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna temetése alkalmából = *Exequiae principales...* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306/17.

Halotti beszéd Bethlen Krisztina fölött = *Temetési pompa...* Debrecen (1631) = RMNY 1498/9.

A hitnek... példairól való prédikációk... Debrecen 1635 = RMNY 1605.

Kibocsátotta Margitai Péter: *Temetési prédikációk...* Debrecen 1632 = RMNY 1524 című művét, és Gönci György: *De disciplina ecclesiastica...* Debrecen 1633 = RMNY 1561 c. kánonos könyvét.

A Sárospataki Füzetek 1862 537. l. közli a szovátiaikhoz 1640. okt. 8-án küldött levelét.

Neki ajánlották a következő disputációkat: RMK III 1476 Nádudvari K. András Franaker 1632. máj. 25.; RMK III 1493 Gidófalvi S. Balázs 1633. aug. 3. Franaker; RMK III 1500 Hiripi István Franaker 1634. szept. 20.; RMK III 1515 Szócs János Leyden 1636. okt. 1.; RMK III 1522 Vári István Franaker 1637, mindnyájan mint Tiszántúli püspököknek egyik támogatójuknak.

Keresztúri B. István l. Debreceni B. Keresztúri István

KERNYEI KUNRÁD István

(Stephanus Cunradus Kernyeinus, Stephanus C. Kernyeinus, Stephanus C. Kernyeninus); 1609. jún. 13.

1600. ápr. 8-án subscribált Debrecenben „Stephanus Környei decanus et collaborator. Obiit Heidelbergae 1610”. (Isk. Adattár 100. l.) Heidelberg előtt Wittenbergben is járt, ott 1609. I. 30-án iratkozott be.

Művei:

De creatione mundi 1609. szept. 2. = D. P. C. T. 1. 791–793. l.

De vanitatibus Bell. circa controversiam de antichristo 1609. nov. 25. = D. P. C. T. 2. 436–442. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de gratia primi hominis... et de peccati definitione et partitione... de amissione gratiae... 1610. ápr. 21. = D. P. C. T. 2. 540–545. l.

KERTVÉLYESI PASTORIS János

(Johannes Pastoris Kertvelesinus); 1611. márc. 21.

Neve alapján a Zemplén megyei Alsókörtvélyesen születhetett, s apja lelkész volt. 1610. júl. 12-én a marburgi egyetemre iratkozott be, 1611. márc. 21-én a heidelbergire. 1623-ban a Zemplén megyei Mezőzomboron volt prédikátor, 1625-ben is még itt működött (RMKT XVII/8 525. l.).

Művei:

Üdvözlő verset írt Szepsi Korocz György: *Βασιλικον δωρον*. Oppenheim 1612 = RMNY 1037 című munkájához.

Két verset írt a bekecsi templom felszentelésére a *Consecratio templi novi*. Kassa 1625 = RMNY 1344 című kiadványban. Mindhárom vers magyar nyelvű.

KESERŰI DAJKA János

(Joannes Dayka Keseruinus, Johannes Keserüi, Johannes D. Keserwi, Johannes Kesereöi, Johannes Dayka): 1609. ápr. 24.

Érkeserü 1580. k. — Gyulafehérvár 1633. máj. 18. 1600. jan. 24-én subscribált Debrecenben. Külföldön Wittenbergben 1607. aug. 15-én, Marburgban 1608. febr. 27-én, Heidelbergben 1609. ápr. 24-én iratkozott be az egyetemre. Hazatérve 1611-től nagyváradai lelkész. 1615-től Bethlen Gyulafehérvárra hívta udvari papnak. 1618. nov. 18-án erdélyi püspökké választották. 1633-ban halt meg (Zoványi).

Művei:

De persona et officio Christi 1609. júl. 1. = D. P. C. T. 1. 760–764. l.

A tiszteletes és becsületes... Hodaszi Lukácsnak... teteme fölött tett prédikáció... Debrecen 1613 = RMNY 1048.

Három magyar és egy latin prédikáció Károlyi Zsuzsanna temetésén. A magyar prédikációkba négy vers van beleszőve. = *Exequiae principales...* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306. Ő írta az egész kötet előszavát. Verseinek szövege kiadva RMKT XVII/8 273–276. l.

Gyászverset írt ecsedi Báthori István halálára (= Somos-Újfalvi Péter: *Threnos de obitu... Stephani de Bathor...* Debrecen 1605 = RMNY 931).

Levél David Pareushoz 1618. jan. 28-án a Bethlenek genealógiájáról. = Czvittinger, David: Specimen 67–77. l.

Neki ajánlották a következő műveket: RMK III 1191, 1617. szept. 27. Bakai Jacobides György; RMK III 1194, Fegyverneki István 1617. máj. 10.; RMK III 1215, 1618. ápr. 8. Jászberényi Mátyás; RMK III 1250, 1618. jan. 26. Borzási B. Balázs, valamennyien, mint fautoruknak. D. P. C. T. 2-ét 1620-ban, David Pareus; továbbá: RMK III 1226, Marburg 1618. Vári Alatus Miklós; RMK III 1256, Marburg 1619. ápr. Kal. Szentkirályi M. Benedek; RMK III 1486, Leyden 1632. szept. 11. Uzoni Jankó Boldizsár, ugyancsak valamennyien, mint fautoruknak.

Ketü István l. Károlyi Ketü István

Kevi Pál l. Gyurai Kevi Pál

Kevi R. István l. Ráckevei István

Kincses Imre l. Tasnádi Kincses Imre

Király Imre l. Daróczi Király Imre

KISDOPSZAI P. Péter

(Petrus Pastoris Kisdopzainus, Petrus Kisdopsai, Petrus Kisdopzai, Petrus P. Kis-Dopszai); 1615. máj. 15.

1604. febr. 20-án Debrecenben, 1615. máj. 15-én Heidelbergben iratkozott be. Mást nem tudunk róla. (Isk. Adattár. 101. l.)

Művei:

De ecclesia eiusque notis 1615. nov. 18. = D. P. C. T. 2. 254–256. l.

De meritis bonorum operum, delectu ciborum, jejunió 1616. ápr. 20. = D. P. C. T. 2. 307–309. l.

Üdvözlő verset írt Békési P. Andrásához (RMK III 1171, 1616-ban).

Kiséri András l. Gyöngyösi Kiséri András

Kisvárdai András

(Andreas Kisvárdainus)

Gönci F. János rokona, s egyik fautora. (RMK III 1295, 1620. nov. 4.) Beregszászi lelkész és a környező eklézsiák esperese. Nem lehetetlen, hogy azonos azzal a Várdai Sartoris Andrással, aki 1614–15-ben Heidelbergben tanult.

Komárom város

Pécseli Király Imre mecénása. (RMKT XVII/2 251. l.)

KOMÁROMI Flórián Gáspár

(Casperus Florianus, Comarinus; Casparus Florian Comarinus; Casparus Florian Komarinus); 1613. szept. 20.

Komárom? — Tarcal 1622. jún. 18. Hazai iskolái után 1609-ben rektor volt Komjáton. 1613-ban ment külföldre. Jún. 28-án a wittenbergi, július 30-án a marburgi, szeptember 20-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérve 1615 körül másodpap, 1621 végén első pap lett Tarcalon. (Zoványi)

Művei:

De foederis seu testamenti veteris et novi convenientia atque discrimine 1613. dec. 30. = D. P. C. T. 2. 150–151. l.

De statu sanctorum post hanc vitam et de cultu eorum. 1614. okt. 4. = D. P. C. T. 2. 184–185. l.

De libertate Christiana. 1615. ápr. 22. = D. P. C. T. 2. 212–213. l.

Komáromi Szerafin Balázs

Komáromi Szerafin Pál apja és egyik fautora (RMK III 1615. szept. 16.) Szabó Károly leírása szerint a keresztnév Vazul. Szabó bizonyára a latin Basiliust fordítja Vazulnak, a XVII. századi névhasználat szerint azonban a Basilius Balázsnak felel meg. A Vazul név különben is csak a XIX. században lett használatos, a XVII-ben nem fordul elő.

KOMÁROMI Szerafin Pál

(Paulus Serapin Comarinus, Paulus Seraphin Comarinus, Paulus Seraphin K.); 1614. szept. 28.

1614-ben, mint pápai tanítóval találkozunk vele első ízben. Még ez év aug. 20-án Heidelbergbe indult, ahol szept. 28-án iratkozott be az egyetemre. Valószínűleg a Felső-Duna melléki és dunántúli ref. egyházkerület közadakozásából fedezte peregrinációja költségeit. 1617–1618-ban ismét pápai rektor, majd 1618. szept. 25-től füleki lelkész. 1619. aug. 24-én azonban már Lengyel Miklós töltötte be ezt az állást. Szerafin Pál az év végén mint szerencsi lelkész tűnik fel. Ezután nem ismerünk róla több adatot. (RMKT XVII/8 544. l.)

Művei:

De providentia Dei 1614. nov. 26. = D. P. C. T. 2. 194–195. l.

De persona et officio Christi mediatoris 1615. júl. 1. = D. P. C. T. 2. 228–230. l.

De ministris Ecclesiae et eorum vocatione, successione, ordinatione... praeside... Davide Pareo... 16. Sept... Heidelbergae 1615. = RMK III 1152. Üdvözlő verset írtak hozzá: Járfás Gáspár, Velechinus István, Szepsi S. István, Samarjai S. György.

De ecclesia 1616. jún. 22. = D. P. C. T. 2. 331–335. l.

Üdvözlő verset írt latinul: Velechinus Istvánhoz 1615. sept. 9. = RMK III 1154; Békési P. Andrásához 1616. aug. 5. = RMK III 1171; RMKT XVII/8 544. l. szerint Kóródi Bedő Dánielhez is 1616-ban az RMK III 1172-ben, azonban ezt a verset nem találtam a megnevezett helyen. Magyarul Szenci Csene Péterhez (Szenci Csene Péter: *Confessio Helvetica*... Oppenheim 1616. = RMNY 1115).

Marburgból 1613-ban Rákóczi Györgyhöz írt levele = Erdélyi Protenstáns Közlöny 1875, 69. l. Kiadta Szilágyi Sándor.

Konrád István I. Kernyei Kunrád István

Korlát István

Szendrói várkapitány, 1598-tól Gömör megye alispánja, Varsányi P. István egyik pártfogója, még 1623-ban is élt (RMK III 1203, 1617. aug. 30. és Nagy Iván).

KORNIS Mihály

(Michael Kornis nobilis Ungarus de Toth-Varadgya); 1619. ápr. 19.

Bethlen Istvánnal egy napon iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Mást nem tudunk róla.

Műve:

Üdvözlő verset írt Barcsai Zsigmondhoz (RMK III 1291, 1620 Karácsony).
Többek között hozzá is szól Pálóczi Horváth János: Propempticon...
Gyulafehérvár 1627 = RMNY 1384 című búcsúverse, mikor Pálóczi a fehérvári iskolából külföldre indult.

Korocs György I. Szepsi Korocs György

KÓRÓDI BEDŐ Dániel

(Daniel Bedo Korodinus, Daniel Bedo Corodhius, Daniel Bedo Korodi, Daniel Bedo Korodius, Daniel Bedő Korodi); 1615. máj. 15.

Külföldi tanulmányútja előtt tarcali iskolamester volt (RMK III 1172 ajánlása). 1615. máj. 15-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, Kinizsi Szuhay Gáspár alumnusa volt. (RMNY 1166 bevezetése.) Elnyerte a poeta laureatus címet. Hazatérése után 1617-ben debreceni rektor volt. (RMNY 1131 és 1132.) Többet nem tudunk róla.

Művei:

De meritis bonorum operum 1614. nov. 25. = D. P. C. T. 2. 252–254. l. Az 1614-es dátum nyilván elírás, mert a kötet sorrendjében előtte álló disputáció dátuma 1615. okt. 11. a mögötte állóé 1615. nov. 18.

De Christi mediatoris persona officio et beneficiis 1616. ápr. 6. = D. P. C. T. 2. 299–304. l.

De Antichristo 1617. jan. 18. = D. P. C. T. 2. 354–356. l.

Sylloge praeceptorum prosodiae brevissima methodo concinnata... Heidelberg 1616. = RMK III 1172. Üdvözlő verset írt hozzá Pareus, Johann Philipp és Békési P. András.

Üdvözlő verset írt: Békési P. András (RMK III 1171, 1616), Johannes Guilielmus Ebersbacensis-hez (App. H. 724, 1617), Pataki Fűsüs Jánoshoz (RMK III 1195, 1617), Geleji Katona Istvánhoz (RMK III 1197, 1617. máj. 31.), Kani-zsai Mihályhoz (RMK III 1198, 1617. jún. 21.), Prágai András (RMK III 1201, 1617), Milotai Nyilas Istvánhoz (*A mennyei tudomány szerint való irtovány...* Debrecen 1617 = RMNY 1132), Margitai Péterhez (*Az Isten törvényének a Szent Írás szerint való magyarázattja...* Debrecen 1617 = RMNY 1131).

KÓRÓDI B. István

(Stephanus B. Korodinus); 1620. júl. 28.

Mást nem tudunk róla.

KOVÁSZNAI Imre

(Emericus Kovásznai, Emericus Kovasnai, Emericus Kovasznainus);
1600. júl. 7.

1600. máj. 13-án a wittenbergi, júl. 7-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. 1602 tavaszán tért haza, s előbb Korlátton lett lelkész, 1605 novemberétől pedig 1607 júniusáig Kassán másodpap, 1615-től Szepsiben első prédikátor, 1635 februárjától az abaújtornai egyházmegye esperese. 1638. jún. 8-án halt meg. (Zoványi RMKT XVII/2 350. l.)

Művei:

De regeneratione et resipiscentia 1601. jan. 10. = D. P. C. T. 1. 255–260. l.

De sacramentis in genere 1601. jún. 20. = D. P. C. T. 1. 351–356. l.

De S. Scripturarum perspicuitate, interpretatione et iudicio. = David Pareus: *Exegesis disputationis de sacrarum scripturarum Divina et canonica auctoritate...*
H. n. 1604. Typis Voegelinianis K_{3a}–K_{4b} pag.

Vigasztaló beszéd Thelegdi Annához (= Szepsi Csombor Márton: *Udvari schola...* Bártfa 1523 = RMNY 1283).

Egy prédikáció, ifjú Nyári Ferenc felett (= *Négy szép halottas prédikációk...* Bártfa 1624 = RMNY 1296).

Üdvözlő beszédet írt hozzá Miskolczy Csulyak István (Vö. RMKT XVII/2 350. l.).

KÖKÉNYESDI FEKETE Tamás

(Thomas Fekete Kökeniesdi, Thomas Fekete Köckenyesdi, Thomas F. Keökenyesdinus, Thomas Kökenyesdi), 1617. jan. 22.

1610. szept. 20-án subscribált Debrecenben, ahol később kántor és senior volt. 1617. jan. 22-én Heidelbergben iratkozott be. Milotai István tiszántúli püspök alumnusa volt (Adattár I. 162. Isk. Adattár).

Művei:

De lege et evangelio. Deque utriusque discrimine 1617. ápr. 26. = D. P. C. T. 2. 366–367. l.

Egy cím nélküli disputáció 1618. márc. 13. = D. P.: *Thes. Bibl.* 59. l.

Üdvözlő verset írt Varsányi P. Istvánhoz (RMK III 1203, 1617. aug. 30.) és Putnoki Tállyai Jánoshoz (RMK III 1216, 1618. jan. 10.).

Körmendi Mátyás

Kolozsvári pap. Szentkirályi Benedek egyik fautora. (RMK III 1256, Marburg, 1619.)

Kőrösi Gergely

A szatmári szenátus tagja. Szatmárnémethi István egyik pártfogója (RMK III 1300, 1620. aug. 12.).

KRAUSZ János

(Joannes Kraus de Lublo Ungarus Sebusius); 1605. jún. 14.

Gazdag nagyszombati polgár, aki úgy látszik ifjúkorában megfordult a heidelbergi egyetemen is. Szenci Molnár Albert mások mellett neki ajánlotta *Postilla Scultetica...* Oppenheim 1617 = (RMNY 1144) című művét,

a következő szavakkal: „Továbbá szerető Krausz János uram, az kegyelmed dicséretes nevével is azért akartam ez könyvet ékesíteni, mert olvastam, hogy az kegyelmed nemes eleji is az magyarországi királyoknak szepesi tartományban híven szolgáltanak, az kegyelmed atyja pedig a szepességi XIII. városoknak tisztartója lévén, mely hív patrónusa volt az igaz valláson való tanítóknak abban a tartományban, mindeneknél nyilván vagyton. Annak előtte kegyelmednek is az ország palatinusánál hét esztendeig való secretariusságában hazájának hívséges szolgálatjáért, fáradságaiért hála adatlanság volna feledékenységgel fizetni. Én az személyemre az kegyelmed jótetemiért ez tisztességes emlékezettel akartam magamat köteleznem.” (RMKT XVII/6 487.) Az ő feleségének, Szegedi Annának ajánlja mások mellett Szenci: *Imádságos könyvecske...* Heidelberg 1621 = RMNY 1238. című művét is. Krausz 1621. szept. elején halt meg Nagyszombatban (RMKT XVII/2 257. l.).

Bocatus, Joannes több üdvözlő verset írt hozzá, ezek a következő művekben találhatók: *Hexasticha votiva...* Bártfa 1612 = (RMNY 1029/54); *Militia vel ordo S. Johannis...* Kassa 1612 = (RMNY 1033/12); mindkettőt, mint palatinalis secretariushoz címezte. Bethlen Gábor: *Mercurius vel prodromus...* Lőcse 1620 = (RMNY 1227, a vers itt is Bocatus műve).

KRIZHAIMER, Thomas

(Thomas Krizhaimer Sepusiatrecensis Ungarus); 1605. febr. 27.

A heidelbergi egyetemre való beiratkozási dátumán kívül egyebet nem tudunk róla.

Lakatos Benedek I. Szepesi Lakatos Benedek

Láni Mihály I. Szepesi Láni Mihály

Láni Péter I. Margitai Láni Péter

László György I. Darnai László György

Látzai István

Bihari szolgabíró. Diószegi V. Mihály egyik fautora 1620. aug. 2-án (RMK III 1294).

Lazari Egri Boldizsár

Lazari Egri Gáspár apja és mecénása. (RMK III 1252, 1619. ápr. 3., és RMK III 1301, Marburg 1620. máj. 13.)

LAZARI EGRI Gáspár

(Casparus Egri Lazari, Casparus Egri Lazarinus, Casparus Lazarinus); 1618. ápr. 7.

Heidelbergi tanulmányaira vonatkozó adatokon kívül mást nem tudunk róla. 1618. ápr. 7-én iratkozott be. Mecénása apja, Lazari Egri Boldizsár volt.

Művei:

De peccato tam in genere, quam in specie... sub praesidio Davidis Parei...
1619. Apr. 3. Heidelberg 1619. = RMK III 1252. Az ajánlás előtt saját disztichonokban írt verse olvasható a bűnről. Üdvözlő verset írtak hozzá: Béltéki Mihály (Egri Boldizsárhoz címezve); Muraközi Dús Márton (szintén Egri Boldizsárhoz címezve); Thornai P. Ferenc; Abraham Schweitzer Brigensis Silesius.

De certitudinae salutis Marburg 1620. = RMK III 1301.

Négy cím nélküli disputáció: D. P. Thes. Bibl. 1618. jún. 20. 103. l.; 1619. aug. 21. 232. l.; 1618. szept. 24. 234. l.; 1620. jan. 15. 299. l.

LENGYEL Miklós

(Nicolaus Lengyel Comarinus); 1610. júl.

1610. jún. 16-án a wittenbergi, júliusban pedig már a heidelbergi egyetemre iratkozott be. 1612-ben az ürményi zsinaton tette le a papi vizsgát, amikor a zsinaton jelenlevő, már katolizált Veresmarti Mihállyal vitába elegyedett. Lengyelt prédikátor társai elsősorban Pécseli Király Imre segítette ki. 1619-ben aug. 24-én Komáromi Szerafin Pált követte a füleki prédikátorságban. (M. Prot. Egyht., Adattár XIII 135.) Később 1626-ban, mint szerdahelyi prédikátor Lengyel is katolizált (Ipolyi Arnold: Veresmarti Mihály élete és munkái. Bp. 1875, 458—460. l.). 1630-ban már mint „licentiatus”, azaz engedélyezett katolikus hitoktató tűnik fel Dunaszerdahelyen. Jelen volt ez év okt. 4—5-én a Pázmány által Nagyszombatban tartott zsinaton. 1647-ben a Kéméndhez tartozó Kis-Bényben volt licentiatus. (Némethy Ludovicus: Series parochiarum et parochorum Archi-Dioecesis Strigoniensis... Strigonii 1894, 741. l.)

Lenkei Márton

Pataki Füsüs János rokona és egyik fatora. (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.; és RMK III 1204 Marburg, 1617. dec. 17.)

LÉVAI H. János

(Johannes H. Levai, Joannes H. Levainus); 1620. júl. 28.

1620. júl. 28-tól tanult a heidelbergi egyetemen. Gönci F. János coalumnusaként. Gönci a nagybányai szenátus alumnusa volt, ebből következően Lévai is. Későbből, 1632-ből és 1634-ből van adatunk, hogy nagybányai pap és aranyosmedgyesi esperes volt. (RMK III 1484 és RMK III 1502.)

Műve:

Üdvözlővers Gönci F. Jánoshoz (RMK III 1295, 1620. nov. 4.).

Neki ajánlották a következő disputációkat: RMK III 1484 Leyden 1632. ápr. 24., Tasnádi H. István; RMK III 1502 Leyden 1634. okt. 21. Gérésí B. Mihály, mindketten mint faturuknak.

LÉVAI SUBA Tamás

(Thomas Suba Levai, Thomas Levai); 1618. ápr. 7.

1617-ig Sárospatakon tanult, 1617 júliusában Marburgban iratkozott be az egyetemre, 1618. ápr. 7-én Heidelbergben. Rákóczi György alumnusa

volt (RMK III 1223). Más adatot nem ismerünk róla. Az 1634-ben Csonkolyban felszentelt Lévai Tamás nem azonos vele. (Zoványi)

Művei:

De entis affectionibus, uno, vero, bono... Marburg (1618) = RMK III 1223.
Két cím nélküli disputáció: D. P. Thes. Bibl. 1618. aug. 1. 122. l. és 1619. márc. 20. 176. l.
Üdvözlő verset írt Aszalós Mihályhoz = *Calathus...* Marburg 1618 = (RMK 1222).

Liszka város l. Olaszliszka

Litteratus András l. Némethi Litteratus András

Literatus, Franciscus in Diosgyor

Lazar Egri Gáspár egyik fautora. (RMK III 1252, 1619. IV. 3.)

Literatus Imre de Bekes

Debreceni consul. Putnoki Tállyai János egyik mecénása (RMK III 1216, 1618. jan. 10.) 1616-ban debreceni főbíró volt, ugyanis többek között neki is ajánlotta Margitai Péter: *A mindennapi könyörgő imádságnak magyarázatja...* Debrecen 1616 = (RMNY 1108) című művét: „Imre deáknak, mostan debreceni főbírónak.”

L. Miklós

Lazari Egri Gáspár ajánlja RMK III 1252-öt (1619. ápr. 3.), mint egyik fautórának: „Nicolao L. Notario comitatus Borsodien.”

LŐVEI PELLIONIS György

(Georgius Pellionis Leövei, Georgius P. Leövei); 1613. márc. 26.

Itthoni tanulása után rektor volt Komjáton. 1613. jan. 15-én a wittenbergi, 1613. márc. 26-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Hazajöve 1615. okt. előtt már a sárospataki iskola rektora. Innen 1617-ben Mádrament papnak, 1636 közepén még ott működött. (Zoványi)

Művei:

De ecclesia 1613. júl. 23. = D. P. C. T. 2. 113–117. l.
De providentia Dei 1613. nov. 27. = D. P. C. T. 2. 144–145. l.
Üdvözlő verset írt: Ceglédi Szabó Pálhoz 1613. júl. 13. (RMK III 1123) és Szentgyörgyi Nagy Bálinthoz 1613. aug. 28. (RMK III 1125).
Neki ajánlja többek között RMK III 1195-öt 1617. IV. 26-án Pataki Füsüs János, mint a sárospataki iskola tanárának, volt tanítójának.

Lucius István l. Miskolci Lucius István

LUDOVICUS, Joannes

(Joannes Ludovicus Transilvanus); 1595. szept. 16.

Semmi mást nem tudunk róla.

Mágócsy Ferenc

Bereg és Torna vármegye főispánja. Szepsi Korocs György és Szepsi István patrónusa. (Magyar Gondolkodók 17. század Bp. 1979. 56. l.)

Magyari Agh Jakab

Számos peregrinus diák fautora, valamennyien mint komáromi papnak és esperesnek ajánlják disputációikat. Első ilyen adatunk 1614-ből (Napló 64. l.), az utolsó 1652-ből való. A heidelbergiek közül Kanizsai Mihály (RMK III 1198, 1617. ápr. 21.), Velechinus István (RMK III 1154, 1615. szept.) és Darnai László György (RMK III 1293) a pártfogoltja.

Továbbá neki ajánlott disputációk: RMK III 1375, Franaker 1625. szept. 28. Csúzi Cseh János; RMK III 1379, Franaker 1625. szept. 30. Thaba Tamás; RMK III 1424, Leyden 1628. febr. 19. Kecskeméti N. István; RMK III 1477, Franaker 1632. Séllyei P. Ferenc; RMK III 1688, Leyden 1647. jan. 12. Tolnai S. Tamás; RMK III 1814, Utrecht 1652. márc. 13. Farkas Jakab.

Major Mátyás I. Szikszai Major Mátyás

Makkai Katalin

(Catharina Mackai)

Varsányi P. István ajánlja neki disputációját, mint Varsányi András özvegyének, édesanyjának. (RMK III 1203, 1617. aug. 30.)

Maklári Péter

A lévai vár gondnoka. Péli S. István egyik fautora. (RMK III 1200. 1617. okt. 18.) 1591-ben Debrecenben subscribált egy Petrus Maklári nevű diák. (Isk. Adattár 97. l.)

Margitai Láni Péter

Putnoki Tállyai Pál (RMK III 1216, 1618. jan. 10.) és Gönci F. János (RMK III 1296, 1620. júl. 19.) fautora.

1596. szept. 22-én iratkozott be a wittenbergi egyetemre. 1598-ban tért haza, s a következő évben rektor Göncön. 1600—1601-ben lelkész Vizsolyban. 1610 körül Nagybányára ment papnak, innét 1614-ben távozott. 1615-től Debrecenben lelkész. 1617. aug. 28-án esperessé választotta a debreceni egyházmegye. 1618 júliusában a nagykállóiak választották prédikátorukká, 1622-ben pedig a szabolcsi egyházmegyében lett esperes. 1624-ben Husztra vitték lelkésznek, itt hamarosan a máramarosi egyházmegye esperese lett. 1629. febr. 18-án tiszántúli püspökké választották, s ez év nyarán Szatmárra hívták papnak. Itt még ebben az évben meg is halt. (Zoványi)

Művei:

A mindennapi könyörgő imádságnak magyarázatja... Debrecen 1616 és 1624 = RMNY 1108 és 1301.

Az Isten törvényének a Szent Írás szerint való magyarázatja. Debrecen 1621 = RMNY 1131.

Az Apostoli Credónak a Szentírás szerint való magyarázatja. Debrecen 1624 = RMNY 1300.

Temető prédikációk (kiadta Keresszegi Herman István). Debrecen 1632 és 1644 = RMNY 1524 és RMK I 758.

Jónás próféta könyvének magyarázatja... Debrecen 1621 = RMNY 1237.
Latin epigramma Gönczi István: *Panharmonia*... Vizsoly 1599 = RMNY 863 című művéhez.

Ajánló levél Kecskeméti Alexis János: *Dániel könyvének magyarázata*... Debrecen 1621 = RMNY 1236 elébe.

Mant Máté l. Csanaki Mant Máté

Marosszentkirályi Benedek l. Szentkirályi Benedek

MEGYEI G. Mihály

(Michael G. Megyes, nyilván Toepke hibás olvasata); 1615. máj. 15.

Debrecenben 1611. júl. 16-án írta alá az iskola törvényeit. 1615. máj. 15-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1619-ben a szatmári vár prédikátora volt. (RMNY 1171.) Más adatunk nincs róla.

Művei:

Üdvözlő verset írt latinul Gyöngyösi Kiséri Andrásához 1615. okt. 7-én (RMK III 1151); Kecskeméti C. Jánoshoz (*Fides Jesu et Jesuitarum*... Bártfa 1619 = RMNY 1171).

MEGYERI M[EZŐ?] János

Joannes Megerinus, Johannes Megyerinus); 1600. febr. 8.

Heidelbergben 1600. febr. 8-án iratkozott be. 1615. jan. 9-én szatmári lelkipásztor volt. (Napló 66., 123., 131. l.)

Művei:

De scriptura sacra. 1600. ápr. 26. = D. P. C. T. I. 139–141. l.

De gratia et evangelio. 1600. aug. 25. = D. P. C. T. I. 201–204. l.

De gubernatione ecclesiastica Novi Testamenti 1601. ápr. 4. = D. P. C. T. I. 309–314. l.

De indulgentiis et purgatorio 1601. aug. 29. = D. P. C. T. I. 416–420. l.

Levele Szenci Molnárhoz 1602. jan. 29-én Heidelbergből = Napló 128–129. l.

Mészáros Benedek

(Benedictus Mezaros)

Debreceni consul. Putnoki Tállyai János egyik mecénása 1618. jan. 10. (RMK III 1216). Ugyancsak neki ajánlotta mások mellett Margitai Péter: *A mindennapi könyörgő imádságnak magyarázata*... Debrecen 1616 = (RMNY 1108) című művét.

Mészáros János

Debreceni polgár és szenátor. Gönci F. János mecénása 1620. júl. 29. (RMK III 1296).

Mihályfi János l. Kecskeméti Mihályfi János

Mike Pál

Debreceni polgár. Putnoki Tállyai János egyik mecénása (RMK III 1216, 1618. jan. 10.).

MIKLÓSVÁRI RÁCZ Tamás

(Thomas Racz Miklosvari, Thomas Ratz Miklósvári); 1613. márc. 26.

1607. IV. 30-án írta alá Debrecenben az iskola törvényeit. 1613. jan. 15-én a wittenbergi, márc. 26-án pedig a heidelbergi egyetemre iratkozott be. 1614-ben tanár volt Váradon, ahol 1615. jan. 15-én már „prédikált” is. (Isk. Adattár 101. l., Zoványi, Napló 66. l.).

Művei:

De justificatione peccatoris apud Deum, 1613. júl. 17. = D. P. C. T. 2. 110–113. l.

De gratia et libero arbitrio 1613. dec. 7. = D. P. C. T. 2. 148–149. l.

De Christo mediatore. 1614. aug. 27. = D. P. C. T. 2. 179–180. l.

MILOTAI NYILAS István

(Stephanus Nylas Milotanus, Stephanus Milotanus, Stephanus Milotai); 1601. okt. 4.

Milota 1571 – Gyulafehérvár 1623. Az alsóbb iskolákat Nagybányán, a felsőbbeket Debrecenben végezte 1596. márc. 24-től. 1598-ban collaborator, 1599-ben senior lett. Külföldön először ismeretlen helyen, 1601. okt. 4-től Heidelbergben tanult. Debrecen város alumnusa volt. 1603 őszén hazatérve Debrecenben tanár, 1604 őszétől nagykállói, 1607-től szatmári lelkész. 1611-ben a szatmári egyházmegye esperesének választották. 1614 januárjától a Tiszántúli egyházkerület püspöke. Erről az állásáról 1618-ban lemondott, s Gyulafehérvárra ment udvari papnak. Mint ilyen több diák fautora, sőt Kökényesdi F. Tamásnak mecénása volt. (Adattár I 162) 1623-ban halt meg. (Zoványi, Napló 139. l.)

Művei:

De aeterna praedestinatione 1602. dec. 30. = D. P. C. T. 1. 440–441. l.

Agenda, azaz anyaszentegyházbéli szolgálat szerint való cselekedet. Kolozsvár 1621 = RMNY 1251; Kolozsvár 1622 = RMNY 1270; Debrecen 1634 = RMNY 1576.

Assertiones verae appositae pontificorum calumniis... Debrecen 1615 = RMNY 1084, egyetlen ismert példánya elveszett.

Az calvinista hallgatásnak okai... Kolozsvár? 1618 = RMNY 1163, csak Pázmány válaszából ismert.

A menyei tudomány szerint való irtóvány... Debrecen 1617 = RMNY 1132.

Oratio pro tempore... Debrecen 1620–1629 között = RMNY 1302.

Speculum Trinitatis, azaz Szentháromság egy örök Istennek... maga kimutatása... Debrecen 1622 = RMNY 1262.

Szent Dávidnak huszadik zsoltárának rövid prédikációk szerint való magyarázatja... Kassa 1620 = RMNY 1216.

Három magyar nyelvű gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna felett = *Exequiae principales...* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306/1, 4, 8.

1617. nov. 15-én aláírta Bécsi János lelkészavatási úrlapját = RMNY 1130.

Nem valószínű, hogy a Zoványi által feltételezett *Catalogus convitiarum Petri Pazman* az ő műve (MKSz 1929: 88). Valószínű ugyanis, hogy ez az utalás a *Pazmany Peter pironságai* című munkára vonatkozik (vö. RMNY 1091).

Milotainak ajánlották, mint fautornak a következő disputációkat: Pareus tanítványai közül: Varsányi P. István RMK III 1203, 1617. aug. 30.; Szathmárnémeti István RMK III 1300, 1620. aug. 12. Továbbá: RMK III 1064 Wittenberg 1608. febr. 17. Pastoris Gabriel; RMK III 1226 Marburg 1618 Vári Alatus Miklós; RMK III 4233 Frankfurt 1618–1623 között Mezőlaki Miklós; RMK III 4234 Frankfurt 1618–1623 között Vetési Z. István.

MINDSZENTI CZ Imre

(Emericus Cz Mindszenti, Emericus Mindszenti); 1619. máj. 4.

Debrecenben 1612. máj. 4-én írta alá az iskola törvényeit. 1619. máj. 4-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre Dengelegi Anna és Balásházi László alumna volt (RMK III 1298). 1621. nov. 21-én a szathmárnémeti generalis synoduson avatták lelkipásztorrá. (Adattár I 155–156. Isk. Adattár 103. l.)

Művei:

De satu hominis ante et post lapsum... praeside Henrico Alting 1620. aug. 24. Heidelberg 1620. = RMK III 1298.

Két cím nélküli disputáció D. P. Thes. Bibl.-ben 1619. okt. 16. 253. l.; 1619. nov. 30. 278. l.

Üdvözlő verset írt Gönci F. Jánoshoz 1620. nov. 4. (RMK III 1295) és Szathmárnémeti Istvánhoz (RMK III 1300, 1620. aug. 12.).

Emléksorokat írt Putnoki Tályai János emlékkönyvébe (Adattár I 155).

MISKOLCZI CSULYAK István

(Stephanus Pastoris Miscoleinus, Stephanus Miscoleinus); 1603. júl. 12.

(Tolcsva 1575 – Olaszliszka 1645.) Liszkán kezdte meg tanulmányait 1580-ban, 1584-ben Újhelyen folytatta, 1595-ig tanulmányainak további állomásai: Sárospatak, Sátoraljaújhely, Debrecen, Sátoraljaújhely, Debrecen és ismét Sátoraljaújhely. 1595-ben a jezsuiták znióváraljai kollégiumába igyekezett, de nagybátyja Póli István eltérítette szándékától. A felsőbb osztályokat ezután Bodrogkeresztúron, Patakon s végül Újhelyen végezte el 1600-ig. Ebben az évben Siderius János abaúji esperes ajánlására a fiatal Thököly Miklós nevelője lett, vele töltött egy évet Patakon, 1601-től a göröltzi gimnáziumban, 1603. júl. 12-től a heidelbergi egyetemen folytatták tanulmányaikat. 1604. dec. 22-én jelen volt a Heidelbergben elhunyt Békési Pastoris István hagyatéki tárgyalásán (Toepke 213. l.). 1607-ben hazatért, s a tarcali iskola rektora lett. 1608-ban Rákóczi Zsigmond a szerencsi egyház lelkészének hívta meg. Innen 1612-ben Miskolcra ment, 1616-tól pedig haláláig 1645. december végéig olaszliszkai prédikátor volt. Élete során Bethlen kétszer is hívta tábori papjának, de szolgálatára különböző okok miatt nem került sor. 1629-ben esperessé választotta a zempléni egyházmegye.

Élete végén a kibontakozó puritánus mozgalom erélyes ellenfele volt. (RMKT XVII/2 281–304. l.)

Művei:

De sacra scriptura 1604. nov. 17. = D. P. C. T. 1. 467–469. l.

De lege et evangelio 1605. júl. 6. = D. P. C. T. 1. 564–569. l.

De civili et ecclesiastica potestate 1607. febr. 9. = D. P. C. T. 1. 683. l.

Diarium Apodemicum. Kézirat. OSZK Oct. Lat. 656. Számos alkalmi beszédet, verset stb. tartalmaz, továbbá könyvtárának jegyzékét. (Részletes ismertetését l. RMKT XVII/2 304–312., a könyvtárjegyzéke uo. 336–348. l.)

Liber Redituum. Kézirat. Sárospataki Nagykönyvtár Kt. 15. (Ismertetése: RMKT XVII/2 312–313. l.)

Diarium Senioratus mei. Kézirat. Sárospataki Ref. Nagykönyvtár Kt. 16. Mikrofilmje OL 1907. doboz. Számos beszédet stb. tartalmaz. (Ismertetése: RMKT XVII/2 312–315. l.)

Latin üdvözlő vers Ambrosius Sebastianushoz, annak *Ad solennem miraculose recuperati Jaurini recordationum...* (Görlitz 1602) = RMK III 989 című művében. Latin üdvözlő vers Váczi Gergely bodrogkeresztúri pap, Miskolczi unokatestvére fiának Váczi Istvánnak születése alkalmából = *Melos genethliacum...* 1602 = RMK III 990. Üdvözlő vers Stephanus Kegeliushoz, abból az alkalomból, hogy Görlitzből Wittenbergbe indul. *ENYΦHMIAI...* Wittenberg 1602 = (RMK III 995). Üdvözlő vers Thököly Miklóshoz, annak *Oratio de Stratagematibus...* Heidelberg 1606, RMK III 1028.

ΔΙΗΓΕΙΣΙΣ (ΙΕΤΟΡΚΗ) De vita et Obitu... *Stephani Chuliak Miskolcini...* Várud 1645. Miskolci saját maga által írt verses önéletrajzát, fia Miskolczi Csulyak Gáspár adta ki saját átdolgozásában.

Magasztallak én téged. Magyar vers. = *Szép imádságos könyvecske.* Lőcse 1632 = RMNY 1552.

További számos latin és magyar versét és levelezésének egyrészét, melyeket kéziratai tartalmaznak s ezért itt külön nem ismertetünk, kiadták az RMKT XVII/2 számú kötetben kiegészítve Szenci Molnár Alberthez írt leveleivel.

Levél David Pareushoz 1607. júl. 21-én Tarcáról = Napló 213. l.

Neki ajánlották a következő disputációkat mint pártfogójuknak: RMK III 1301 Marburg 1620. máj. 13. Egri Lázári Gáspár; RMK III 1378 Franaker 1625 Miskolci Puah Pál; RMK III 1459 Leyden 1630. okt. 19. és RMK III 1472 Leyden 1631. márc. 15. Tornai P. István; RMK III 1469 Leyden 1631. szept. 6. Kaposfalvi S. Pál.

MISKOLCI Lucius István

(Stephanus Lucius Mischolcinus, Stephanus Lucius); 1608. szept. 24.

Egy Lucas Miskolczi nevű diák 1603. márc. 13-án subscribált Debrecenben. Stephanus Lucas Miskolczi neve 1607. aug. 15-én olvasható a wittenbergi egyetem anyakönyvében, 1608 februárjában pedig már vezetője volt az ottani magyar közösségnek. A heidelbergi egyetemre 1608. szept. 24-én iratkozott be, Toepke megjegyzése szerint 1609. március végéig maradt ott (241. l.). Zoványi Miskolczi Csulyak életrajzában megjegyzi róla, hogy helytelenül tévesztették össze Csulyakot Luciussal. (Isk. Adattár 29–30. l.)

Művei:

De S. Scripturae canone, editione, lectione, autoritate, obscuritate, interpretatione, et perfectione. 1608. okt. 15. = D. P. C. T. 1. 803–806. l.

De sacramento baptismi 1609. jan. 31. = D. P. C. T. 1. 838–840. l.

MISKOLCI S. János

(Joannes Mischcoci, Johannes Mischolcinus, Johannes S. Mischolci, Johannes S. Miskolci); 1617. jún. 22.

Sárospatakon tanult, innét rektornak ment Olaszliszkára. 1617. június 22-től, mint e város alumnusa tanult a heidelbergi egyetemen. Hazatérve 1621 nyaratól Bodzásújlakon lett lelkész, 1639-ben még mindig itt volt. 1641 júniusában gálszécsi pap lett, 1644–45-ben Szikszón volt másodpap. (Zoványi)

Művei:

De iudice controversiarum circa religionem. 1617. okt. 4. = D. P. C. T. 2. 382–385. l.

Egy cím nélküli disputáció. = D. P. Thes. Bibl. 1617. dec. 6. 12. l.

Üdvözlő verset írt Varsányi P. Istvánhoz (RMK III 1203, 1617. aug. 30.). Magyar gyászbeszéd ifj. Nyári Ferenc fölött. = *Négy szép halottas prédikációk*... Bártfa 1624 = RMNY 1296.

Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe Heidelberg 1618. máj. 28-án (Adattár I. 148. l.).

Miskolc város tanácsa

Lazari Egri Gáspár fautora. (RMK III 1619. IV. 3.)

Monosthori Barovius János

Ráckevei lelkipásztor, a Duna menti kerület superintendense. Simándi Bodó Mihály fautora. (RMK III 1331, 1621. jan. 13.)

MURAKÖZI DUS Márton

(Martinus Dus Muraközi, Martinus D. Muraközi, Martinus Muraközi); 1618. ápr. 7.

Tanult Sárospatakon. 1617 júliusában a marburgi, 1618. ápr. 7-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Rákóczi György alumnusa volt (RMK III 1299) 1620 júniusa után tért haza, s a sárospataki iskola másodtanára lett. Az 1622. évi nagy pestisben halt meg. Szenci Molnár Institutio kiadására végrendeletileg hagyakozott. (Zoványi, Napló 85. l.)

Művei:

De causa et causato... Marburg 1618 = RMK III 1224. Üdvözlő verset írt hozzá Gönczi Aszalos Mihály.

De justificatione hominis peccatoris coram Deo. 1620. Jun. 10. Heidelberg 1620 = (RMK III 1299).

Négy cím nélküli disputáció = D. P.: Thes. Bibl.-ban 1618. jún. 27. 109. l.; 1618. szept. 1. 125. l.; 1619. júl. 23. 220. l.; 1619. jan. 8. 302. l.

Üdvözlő verset írt: Aszalos Mihályhoz (RMK III 1251, 1618. aug. 8. és RMK III 1222 Marburg, 1618. jan. Kalend.); Lazari Egri Boldizsárhoz (RMK III 1252, 1619. IV. 3.).

Latin gyászverset írt Károlyi Zsuzsanna halálára = *Esequiarum coere-monialium*... Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1307.

NÁDUDVARI SZABÓ György

(Georgius S. Nadudvarinus; Georgius S. Nadudvari); 1618. aug. 12.

Némi ellentmondás van a rávonatkozó adatokban. Szinnyei szerint 1616. ápr. 10-én Debrecenben lépett a felsőbb osztályokba. 1618. aug. 12-én viszont már beiratkozott a heidelbergi egyetemre, de ez év szeptemberében már Marburgban volt (Adattár I 138. l.). Apjának Szabó Benedeknek volt alumnusa (RMK III 1255). Úgy látszik később visszatért a heidelbergi egyetemre, mert marburgi disputációjának dátuma 1619. júl. 10., Heidelbergben viszont 1619. okt. 20-án respondeált. Kevésbé tartjuk valószínűnek, hogy a Marburgban előforduló Georgius S. Nadudvari más személy

volna, mint a heidelbergi Georgius S. Nadudvarinus. 1632. máj. 25-én szászvárosi pap volt (RMK III 1476).

Művei:

De affectibus entis... sub praesidio Combachi 1619. Jul. 10. Marburg 1619 = RMK III 1255. Üdvözlő verset írt hozzá Borsai C. Márton és Pécsváradi B. Péter.

Egy cím nélküli disputáció = D. P. Thes. Bibl. 1619. okt. 30. 262. l.

Üdvözlő verset írt Szentkirályi Benedekhez (RMK III 1256, Marburg 1619). Neki ajánlotta mások mellett RMK III 1476-ot Nádudvari K. András (Franaker 1632. máj. 25.) mint testvérének.

Nagy Bálint I. Szentgyörgyi Nagy Bálint

Nagybánya város szenátusa

Gönci F. János mecénása. (RMK III 1295, 1620. nov. 4.)

Nagy Ferenc I. Debreceni Nagy Ferenc

Nagy János I. Albensis Nagy János

NAGYBERÉNYI János

(Joannes Nagy Berenius, Johannes Nagy Beriny); 1612. szept. 19.

1612 júniusában a wittenbergi, szept. 19-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be, s ez év novemberében még ott volt (Zoványi).

Műve:

De creatione hominis 1612. nov. 7. = D. P. C. T. 2. 3–5. l.

Nemesnépi Dániel

Komjáti lelkipásztor és esperes. Péli S. István főpártfogója (RMK III 1200, 1617. okt. 18.). Péli peregrinációjához a szükséges pénzt feltehetően az egyházkerület adta össze. Hasonlóan Nemesnépinek ajánlotta disputációját, Leyden 1628. febr. 19-én Kecskeméti N. János (RMK III 1424).

Némethi Litteratus András

A szatmári szenátus tagja. Szatmárnémeti István testvére és egyik fautora. (RMK III 1300, 1620. aug. 12.)

Némethi Sz. István I. Szatmárnémeti István

Nolanus Mihály

Sajókeresztúri pap. Lazari Egri István egyik pártfogója. (RMK III 1301, Marburg. 1620. máj. 13.)

Notarius L. Nicolaus I. L. Miklós

Nyilas István I. Milotai Nyilas István

Olaszliszka

E város alumnusa 1617-ben Miskolci S. János. (Adattár I 162. 1.)

ONADI P. György

(Georgius P. Onadi); 1621. jan. 23.

Mást nem tudunk róla.

Orvos Mihály és Pál l. Sári Orvos Mihály és Pál

ÓVÁRI SIDÓ János

(Johannes [Sidó] Ouarinus, Johannes S. Ovarinus); 1613. márc. 26.

1601. nov. 6-án subscribált Debrecenben, ahol később contra scriba is volt. 1613. jan. 15-én a wittenbergi, 1613. márc. 26-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Később nagyszombatról adakozott egy Óvári János nevű személy Szenci Molnár Albert 1624-ben megjelent Institutio fordítására. (Isk. Adattár 100, Napló 85. l.)

Művei:

De peccato 1613. jún. 5. = D. P. C. T. 2. 99–103. l.

De vocatione ministrorum Ecclesiae 1614. febr. 2. = D. P. C. T. 2. 160–161. l.

De sacrae scripturae canone et perfectione. 1614. máj. 14. = D. P. C. T. 2. 171. l.

Ótvös János

Sárospataki polgár. Prágai András egyik pártfogója. (RMK III 1201, 1617.)

Paksi János

(Johannes Paxi)

Nagyszombati polgár, Asztalos András veje. (Szenci: Vál. 302.) Péli S. István egyik fautora. (RMK III 1200, 1617. okt. 18.) Ugyancsak fautora volt később Csúzi Cseh Jánosnak (RMK III 1375, Franaker 1625. szept. 28.) Adakozott Szenci Molnár Albert: *A keresztyén religióra... való tanítás...* Hanau 1624 = (RMNY 1308) kinyomtatására is. (Uo. az utószóban.)

Pálfi János l. Kanizsai Pálfi János

PANKOTAI BÁN István

(Stephanus Ban Pancotanus, Stephanus Banpankotanus); 1609. jún. 13.

1601. okt. 4-én subscribált Debrecenben. Somsújfalvi Péter tanítványa. 1607-ben collaborator és contrascriba. 1608-ban a wittenbergi magyar bursa tagja. Itt 1608. jan. 30-án olvasható neve az egyetem anyakönyvében. 1609. jún. 13-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. (Isk. Adattár 30. l., 100. l., RMNY 931.)

Művei:

De monarchico statu ecclesiae et de Antichristo 1609. aug. 17. = D. P. C. T. 1. 783–787. 1.

De vanitatibus Bell. circa Purgatorium. 1610. jan. 6. = D. P. C. T. 2. 476–482. 1.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de libero arbitrio in moralibus et spiritalibus 1610. jún. 2. = D. P. C. T. 2. 568–572. 1.

Gyászvers ecsedi Báthori István halálára. (RMNY 931, 1605-ben).

Pankotai Gara András

1613-ban belényesi prédikátor volt (RMNY 1048). Prágai András egyik fautora. (RMK III 1201, 1617). Pankotai András neve 1577-ben szerepel a wittenbergi bursa anyakönyvében. (Isk. Adattár 22. 1.)

Műve:

Latin gyászvers Hodászi Lukács halálára. (= Keserüi Dajka János: *Az tiszteletes Hodászi Lukácsnak... teteme fölött tett prédikáció...* Debrecen 1613 = RMNY 1048).

Pankotai Gara János

Prágai András egyik fautora. (RMK III 1201, 1617.)

Pareus, David

A heidelbergi egyetem teológia professzora, az irénikus mozgalom elvi meg-alapozója. Itt csupán az Adattár anyaggyűjtése során előkerült rávonatkozó adatokat soroljuk fel.

A következő diákok disputációján elnökölt: Károlyi András (RMK III 1199), Csepei Sidó Ferenc (RMK III 1214), Putnoki Tállyai János (RMK III 1216), Borzási Balázs és Aszalos Mihály (RMK III 1250–1251), Jászberényi Mátyás (RMK III 1196), Békési P. András (RMK III 1171), Péli S. István (RMK III 1200), Muraközi Dús Márton (RMK III 1299), Prágai András (RMK III 1202), Lazari Egri Gáspár (RMK III 1252), Varsányi P. István (RMK III 1203), Gönci F. János (RMK III 1295), Simándi Bodó Mihály (RMK III 1331), Gyöngyösi Kiséri András (RMK III 1151), Komáromi Szerafin Pál (RMK III 1152), Albensis János (RMK III 1190). Bakai György disputációján Alting volt az elnök, de a művecske „sub autoritate Parei” jelent meg. (RMK III 1191).

Magyar diákok disputációi szerepelnek a következő műveiben:

Collegiorum theologicorum... decuria una... Heidelberg 1611. Ajánlja „Senioribus et pastoribus... Hungariae”.

Collegiorum theologicorum pars altera... Heidelberg 1620. Ajánlja Keserüi Dajka Jánosnak.

Disputationum theologicarum... publice habitatum volumen unum... Heidelberg 1611.

Ecegesis disputationis de sacrarum scripturarum divina et canonica auctoritate. H. n. 1604.

Thesaurus Biblicus... Heidelberg 1621.

Alvinci Péternek címzett előszóval kiadta Újfalvi Imre: *Tractatus de patrum... auctoritate* Frankfurt 1611 = (RMK III 1095) című művét.

Pareus, Johann Philipp

David Pareus fia. Üdvözlő verset írt Kóródi Bedő Dániel prosodiójához (RMK III 1172, 1616-ban). 1619-ben Frankfurtban a *Delitiae poetarum*-ban kiadta Janus Pannónius... Thuri György, Joannes Sommer, és Filiczki János verseit = (RMK III 1245).

Pastoris Ferenc l. többek között Tornai Pastoris Ferenc

Patai János

Nagyszombati polgár. Asztalos András veje. Szenci Molnár Albertet is többször segítette. (Szenci: Vál. m.: 302., 536., 541. l.) Péli S. István egyik fautora. (RMK III 1200, 1617. okt. 18.)

PATAI TATÁR Mihály

(Michael Tatar Patainus, Michael Patainus, Michael T. Patainus): 1598. jún. 10.

1591-ben subscribált Debrecenben, ahol később kántor is volt. 1598. máj. 31-én vették fel a wittenbergi magyar bursába, s ez év június 10-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1600. ápr. 23-án indult hazafelé Vizsolyi Mihály társaságában. Szenci Molnár Kassára és környékére küldött vele haza könyveket. (Isk. Adattár 29. l., 97. l., Napló 21., 26., 29. l.)

Művei:

De spiritu sancto 1599. máj. 19. = D. P. C. T. 1. 15–16. l.

De sanctificatione, altero Christi beneficio: quod fit regeneratione et conversione hominis ad Deum. 1599. Okt. 13. = D. P. C. T. 1. 58–66. l.

Falsa dogmata papistarum de ecclesia, eiusque notis. 1600. jan. 19. = D. P. C. T. 1. 115–120. l.

Pathai István

1555 Pápa — 1632 vagy 1633 Belényes. Komáromi Szerafin Pál egyik pártfogója. Pápán és Tolnán tanult, 1572-ben avatták lelkésszé. Előbb Rohoncon, majd 1585-től Pápán, 1612-től ismét Rohoncon szolgált, utóbb mint Batthyány Ferenc udvari papja. 1612. jún. 19-én a dunántúli református egyházkerület püspöke lett. 1613 ősztől Veszprémben lelkészkedett. 1623 nyaratól 1624 elejéig Pápán, ezután Kiskomáromban, majd 1626 júniusától ismét Pápán. 1628 novemberében Bethlen Gábor segítségével az 1626-ban megjelent műve miatt ráváró üldözés elől elmenekült Erdélybe. Belényesen lett lelkész, s a bihari egyházmegye 1631-ben esperessé választotta. Halála ideje bizonytalan, talán 1632 vagy 1633 (RMKT XVII/8 526–529. l.)

Művei:

A Sakramentumokról in genere. Es kiváltképpen az Úrvacsorájáról való könyvecske. Sicz 1592 = (RMNY 705); Gyulafehérvár 1643 = (RMK I 740).

A helvetiai confessión való prédikátoroknak az egyházi szolgálatban való rendtartásokról. Németújvár 1617 = (RMNY 1143A).

Amaz hét fejű és tíz sarvú fene bestión ülő... parázna Babilónnak... mezítelenségének tüköre. Pápa 1626 (RMNY 1372).

„Johannes Ludovicus Vivesnek *De officio mariti, es az keresztyén asszonyi állatnak tanításáról írott könyveit... magyarul Patai István prédikátor fordította meg* nem tudom ha kinyomtatta é avagy nem.” Szenci Molnár Albert: *Imádságos könyvecske...* Heidelberg 1621 = (RMNY 128) előszava.

Két magyar nyelvű ének: *Szent az Úr — Sok rendbéli próbák vadnak.* Kiadva RMKT XVII/8 176–181. l.

Megemlítendő még, hogy 144 levele maradt fenn. Kiadásairól l. a Magyar irodalomtörténet bibliográfiája 1772-ig.

Aláírta 1619-ben Scheffer János lelkész felavatását tanúsító úrlapot = (RMNY 1196).

Pataki Füsüs András

Pataki Füsüs János rokona és egyik fautora. (RMK III 1195, 1617. IV. 26.)

Pataki István

Pataki Füsüs János rokona és egyik fautora. (RMK III 1195, 1617. ápr. 26. és RMK III 1204 Marburg 1617. dec. 17.)

PATAKI FÜSÜS János

(Johannes Füsüs Patachinus, Johannes Füsüs Pataki); 1616. júl. 27.

Sárospatak, ? — Szatmár 1629 tavasza. Itthon Sárospatakon tanult. Külföldön 1616. júl. 22-én a heidelbergi, 1617. júl. 3-án a marburgi egyetemre iratkozott be. Pataki rokonságának alumnusa volt. Hazatérve először Pelsőcön, 1622 őszére Ungváron, pár év múlva Sárospatakon, 1626-tól Szatmáron lelkész. Egy szőlőt hagyott a sárospataki (kollégiumra Zoványi).

Művei:

De elementis in genere... praeside... Nicolao Matthiadae Bachendorffio... 1617. Apr. 25. Heidelberg 1617 = RMK III 1195. Üdvözlő verset írtak hozzá Kórodi Bedő Dániel, Kanizsai Mihály, Prágai András, Tállyai Putnoki János, Jászberényi Mátyás.

Disputatio metaphysica... praeside... Rodolpho Goclenio... 1617. Dec. 17. Marburg 1617 = RMK III 1204. Üdvözlő vers nincs mellette.

Egy cím nélküli disputacio = D. P.: Thes. Bibl. 1618. máj. 16. 86. l.

Üdvözlő verset írt: Putnoki Tállyai Jánoshoz (RMK III 1216, 1618. jan. 10.); Kanizsai Mihályhoz (RMK III 1198, 1617. jún. 21.); Prágai Andrásához (RMK III 1201, 1617.).

Királyoknak tüköre... Bártfa 1616 = RMNY 1347.

Pataki Füsüs Miklós

Testvérének Pataki Füsüs Jánosnak egyik fautora. (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.) 1600. jan. 11-én iratkozott be Debrecenben Nicolaus Pataki (Isk. Adattár 100. l.).

Patkó Tamás l. Samarjai Patkó Tamás

Paulides, Johannes l. Kanizsai Pálfi János

PÉCSELI KIRÁLY Imre

(Emericus Regius Peczelius; Emericus R. Peczelius, Emericus Regius Pezelius, Emericus Rhegius Pezelius, Emericus Pezelius, Emericus R. Pétseli, Emericus R. Petselius); 1609. máj. 30.

Itthon Pápán és Somorján tanult, majd Komáromban volt rektor. 1609. máj. 30-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, Komárom város alumnusa volt. Tanulmányait már 1610 tavaszán valószínűleg befejezte, de még további kb. két évig külföldön tartózkodott. Valószínű részt vett az 1612-es oppenheimeri Biblia kiadás előkészítésében, és retorikai tankönyvet írt. 1612-ben hazatért, ismét komáromi rektor lett, 1615-ben ugyanitt lett

prédikátor. 1620-ban a feldúlt és leégett Komáromból Érsekújvárra távozott. 1622-ben itt lett prédikátor haláláig, 1640 körül. Mindkét működési helyén alesperesi tiszteletet is viselt. (RMKT XVII/2 250–255., Zoványi.)

Művei:

De baptismo 1609. júl. 2. = D. P. C. T. 1. 773–777. l.

De veritatibus et falsitatibus Bellarmini circa Canonem S. Scripturarum Libro I de verbo Dei assertis 1609. szept. 30. = D. P. C. T. 2. 389–396. p.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de sacramento baptismi et de confirmatione = D. P. C. T. 2. 503–510. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de necessitate et justitia operum = D. P. C. T. 2. 598–605. l.

Isagoges Rhetoricae libri Duo... Oppenheim 1612 = RMK III 1112. Üdvözlő verset írtak hozzá Rodolphus Goclenius, Simon Stenius, Petrus Trappius, Szenci Molnár Albert, Filiczki János, Varsányi P. Dániel és a szerző (Harmadik kiadása = RMK III 1551, a második kiadás elveszett).

Consilium ecclesiae catholicae... Kassa 1621 = RMNY 1247. Benne Bethlenhez szóló üdvözlő verse.

Catechismus, azaz a keresztyén tudományok fundamentumairól való rövid tanítás. Pápa 1624 (= RMNY 1317), Lócse 1635 (= RMNY 1630).

Abecedarium Latino – Hungaricum seu elementa linguae Latinae et Ungaricae. Pápa 1630 (= RMNY 1484).

Sírverset írt Szenci Csene Péter, Felső-Dunamelléki püspök halálára. Kéziratban. Kiadva: RMKT XVII/2 270–271. l.

15 magyar nyelvű verse kiadva: RMKT XVII/2 9–39. l.

Neki ajánlották disputációjukat, mint fautoruknak: Komáromi Szerafin Pál (RMK III 1152, 16 15. szept. 16.); Kanizsai Mihály (RMK III 1198, 1617. jún. 21.); Péli S. István (RMK III 1200, 1617. okt. 18.); Darnai László György (RMK III 1293, 1620. jún. 24.); Csúzi Cseh János (RMK III 1375, Franaker 1625. szept. 28.); Körmendi Thaba Tamás (RMK III 1379, Franaker 1625. szept. 30.); Kecskeméti N. István (RMK III 1423, Leyden 1628. febr. 12.); Séllyei P. Ferenc (RMK III 1477, Franaker 1632.).

PÉCSVÁRADAI Péter

(Petrus Petsvaradi); 1621. jan. 23.

(?? – Várad 1645). Itthon Pápán és valószínűleg Sárospatakon Tanult. 1619. ápr. 27-én iratkozott be a marburgi egyetemre, ugyanebben az évben Herbornban is megfordult, 1621. jan. 23-tól Heidelbergben tanult. Hazatérve hamarosan nagyváradi lelkész lett, Herepei szerint már 1622-ben (Adattár I 158. l.), Zoványi szerint 1625-ben. 1634-ben Borosjenőre ment, és ez év jún. 18-án esperessé választotta a zarándi egyházmegye. 1637 tavaszán visszament Váradra. (Zoványi)

Művei:

Felelet Pázmány Péter két könyvecskéjére, melyeket a Szentírásról és anyaszent-egyházról írt. Debrecen 1629 = RMNY 1427.

Külenc okok. Debrecen 1630 = RMNY 1460 (Számtén Pázmány ellen, csak feltételezhető, példányból nem ismert mű.)

Két halotti prédikáció Bethlen Krisztina felett = Temetési pompa. Debrecen 1632 = RMNY 1498.

Üdvözlő verset írt latinul: Nádudvari Szabó Gergelyhez (RMK III 1255, Marburg) és Szenci Molnár Alberthez (RMNY 1239 = Lexicon... 1621 Heidelberg).

Üdvözlő sorokat írt Putnoki Tállyai János emlékkönyvébe 1621. aug. 23. (Adattár I 158. l.)

Neki ajánlották disputációikat: Besenyei F. Mihály (RMK III 1372 Brema 1625. jún. 25. mint egykori tanítójának); Jenei G. István (RMK III 1468 Leyden 1631. dec. 13.); Zabolai C. Miklós (RMK III 1550 Leyden 1639. júl. 2.). Valamennyien, mint váradi papnak egyik fautoruknak.

PÉLI S[ÁRAI?] István

(Stephanus S. Peli, Stephaus S. Pelius); 1616. dec. 14.

Itthoni iskoláit Szencen és ismeretlen helyen végezte. 1616. dec. 14-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Nemesnépi Dániel komjáti pap alumnusa volt. 1617 után nem tudunk róla. (Zoványi)

Művei:

De peccato originali et in Spiritum Sanctum 1617. ápr. 12. = D. P. C. T. 2. 364–366. l.

De Jesu Christi mediatoris et salvatoris nostri persona... sub praesidio... Davidis Parei 1617. Oct. 18. Heidelberg 1617. (Verset senki sem írt hozzá.) = RMK III 1200.

Egy cím nélküli disputáció dátum nélkül = D. P.: Thes. Bibl. 69. lapján.

Pellionis Georgius I. Lővei Pellionis György

Petneházi István

Vári Miklós mecénása 1617–1618-ban (RMK III 1226, Marburg 1618), s Besenyei F. Mihály mecénása is ő (RMK III 1372 Brema 1625. jún. 25.). A korszak egyik leghíresebb végvári tisztje és hadvezére, 1599-ben tűnt fel Mihai Viteazul mellett, majd Borosjenő főkapitánya volt közel három évtizedig. 1626-ban Drégelypalánknál a magyar csapatok vezénylő tábornoka. (Nagy L.: Végvári). Az ő özvegyének, Király Annának ajánlotta Keresszegi Hermán István: *A hitnek és jószágos cselkedeteknek tündöklő példáiról való prédikációk...* 1635 Debrecen = RMNY 1605 című művét.

Pető István

Szatmárnémeti István patrónusa. (RMK III 1300, 1620. aug. 12.) Ugyancsak egyik patrónusa volt Vetési Z. Istvánnak. (RMK III 4234, Frankfurt 1622 körül); Szenci Molnár Institutio fordítását is segítette „Szakmár vármegyei nemes és nemzeti Pető István”. (Napló 85. l.)

PETRI ZOBAS Ferenc

(Franciscus Z. Petri); 1620. júl. 28.

1620. júl. 28-án iratkozott be a heidelbergi, 1621. okt. 20-án a wittenbergi egyetemre. Bethlen alumnusa volt. 1620 nyarán Balai Mihállyal és Sonkádi Jánossal bocsátotta fel az akadémiákra a fejedelem. Heidelbergi tanulmányai során tőle lopott egy nagyobb összeget el Petrus Fridericus Reulinus, akit ezért három évre kizártak az egyetemről. Petri 1623. febr. 17-én, mint gyulafehérvári rektor egyik tanúja Milotai Nyilas István végrendeletének. 1631-ben Gálos Petri Ferenc a dési egyházközség lelkipásztora és esperese, s ugyan ez a Petri Ferenc írta alá RMK III 1924-et (Concordiae inter evangelicos querendae consilia) 1634. febr. 7-én, mint belső-szolnoki

esperes és dési elsőpap. (Adattár I 257—258.; Toepke 302, Bethlen Gábor Emlékezete, Bp. 1980, 598. l.)

Pitter Mihály l. Tölcseki Pitter Mihály

PONICAENUS György József

(Georgius Josephus Ponicaenus, Georgius Josephus Ponicoenus) 1612. szept. 19.

Itthon Debrecenben tanult, 1605. okt. 12-én lépett a felső osztályokba. 1612. szept. 19-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Hazatérve 1615 augusztusában Tiszabökényben lelkészkedett. Továbbiakat nem tudunk róla. (Zoványi)

Művei:

De providentia Dei 1612. dec. 5. = D. P. C. T. 2. 18—23. l.

De externo seu ministeriali Ecclesiae militantis regimine 1613. aug. 7. = 1613. aug. 7. = D. P. C. T. 2. 121—125. l.

De conversione seu regeneratione hominis 1614. jan. 29. = D. P. C. T. 2. 157—159. l.

PORCSHALMI F. Pál

(Paulus F. Porchalmi); 1620. júl. 28.

A beiratkozás dátumán túl egyebet nem tudunk róla.

PRÁGAI András

(Andreas Prágai); 1616. júl. 27.

Nemeskér?, 1590? — Tarcal 1636. Itthon valószínűleg Sárospatakon tanult. Heidelbergben 1616 nyarától 1618 nyaráig sógorának, Sári Orvos Mihály sárospataki papnak alumnusaként időzött. 1616. szept. 9-én Szenci Molnár Albertnek adott 6 tallért. Heidelbergből egy könyvet küldött haza Tolnai Pap Istvánnak, a későbbi puritánus ellenes prédikátornak. Ugyancsak Heidelbergből küldte haza I. Rákóczi György számára a reformáció százéves ünnepén tartott disputációjának (RMK III 1202) egy példányát Szenci Molnár Albert *Secularis cancio evangelica* című művével egybekötve. A disputáció belső címlapja előtt Rákóczihoz írt kézírásos verse olvasható. Hazatérve 1619 tavaszától Sátoraljaújhelyen másodpap. 1624-ben viszont már szerencsi prédikátor, mint Rákóczi György ottani udvari papja. 1625-ben részt vett a bekecsi templom felszentelésén. Bár a *Fejedelmek serkentő órája* Bártfa 1628 című művét és a *Sebes agynak késő sisak* című versciklust is Rákóczi megbízásából fordította magyarra, viszonyuk ismeretlen ok miatt még sem volt zavartalan. Feltehető, hogy a szerencsi prédikátorság díjazása körüli viták miatt különböztek össze. Mikor Prágai 1631 őszén el akart jönni Szerencsről, Rákóczi lefogatta és „árestomban” tartotta. Prágai csak prédikátor társai könyörgő levelének hatására szabadult ki. A tarcali zsinatról Szepesi Mihály senior aláírásával küldött levélnek köszönhetően 1631 őszén Gönczre távozatott lelkésznek, 1635 elejétől pedig Tarcalon volt prédikátor haláláig (RMKT XVII/8 453—456. l.).

Művei:

De providentia Dei et causa peccati. . . 9. Nov. 1616. D. P. T. C. 2. 342–344. l.
An Calviniani quos vocant, fundamentum fidei sartum, tectum retineant. . .
praeside Henrico Alting. . . Heidelberg 1617 = RMK III 1201.

Thema seaculare. De causis, centum ab hinc annis, immenso Dei beneficio, ex evangelicis Germaniae Ecclesiis eliminatis, semperque fugiendi papatus Romani praeside Davide Pareo. Heidelberg 1617 = RMK III 1202.

Disputatio cím nélkül D. P. Thes. Bibl.-ban a 66. l.-on 1618. márc. 28.

Assertiones 1618. Zoványi Lexikona szerint: „Sandaeus jezsuita ellen, aki megtámadta azt az értekezést, melyen ő respondeált a reformáció százéves emlékünnepeén. Újra kiadva Pareus *Miscellanea cathetica* c. kötetében 1634.”

1616-ban vagy 1617-ben könyvjegyet nyomtatott Heidelbergben = OSZK RMK III 1172a.

Üdvözlő verset írt: Rákóczi Györgyhöz 1617-ben kézzel RMK III 1202-ben l. M. Tud. Akad. példánya; Szenci Molnár Alberthez 1617, RMNY 1147-ben; Bakai Gergelyhez, RMK III 1191-ben 1617; Pataki Füstös Jánoshoz, RMK III 1195-ben 1617; Jászberényi Mátyáshoz, RMK III 1196-ban 1617; Sári Orvos Mihályhoz, RMK III 1201-ben 1617; Ötvös Jánoshoz, RMK III 1201-ben 1617; Szakál Tamáshoz, RMK III 1201-ben 1617; Pankotai Gara Andrásához, RMK III 1201-ben 1617; Pankotai Gara Jánoshoz, RMK III 1201-ben 1617; Kecskeméti C. Jánoshoz, RMNY 1171-ben 1619; A bekecsi templom felszentelésére RMNY 1334-ben, 1625.

Üdvözlő verset írtak hozzá Heidelbergben: Kóródi Bedő Dániel 1617, RMK III 1201-ben; Pataki Füstös János 1617, RMK III 1201-ben; „Myrtilleti R.” 1617, RMK III 1202-ben

Concio pomeridiana in dedicatione Templi Bekecziensis = Consecratio templi novi. . . Kassa 1625 = RMNY 1334 57–92. l.

Számtalan ez földön emberi nemzetnek az ő nyomorúsága CVII. zsoltár = Consecratio templi novi Kassa 1625 = RMNY 1334 250–255. l.

Fejedelmek serkentő órája. Bártfa 1628 = RMNY 1400.

Sebes agynak késő sisak. Versciklus kéziratban. Kiadva RMKT XVII/8 36–107. és 504–511. l.

Pulchri András l. Rettégi Pulchri András

Putnoki János l. Tállyai Putnoki János

Ráckeve város szenátusa

Simándi Bodó Mihály mecénása. (RMK III 1621. jan. 13.)

RÁCKEVI István

(Stephanus Kevinus, Stephanus R. Kevinus, Stephanus Ratskevinus);
1601. okt. 4.

Stephanus Ráczevi 1592-ben subscribált Debrecenben. 1598. aug. 18-án viszont ismét szerepel egy Stephanus Kevi nevű diák a debreceni anyakönyvben. Miskolczi Csulyak István verséből: *’επος in discessum Stephani Raczkevini collaboratoris Anno 1600. 14. Maji*, az derül ki, hogy Ráczevi István a sárospataki iskola collaborátora Ungvárra ment rektornak. Stephanus Kevinus 1601. okt. 4-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Szenci Molnár 1621-ben megjelent imádságos könyvének előszavában köszönt egy Ráczevi István nevű nagyszombati „deákot”, ugyanez a Ráczevi István adakozott Molnár *Institutio* fordításának megjelentetésére is. Nem tudjuk eldönteni, hogy ezek az adatok egy, kettő vagy esetleg három

személyre vonatkoznak. (Isk. Adattár 97., 99. l., RMKT XVII/2 352—353. l., Napló 85. l.)

Művei:

De libero arbitrio. 1603. jan. 15. = D. P. C. T. I. 446—448. l.

De S. Scripturarum perspicuitate, interpretatione et iudicio 1603. szept. 17. = David Pareus: *Ecegesis disputationis de sacrarum scripturarum Divina et canonica auctoritate adversus Jesuitarum strophas et imposturas...* H. n. 1604 Typis Voegelinianis K_{4b}—K_{6a} pagina.

Theosemata ethica de principiis et differentiis actionum humanarum... praeside Melchiore Adamo 1602. júl. 21. Heidelberg 1602 = RMK III 992.

De simplicibus passionibus entis... praeside Arturo Janstow... Heidelberg 1603 = RMK III 1001.

Theses physicae de loco praeside Christiano Rumphio... Heidelberg 1604 = RMK III 1012.

(A Szabó Károly által leírt művek egyikéből sem maradt példány.)

Rácz Tamás l. Miklósvári Rácz Tamás

RÁKAI Márton

(Martinus Rakai); 1620. júl. 28.

Itthon Szatmáron (Adattár I 155. l.), majd 1610. júl. 4-től Debrecenben tanult, ahol 1616-ban contrascriba és szenior is volt (RMNY 1239). 1620. júl. 28-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Hazatérése után 1625 körül böszörményi pap (Isk. Adattár 103. l., RMK III 1372).

Műve:

Üdvözlő vers Szenci Molnár: *Lexicon...* 1621 Heidelberg = RMNY 1239-hez.

Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe 1619. júl. 19. (Adattár I.155. l.)

Besenyey F. Mihály neki ajánlotta disputációját mint böszörményi papnak, egyik fautorának (RMK III 1372 Bréma 1625. jún. 25.).

Rákóczi György

Magyarországi főúr, 1630-tól erdélyi fejedelem. Az ő alumnusa volt Muraközi Dús Márton (RMK III 1299, 1620. jun. 10. és RMK III 1224, Marburg 1618. márc. 4.) és Lévai Suba Tamás (RMK III 1223, Marburg, 1618. febr. 25.).

Később neki ajánlották disputációikat: Károlyi Sz. István (RMK III 1359, Franaker 1624. okt. 1.); Szigeti Ferenc (RMK III 1491, Basel 1633. nov.); Bényei (Erdőbényei) Deák János (RMK III 1508, Utrecht 1635. febr. 14.).

Rákóczi Zsigmond

A későbbi erdélyi fejedelem. 1600—1601-ben Thuri György mecénása volt. (Napló 118. l.)

Rákóczi Zsigmond

Aszalos Mihály ajánlja neki RMK III 1251-et 1618. jan. 18-án, mint urának. Rákóczi Zsigmond fejedelem fia volt I. Rákóczi György testvére.

Született 1595. januárban Szerencsen, meghalt ugyanott 1620 decemberében. (Nagy Iván)

RETTEGI PULCHRI András

(Andreas Pulchri Retthegeius, Andreas Pulchri Rhetteginus, Andreas Pulchri, Andreas Pulchri Retthegeinus); 1608. szept. 24.

Heidelbergben írt disputációin kívül semmit sem ismerünk tőle.

Művei:

De officio Christi mediatoris 1608. nov. 28. = D. P. C. T. 1. 820–823. l.

De Antichristo 1609. febr. 11. = D. P. C. T. 1. 845–849. l.

De justificatione hominis peccatoris coram Deo 1609. júl. 8. = D. P. C. T. 1. 764–766. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de potestate pontificis Romani tum spiritali, tum temporalis 1609. dec. 9. = D. P. C. T. 2. 447–450. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de causa peccati. 1610. ápr. 28. = D. P. C. T. 2. 546–550. l.

Rhédey Ferenc, sen. és Rhédey Ferenc, jun.

1560–1621. Váradi kapitány, bihari főispán, Bethlen Gábor hadvezére. És fia (1610–1667), a későbbi erdélyi fejedelem. Borzási Balázs (RMK III 1250, 1618. jan. 20.), és Szikszai Major Mátyás (beiratkozott 1615. nov. 6.) mecénásai.

Rosa, Jonas

Németországi könyvkiadó, sokat nyomtattatott Heidelbergben. 1619 végén vagy 1620 elején halt meg. Az ő költségén jelent meg RMK III 1250–51 és D. P. C. T. 2. [*Archiv für Geschichte des Buchwesens*. Redaktion Bertold Hack und Bernhard' Wendt. Frankfurt am Main (1960) II Band 489. l.]

ROTHUS, Joannes

Wittenbergben 1601. jan. 25-én iratkozott be. Heidelbergi beiratkozási időpontját nem találtuk Toepkénél, viszont Johannes Rothus Transylvanus respondeált a következő disputáción:

De jejunio et elemosyna 1601. aug. 22. = D. P. C. T. 1. 409–415. l.

ROT, Paulus

(Paulus Rotus Transylvanus); 1595. ápr. 19.

Beiratkozási időpontján kívül mást nem tudunk róla.

SÁGHI Boldizsár Mihály

(Michael Sagki [nyilván Toepke hibás olvasata], Michael Bartholomaeus Saggi, Michael B. Saggi); 1614. jún. 17.

Heidelbergi tanulmányainak adatain kívül mást nem tudunk róla.

Művei:

De ecclesia eiusque notis 1615. febr. 26. = D. P. C. T. 2. 207–208. l.

De peccato eiusque causa 1616. jún. 24. = D. P. C. T. 2. 225–228. l.

SAMARJAI Máté János

(Johannes Matthaes Samaraeus; Johannes Samaraeus, Johannes M. Samaraeus; Joannes P. Samaraeus); 1609. máj. 30.

(1585, Galgóc — 1652). 1605—1608 között Nagyszombatban tanult. 1608-ban Szenci iskolamester lett. 1609. május 30-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Asztalos András nagyszombati polgár alumnuma volt. 1611-ben hazatérve nagyszombati rektor lett. 1614. jún. 24—26-án a komjáti zsinaton nagymegyeri pappá avatták, 1616-ban Halászin lelkész. 1619. szept. 1-én a sóki zsinat iskolai felügyelővé választotta, 1622 őszétől a Felső-Duna melléki egyházkerület püspöke (Zoványi, Thury E.: A dunántúli...).

Művei:

De beatitudine et cultu sanctorum et de purgatorio 1609. aug. 26. = D. P. C. T. 1. 787—790. l.

De vanitatibus Bellarmini circa traditiones ecclesiasticas Libro IV. de verbo Dei non scripto assertis 1609. okt. 21. = D. P. C. T. 2. 413—421. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de Sacramenti Eucharistiae substantia, ritu effectu, integritate et veneratione. 1610. márc. 24. = D. P. C. T. 2. 520—525. l.

De Sacra Scriptura. 1610. jún. 16. = David Pareus: *Disputationum theologiarum publice in Academia Archi-palatina habitarum volumen unum...* Heidelbergae 1611. 101—109. l.

Magyar Harmónia... Pápa 1628 = RMNY 1419.

A helvétiai valláson levő eklézsiáknak egyházi ceremóniájokról és rendtartásokról való könyvecské. Lőcse 1636 = RMK I 662.

Fentmaradt levelezését l. M. Prot. Egyht. Adattár 1904 III. 40—81. l.

Neki ajánlották disputációikat a következők: Velechinus István (RMK III 1154, 1615. szept. 9.); Péli S. István (RMK III 1200, 1617. okt. 18.); Csúzi Cseh János (RMK III 1375, Franaker 1625. szept. 28.); Miskolczi Puah Pál (RMK III 1378, Franaker 1625.); Thaba Tamás (RMK III 1379, Franaker 1625. szept. 30.); Kecskeméti N. István (RMK III 1424, Leyden 1628. febr. 19.); Séllyei P. Ferenc (RMK III 1477, Franaker 1632.); Tolnai S. Tamás (RMK III 1688, Leyden 1647. jan. 12.). Valamennyiüknek fautora volt.

Samarjai Patkó Tamás

Péli S. István egyik fautora. (RMK III 1200, 1617. okt. 18.) 1608—9-ben nagyszombati iskolamester volt. Tervezték külföldi akadémiákra való küldését, ám korábban megnősült, s ezért nem került rá sor. 1609. nov. 28-án deáki prédikátorságra bocsátották ki, 1614-ben, mint lévai pappal találkozzunk vele, az ajánlás időpontjában 1617-ben nagyszombati prédikátor. (Napló 65., 298., 323., 330. l.)

SAMARJAI SARTORIS György

(Georgius Sartoris Samaeus [Toepke olvasata], Georgius Sartoris Samaraeus, Georgius S. Samaraeus); 1614. szept. 28.

Heidelbergi tanulmányainak adatain kívül mást nem tudunk róla.

Művei:

De justificatione fidei 1615 febr. 4. = D. P. C. T. 2. 205—206. l.

De communicatione idiomatum in persona Christi 1615. aug. 5. = D. P. C. T. 2. 233—236. l.

Üdvözlő verset írt: Komáromi Szerafin Pálhoz (RMK III 1152, 1615. szept. 16.) és Velechinus Istvánhoz (RMK III 1154, 1615. szept. 9.).

SÁMSONDI PASTORIS Márton

(Martinus Pastoris Samsondi Transylvanus, Martinus P. Samsondi);
1614. ápr. 23.

1613. jún. 28-án a wittenbergi, 1614. ápr. 23-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérése után 1619 körül miskolci pap (RMK III 1252).

Művei:

De veteris et novi testamenti convenientia et discrimine. 1614. aug. 20. =
D. P. C. T. 2. 178—179. l.

De baptismo 1615. márc. 10. = D. P. C. T. 2. 210—211. l.

De perseverentia sanctorum ex libro Agustinide bono perseverentiae 1615.
okt. 2. = D. P. C. T. 2. 248—251. l.

Neki ajánlotta disputációit Lazari Egri Gáspár, mint egyik fautorának, miskolci papnak (RMK III 1252, 1619. IV. 3. és RMK III 1301 Marburg 1620. máj. 13.)

Sánta Benedek l. Károlyi Sánta Benedek

Sánta János l. Kecskeméti C. János

Sárai Pál

Péli S. István egyik fautora, damasdi lelkipásztor. (RMK III 1200, 1617. okt. 18.)

Sárospataki polgár

Egy számunkra név szerint ismeretlen sárospataki polgár volt mecénása Félegyházi Máténak 1602-ben. (Napló 136. l.)

Sartoris András l. Várdai Sartoris András

Sartoris Georgius l. Samarjai Sartoris György

Sartoris István l. Szepesi Sartoris István

Sartorius János l. Kaposi Sartorius János

Sartoris Mihály l. Újhelyi Sartoris Mihály

Sartoris, Paulus l. Czeglédi Szabó Pál

SCHOLNER, Georgius

(Georgius Scholner Transylvanus); 1595. szept. 16.

Mást nem tudunk róla.

Siderius István l. Szikszai Siderius István

Sidó János l. Óvari Sidó János

SIMÁNDI BODÓ Mihály

(Michael Bodo Simandi, Michael B. Simandi); 1620. jan. 13.

(1591. szept. 29?—??) Sárospatakon tanult, 1617-ben lépett a felsőbb osztályokba, később ráckevei rektor volt. 1620. jan. 25-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Ráckeve város alumnusaként tanult. Hazatérve 1622-ben Óbudán, 1625-ben Ráckevén volt lelkész. 1626-ban püspökké választotta az Alsó-Duna melléki ref. egyházkerület. 1628-ban átdolgozta az addig itt érvényben levő hercegszöllősi kánonokat. 1629-ben kilenc pontból álló utasítással pótolta. 1631 tavaszán lemondott, s átment tiszántúli kerületbe. 1633 februárjában Derecskén, 1634 júliusában Hajdúnánáson volt lelkész és esperes is. 1638-tól haláláig, 1642—45 közöttig talán Beregszászon működött. (Zoványi.) (Szinyei a fentitől némileg eltérő életrajzot közöl, amennyiben szerinte 1590 a születési évszám, 1614-ben subscribált Sárospatakon, s 1617-től ráckevei rektor. 1631-ben már beregszászi pap és 1639-ben halt meg.)

Művei:

De coena Domini... praeside Davide Pareo... 1621. jan. 13. Heidelberg 1621 = RMK III 1331. Üdvözlő verset írt hozzá sajátmaga, továbbá Szenci Molnár Albert, Gönci F. János, Balai P. Mihály.

Üdvözlő verset írt Mindszenti Cz. Imréhez (RMK III 1298, 1620. aug. 24.).

Somodi János

Darnai László György mecénása (RMK III 1293, 1620. jún. 24.). Az ajánlás időpontjában Szabó Károly leírása szerint az érsekújvári őrség pénztárnoka. 1607/8-ban Somogyi János zászlótartó Érsekújvárbán. (Nagy L.: Végvári 248. l.)

SOMOSÚJFALVI ÉRSEK Péter

(Petrus Ersek); 1601. okt. 4.

1601. okt. 4-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1603 májusában még ott volt. Hazatérve 1604 őszétől két évig rektor Debrecenben. Ezután 1607-ben betegen, Mágócsi Ferenc „asztalán” Vizsolyban időzött állás nélkül, míg lelkész lett és 1616 decemberéig Mezőzomborban működött, 1618-ban pedig Szikszón volt másodpap. (Zoványi, Napló 140., 212. l.)

Művei:

De S. Scripturarum Canone, editionibus, lectione et versione 1063(!) [1603?] aug. 13. = David Pareus: *Exegesis disputationis de sacrarum scripturarum Divina et canonica auctoritate adversus Jesuitarum strophas et imposturas...* H. n. 1604, Typis Voegelianis K_{3a}—K_{3a}.

Threnos de obitu... Stephani de Bathor... Debrecen 1605 = RMNY 931.

Üdvözlő verset írt Taksonyi R. Péterhez 1602. aug. 28. (RMK III 993).

Levele Szenci Molnárhoz 1603. máj. 2-án Heidelbergből = Napló 144. l.

SONKÁDI János

(Johannes Songari Hungarus) 1620. dec. 11.

1620-ban „mezei táborból” bocsátotta fel Bethlen Sonkádi Jánost az akadémiákra. Nem kétséges, hogy Toepke fura névformája mögött ő rejtő-

zik. Szenci Molnár Kálin Institutiója magyar fordításának előszavában megjegyzi róla: „Sonkadi János az heidelbergi veszedelembe velem együtt szenvedett atyafiú, fejedelmünk öfelségének alumnusa.” Későbbi adatunk nincs róla. (Bethlen Gábor Emlékezete Bp. 1980, 598. l. = Milotai: Speculum Trinitatisának előszava, RMKT XVII/6 499. l.)

Suba Tamás l. Lévai Suba Tamás

SÚRI ORVOS Mihály

(Michael Orso más kéztől javítva: Orvos Surlus, Michael Surlus);
1600. ápr. 1.

1595. okt. 20-án iratkozott be Debrecenben. Később collaborator majd 1597-ben senior. 1600. márc. 6-án együtt indultak Szenci Molnárral Heidelbergbe, márc. 30-án érkeztek meg, s Sári ápr. 1-én iratkozott be. Külföldi tartózkodása idején megfordult Hernbornban is. 1602-ben tért haza. Előbb komjáti, majd 1604-ben nagyszombati rektor lett. 1607. máj. 26-án a barsi zsinaton szentelték pappá. Ez után egy darabig nagyszombati másodpap, ám az úrvacsora kérdésében valott szigorú kálvinista felfogása miatt innét távoznia kellett. 1608-ban már Komjáti prédikátor. Fontos szerepet játszott itteni elődjével, a később katolizált Veresmarti Mihállyal folytatott vitákban. 1614-ben sárospataki első pappá választották. Itt élt haláláig, 1633-ig (RMKT XVII/2 349. l.). Az ő alumnusaként tanult Heidelbergben sógora Prágai András, s rajta kívül is számos diák fatora volt. Ő vezette a gyűjtést Sárospatakon Szenci Molnár Institutio fordításának kiadására. (Adattár I. 112–113. l., Szinnyei, Napló 29., 33., 40., 123., 126., 139., 148., 149., 165., 253., 290., 306., 310., 330., 339., 359., 463. l.)

Művei:

De peccati originalis natura propogatione et effectis 1600. júl. 12. = D. P. C. T. 1. 179–188. l.

De satisfactione et merito Christi mediatoris 1600. nov. 9. = D. P. C. T. 1. 238–243. l.

De potestate ecclesiae circa disciplinam in legibus ferendis 1601. máj. 16. = D. P. C. T. 2. 326–336. l.

Levelei Szenci Molnárhoz = Napló 124., 129., 314., 397. l.

Halálára gyászverset írt Miskolci Csulyak István (RMKT XVII/2 383. l.).

Ő ellene írta Balásfy Tamás: *Echo Christiana*... Pozsony 1616 c. művét. (RMNY 1117)

Neki ajánlották disputációjukat a következő diákok: Samarjai János (Pareus, David: *Disputationum... publice... habitatum volumen unum* 1611 Heidelberg 101–109. l. megjelent 1610. júl. 16-án írt értekezését mint komjáti papnak); Ceglédi Szabó Pál (RMK III 1123, 1613. júl. 13. mint komjáti papnak, volt tanítójának); Pataki Füsüs János (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.); Prágai András (RMK III 1201, 1617); Lévai S. Tamás (RMK III 1223, Marburg 1618. febr. 25.); Muraközi Dús Márton (RMK III 1224 Marburg 1618. márc. 4.); Miskolci Puah Pál (RMK III 1378 Franaker 1625.); Flórián Mihály (RMK III 1422 Leyden 1628. szept. 20.); Tölcséki István (RMK III 1427 Lyden 1628. dec. 2.); Kaposfalvi S. Pál (RMK III 1469, Leyden 1631. szept. 6.); Tornai P. István (RMK III 1472 Leyden 1631. márc. 15.). Az utóbbiak valamennyien, mint sárospataki papnak egyik faturuknak, Prágai, mint patrónusnak.

Üdvözlő verset írt hozzá, mint sárospataki paphoz Jakobeus Jakub (= J. J. *Utij vernalis anni MDCXXVII aegrisomnia*... Kassa 1627 = RMNY 1389/7).

SÚRI ORVOS PÁL

(Paulus Orvos Surius, Paulus Orvos Suri, Paulus Surius); 1612. szept. 11.

Súri Orvos Mihály öccse és alumnusa. 1612 júniusában iratkozott be a wittenbergi egyetemre, ez év szept. 11-én pedig a heidelbergire. 1613-ban bátyjának, Orvos Mihálynak küldött haza könyveket, 1614. márc. 27-én pedig fautorának, Böszörményi Péternek is küldött egyet. Ekkor még mindig Heidelbergben tartózkodott. (Zoványi, Napló 385. l., Szenci Vál. 622—623. és ld. feljebb Böszörményi Péter életrajzát.)

Művei:

Solemnitas hymenaea nuptiis... principis D. D. Friederici V. ... et ... Elisabethae Jacobi magnae Britanniae regis... filiae... Heidelberg 1613 = RMK III 1124.

De fide justificante 1612. dec. 28. = D. P. C. T. 2. 28—32. l.

De Deo uno et trino 1613. máj. 8. = D. P. C. T. 2. 89—91. l.

De ecclesia et eiusque notis 1614. febr. 5. = D. P. C. T. 159—160. l.

De scripturae S. Lectione et obscuritate et interpretatione 1614. máj. 21. = D. P. C. T. 2. 172—173. l.

Üdvözlő verset írt: Ceglédi Szabó Pálhoz (RMK 1123, 1613. júl. 3.), Szentgyörgyi Nagy Bálinthoz (RMK III 1125, 1613. aug. 28.).

Sutoris Péter I. Váci Sutoris Péter

Szabó Benedek

Nádudvari Szabó György apja és mecénása. (RMK III 1255, Marburg, 1619. júl. 10.)

Szabó Demeter

Nádudvari Szabó György testvére és fautora. (RMK III 1255 Marburg, 1619. júl. 10.)

Szabó György (gönci)

Békési P. András mecénása (RMK III 1171, 1616). Szepsi Csombor Márton: *Europica Varietas* ... Kassa 1620 = (RMNY 1219) ajánlásában is szerepel egy Szabó György, aki feltehetően kassai polgár volt, Johann Bocatius is több verset írt ilyen nevű személyhez (RMNY 1029(44), 1032(7), 1032(8)), azonban nem lehet eldönteni, hogy az említett adatok azonos személyre vonatkoznak-e. (Vö.: Szepsi Csombor)

Szabó György I. Nádudvari Szabó György

Szabó János I. Buza Szabó János

Szabó János

Lázári Egri Gáspár egyik fautora. Diósgyőri másodkapitány. (RMK III 1252, 1619. ápr. 3.)

Szabó János

Nádudvari Szabó György testvére és fautora. (RMK III 1255, Marburg 1619. júl. 10.)

Szabó István

Nádudvari Szabó György testvére és fautora. (RMK III 1255, Marburg 1619. júl. 10.)

Szabó Pál I. Czeglédi Szabó Pál

Szabó Péter I. Buza Szabó Péter

Szakál Tamás

Prágai András egyik pártfogója. Sárospataki polgár. (RMK III 1201, 1617-ben)

SZÁNTHAI C. Mátyás

(Mathias C. Szanthai); 1620. júl. 28.

1618-ban sárospataki diák volt. (RMNY 1158) 1620. júl. 28-tól Heidelbergben tanult. További életét nem ismerjük.

Művei:

Latin üdvözlő verset írt a kisedként elhunyt Rákóczi Zsigmond születése alkalmából [= *Genethliaca in natalem puelli... (Sigismundi) Rakoci...* Kassa 1618 = RMNY 1158] és Szenci Molnár Alberthez (*Lexicon...* Heidelberg 1621 RMNY 1239).

SZÁNTAI PASTORIS István

(Stephanus Pastoris Szantai); 1614. ápr. 23.

Heidelbergi tanulmányainak adatain kívül mást nem tudunk róla.

Művei:

De justificatione fidei 1614. szept. 10. = D. P. C. T. 2. 181–182. l.

De Deo et sancta Trinitate. 1614. nov. 19. = D. P. C. T. 2. 193–194. l.

Szántai Pál

Tarcali pap. Tornai Pastoris Ferenc egyik fautora. (RMK III 1225, Marburg 1618. febr.)

Szántó János I. Thuri Szántó János

SZATMÁRNÉMETHI István

(Stephanus Sz. Nimethinus, Stephanus Sz. Nemesinus); 1618. aug. 12.

1618. aug. 12-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1620. okt. 10-én már itthon volt, s Debrecenben tartózkodott. Életéről nem tudunk mást.

Művei:

Három cím nélküli disputáció = D. P. Thes. Bibl. 1618. okt. 10. 138. l.; 1619. okt. 1. 245. l., 1620. febr. 19. 327. l.

De aeterna Dei praedestinatione sub praesidio Henrici Alting 1620. aug. 12. Heidelberg 1620 = RMK III 1300. Üdvözlő verset írt hozzá: Gönci F. János, Mindszenti Cz. Imre, Debreceni Nagy Ferenc.

Emléksorokat írt Putnoki Tállyai János emlékkönyvébe 1620. okt. 10-én Debrecenben. (Adattár I. 155. l.)

Szegedi András

Kanizsai Pálfi János egyik fautora. Kassai polgár, Szegedi Márton fia. Szegedi Gáspár és Szegedi György testvére. (David Pareus: *Disputationum theologicarum publice... habitatum volumen unum* ... Heidelberg 1611. 361–387. lapján megjelent Kanizsai Pálfi disputáció ajánlása.)

Szegedi Gáspár

Kanizsai Pálfi János egyik pártfogója (D. P.: *Disputationum theologicarum publice... habitatum volumen unum*. Heidelbergae 1611 361 l.), és Ceglédi Szabó Pál mecénása (RMK III 1123, 1613. júl. 13.) Nagyszombati polgár. Neki ajánlotta többek között Szenci Molnár Albert: *Postilla Scultetica*. Oppenheim 1617 = RMNY 1144 című művét, továbbá az ő feleségének, Echi Orsolyának: *Imádságos könyvecske* Heidelberg 1621 = RMNY 1238-at. Samarjai János pedig ugyancsak Echi Orsolyának *Magyar harmónia* Pápa 1628 című művét = RMNY 1419.

Szegedi György (Gergely)

Kanizsai Pálfi János egyik pártfogója (D. P.: *Disputationum theologicarum ... volumen unum* Heidelberg 1611 361. l.), és Velechinus István mecénása (RMK III 1154, 1615. szept. 9.). Szegedi Márton fia, Gáspár testvére, kassai kereskedő. Valószínűleg ő az a Szegedi György, akinek könyveiről készített 24 tételből álló jegyzék fennmaradt Kassa város levéltárában „Lt S ... Szegedy Nr. 73.”

Szegedi János

Pataki Füsüs János rokona és egyik fautora, ónodi kapitány. (RMK III 1195, 1617. ápr. 26., RMK III 1204, Marburg 1617. dec. 12.)

SZEGEDI L. János

(Johannes Szegedinus); 1601. márc. 29.

Debrecenben 1591-ben lépett a felsőbb osztályokba. Külföldi tanulmányútja előtt tályai rektor volt. 1601. márc. 29-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1602 szeptemberében pénzt várt otthonról, hogy adósságait kifizetve hazaindulhasson. Hazatérve először ismeretlen helyen, talán már 1620-tól, de bizonyosan csak 1626-tól Debrecenben lelkészkedett. 1630-ban Hajdúböszörménybe ment, 1641-től rövid ideig szatmári pap volt. Halálának idejét nem ismerjük. (Zoványi, Napló 118., 130., 137. l.)

Művei:

De magistratu civili 1601. aug. 8. = D. P. C. T. 1. 403—409. l.
Üdvözlő verset írt Taksonyi R. Péterhez (RMK III 993, 1602. aug. 28.).
Neki ajánlották disputációikat: Hodászi Miklós mint böszörményi papnak
egyik fautorának (RMK III 1467, Leyden 1631. júl. 12.) és Nádudvari K. András,
mint böszörményi papnak, fautorának (RMK III 1476, Franaker 1632. máj. 25.).

Szegedi Márton

Kanizsai Pálfi János mecénása. Kassai polgár. (David Pareus: *Disputationum theologicarum publice... habitarum* Heidelberg 1611. 361 l.). Szegedi 1620-ban már nem élt. (Szepsi Csombor 499. l.) Özvegye, Thuri Anna 1625-ben Miskolczi Puah Pál mecénása. (RMK III 1378, Franaker 1625).

SZEGEDI PASTORIS Benedek

(Benedictus Pastoris Segedinus, Benedictus Szegedinus); 1598. jún. 10.

1593-ban subscribált Debrecenben, később contrascriba és senior is volt. 1597. május 20-án szerepel neve a wittenbergi magyar bursa anyakönyvében. 1598. jún. 10-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Ez év augusztusában adakozott a beteg Szenci Molnár számára. 1620-ban mint borsodi esperes tűnik fel. 1629-ben még élt. (Isk. Adattár 28., 98. l., Napló 21. l., RMK III 1301, RMKT XVII/2 323. l.)

Művei:

De Deo 1599. ápr. 28. = D. P. C. T. 1. 8—10. l.
De justificatione fidei. 1599. szept. 1. = D. P. C. T. 1. 44—57. l.
Neki ajánlotta disputációját Lázári Egri István, mint borsodi esperesnek,
egyik fautorának. (RMK III 1301, Marburg 1620. máj. 13.)

SZEGEDI PASTORIS Dániel

(Daniel Pastoris Segedinus, Daniel Szegedinus); 1598. jún. 10.

(?? — Debrecen 1620. júl. 21.) Debrecenben 1591-ben kezdte a felsőbb osztályokat, 1596-ban senior lett, 1597. febr. 1-től rektor Bodrogkeresztúron, 1598-ban máj. 30-án a wittenbergi, jún. 10-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérte után rektor lett Nagyváradon, 1607 őszén első pap Tokajban, 1611-ben Olaszliszkán. 1614-ben állítólag esperesnek választotta a zempléni egyházmegye, ha ez így volt, e hivatalt lelkészi állásával együtt 1615 tavaszán elvesztette. Ekkor Sárospatakon vonta meg magát, míg 1617 decemberében újból lelkész lett Debrecenben. 1620-ban halt meg. (Zoványi)

Művei:

Problemata de officia Christi mediatoris 1599. máj. 12. = D. P. C. T. 1. 12—14. l.
Üdvözlő verset írt Milotai Nyilas Istvánhoz (*A mennyei tudomány szerint való irtóvány...* Debrecen 1617 = RMNY 1132).
Zoványi, Kemény József nyomán feltételezi, hogy Magyar prédikáció jelentek meg 1609-ben Váradon, ez a feltételezés azonban nem kellően megalapozott l. RMNY App. 89.

Szél Mihály l. Diószegi Szél Mihály

SZENCI BOROS János

(Johannes Boros Szenci, Johannes Boios Szempci, Johannes B. Szemes, Johannes Szenci, Johannes B. Szemci); 1614. ápr. 23.

1613 előtt Göncön volt rektor, 1613–15-ben külföldön tanult. 1613. jún. 28-án a wittenbergi, 1614. ápr. 23-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Marburgban is megfordult. Hazatérve Sárospatakon lett tanár, 1620-tól 1622-ig Göncön lelkészkedett. (RMKT XVII/8 539. és Adattár I 109. l.).

Művei:

De ecclesia eiusque notis 1614. szept. 24. = D. P. C. T. 2. 183–184. l.

De Scripturae Sacrae perspicuitate, interpretatione et interpretationum iudice 1614. nov. 5. = D. P. C. T. 2. 192–193. l.

De justificatione peccatoris coram Deo 1615. szept. 8. = D. P. C. T. 2. 245–248. l.

Üdvözlő verset írt Gyöngyösi Kiséri Andrásához (RMK III 1151, 1615. okt. 7.).

Neki ajánlotta disputációját Pataki Füsüs János, mint pataki tanárnak volt tanítójának (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.) és Simándi Bodó Mihály, mint gönci lelképásztornak, volt tanítójának, egyik fautorának (RMK III 1331, 1621. jan. 13.).

Magyar üdvözlő verset írt hozzá egy ismeretlen személy abból az alkalomból, hogy egy „nagy szájú gallértokot”, azaz egy köntöshöz való kámzsát ajánlkozott neki. A vers feltehetően Szenci külföldi peregrinációja idején keletkezett. (RMKT XVII/8 73 l.)

Szenci Csene Péter

Velechinus István (RMK III 1154, 1615. szept. 9.), Komáromi Szerafin Pál (RMK III 1152, 1615. szept. 16.), Péli S. István (RMK III 1200, 1617. okt. 18.), Kanizsai Mihály (RMK III 1198, 1617. jún. 21.) és Darnai László György (RMK III 1293, 1620. jún. 24.) fautora.

Született 1575 k. Szencen, meghalt 1622. jún. 14-én Érsekújvárott. Tanulmányait Szencen kezdte. Ennek befejeztével 1603-ban Jókán, 1606-ban Somorján lett lelkész, 1608-tól csallóközi esperes, 1615-ben püspökké választotta a Felső-Dunamelléki református egyházkerület. A fenti ajánlások szerint ekkor már érsekújvári pap volt. (Zoványi) (Napló 63., 165., 283., 305., 370., 384. l.)

Műve:

Confessio Helvetica, azaz a keresztyéni igaz hitről való vallástétel Oppenheim 1616 = RMNY 1115 és Debrecen 1616 = RMNY 1109. Kéziratát Kanizsai Mihály vitte el Szenci Molnár Alberthez Oppenheimbe. (RMKT XVII/8 544. l.)

Levelei kiadva: Magyar Protestáns Egyház történeti Adattár III. k. 1904. 40–81. l.

SZENCI MOLNÁR Albert

1597. jan. 22.; 1606. nov. 24.

Mivel életrajza és munkássága részletesen ismert, itt csak a disputációk rávonatkozó adatait állítom időrendbe.

Már 1596. dec. 4-én theologiai ösztöndíjjal felvették a Kollegium Casimirianumba. 1597. jan. 22-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ezt a beiratkozást 1606. nov. 24-én megismételte.

Üdvözlő verset írt Szilvási K. Mártonhoz (RMK III 1218, 1618. aug. 15.), Simándi Bodó Mihályhoz (RMK III 1331, 1621. jan. 5.). Simándi Molnárnál la-
kott ebben az időben, disputációját is neki ajánlja „hospiti suo Haidelbergae”,
s Molnár a verset „suo domestico dilecto” címzi.

Később neki ajánlotta disputációját Tállyai Z. Márton (RMK III 1483,
Leyden 1632. jún. 20.), mint egyik fautorának.

SZENTGYÖRGYI NAGY Bálint

(Valentinus N. Szentgyörgyi, Valentinus Nagy Szentgeorgi, Valentinus
Nagy Szentgeorgyi, Valentinus Szentgeorgyi, Valentinus Szentglorgy
[!], Walentinus Szentgeogyi); 1612. szept. 11.

Erdélyben született. Debrecenben tanult, 1607. ápr. 30-án subscribált.
1612 júniusában Wittenbergben, szept. 11-én Heidelbergben irakozott be
az egyetemre. Hazatérve 1614 nyarán rektor lett Debrecenben, innét 1617-
ben Nagykállóba vitték lelkésznek. Innét a következő év nyarán már eltá-
vozott, s egészen 1646. júniusáig nincs róla adatunk, ekkor Nagyszőlősen volt
lelkész, és esperesévé választotta az ugoicsai egyházmegye. 1650 körül halt
meg. (Zoványi)

Művei:

De peccato hominis in genere: originali item et actuali 1612. nov. 20. =
D. P. C. T. 2. 9–13. l.

De incarnatione filii Dei 1613. máj. 15. = D. P. C. T. 2. 91–93. l.

De unione naturarum in Christo et communicatione idiomatum 1614. jan. 8. =
D. P. C. T. 2. 153–154. l.

De ecclesia Dei 1613. aug. 28. Heidelberg 1613. (= RMK III 1125). Üdvözlő
verset írtak hozzá Sári Orvos Pál, Leövei P. György, Ceglédi Szabó Pál.

Üdvözlő verset írt latinul: Ceglédi Szabó Pálhoz (RMK III 1123, 1613.
júl. 3.).

Neki ajánlotta disputációját Putnoki Tállyai János (RMK III 1216, 1618.
jan. 10.), mint kállói papnak egykori tanítójának.

SZENTKIRÁLYI M. Benedek

(Benedictus M. Szentkirali, [Toepke olvasata!], Benedictus M. Szent-
kirali, Benedictus Szentkirali, Benedictus Szentkirály); 1617. szept. 22.

Erdélyi születésű volt. 1611. júl. 16-án a debreceni iskola törvényeit
írta alá egy Benedictus Szentkirályi nevű diák. 1614 és 1617 között a kolozsvá-
ri református iskola rektora. 1617. szept. 22-én iratkozott be a heidelbergi
egyetemre, ahol Bethlen István feleségének Csáki Krisztinának az alumnusa
volt. 1618 szeptemberében Marburgba ment, 1619 nyarán még itt volt.
További sorsát nem ismerjük. (Adattár I 133–142. l.)

*Vindicatio locorum veteris Testamenti aeternam Deitatem Filii et Spiritus
Sancti... confirmantium* Marburg 1619 RMK III 1256 és Hanau 1624. Szabó
az utóbbi kiadást nem ismeri. Enyedi György: *Az ó- és újtestamentombeli helyek-
nek magyarázatuk...* Kolozsvár 1619 = RMNY 1187 című műve ellen jelent
meg.

Üdvözlő verset írt: Csepei Ferenchez (RMK III 1214, 1617. jún. 3.), Put-
noki Tállyai Jánoshoz (RMK III 1216, 1618. jan. 10.), Borzási B. Basiliushoz
(RMK III 1250, 1618. jan. 20.), Szilvási K. Mártonhoz (RMK III 1257, Marburg
1619), Szenci Molnár Alberthez (*Secularis Concio...* Oppenheim 1618 = RMNY
1166/4–5.).

Egy cím nélküli disputáció (D. P. Thes. Bibl. 1618. V. 9. 83 l.).

Szentmiklósi Gáspár

Vári Miklós egyik fautora bajomi pap. (RMK III 1226, Marburg 1619.)

Szentpéteri Boldizsár

Pataki Füsüs János egyik fautora. (RMK III 1195, 1617. IV. 26.) 1589-ben iratkozott be Debrecenben. 1617-ben a sárospataki egyház diakónusa volt. Ott halt meg 1628-ban. (Isk. Adattár 96. l.)

SZEPSI BÉNYES Pál

(Paulus Benyes Szepesi); 1611. márc. 21.

1596. márc. 5-én subscribált Debrecenben egy Paulus Szepesi nevű diák. (Isk. Adattár 98. l.) Szepesi Bényes Pál 1610. júl. 12-én érkezett Wittenbergből Marburgba, s iratkozott be az ottani egyetemre. (Napló 52. l., Nagy J. 40. l.) Heidelbergi tanulmányait 1611. márc. 21-én kezdte meg. 1618-ban tokaji prédikátor, Tornai Pastoris Ferenc egyik fautora (RMK III 1225, Marburg 1618. febr. 21.) Sárospatakon egyik vezetője volt Szenci Molnár Institutio fordításának kiadására folytatott gyűjtésnek, tehát 1622–24 körül itteni másodpap lehetett. (RMKT XVII/6 499. l.)

Műve:

Egy latin vers Szepesi Korotz György: *Βασιλικον δαρον* Oppenheim 1612. c. művében = RMNY 1038.

Neki ajánlotta Tornai Pastoris Ferenc RMK III 1225-öt Marburg 1618. febr. 21-én.

Heidelbergből 1612. ápr. 24-én Georg Remhez címzett levele = Napló 377–379. l.

SZEPSI H. Mihály

(Michael H. Szepesi, Franciscus Szepesi); 1617. jún. 22.

1617–18-ban tanult Heidelbergben. Varannai András kassai polgár alumna volt. Mint Zoványi megjegyzi nem tévesztendő össze Szepesi Láni Mihály tarcali pappal abaúji esperessel. Szepesi H. Mihály 1619. jan. 9-től Debrecenben volt tanár, további életét nem ismerjük. Szinnyei szerint Kaposon halt meg, de Szinnyei biográfiája keveri adatait Szepesi Láni Mihályéval.

Művei:

De missa papistica fugienda et tollenda 1617. szept. 26. = D. P. C. T. 2. 381–382. l.

Egy cím nélküli disputáció D. P.: Thes. Bibl. című művében 1618. febr. 28-án 51. l. Ugyanitt 1618. jan. 31-i kelettel a 40. l.-on Szepesi Ferenc neve alatt is olvasható egy disputáció. Szepesi Ferenc neve azonban sem az egyetem anyakönyvében sem Szenci Molnár Albert felsorolásában (Secularis Concio) nem szerepel, s más forrás műben sem találkoztunk vele, így elfogadhatjuk Herepei János álláspontját, hogy a Ferenc keresztnév minden bizonytalanságot kizár, s a Mihály helyett áll. (Adattár I 162. l.)

Üdvözlő verset írt: Varsányi P. Istvánhoz (RMK III 1203, 1617. aug. 30.), Szilvási K. Mártonhoz (RMK III 1218, 1618. aug. 5.).

SZEPSI KOROCZ György

(Georgius Korocz Szepsinus); 1611. márc. 21.

Szepsiben született, Sárospatakon tanult, ahonnet írnoknak ment Kassára Bocskai István udvarába. Bocskai halála után 1606 végén visszatért Sárospatakra tanulni, majd 1608–9 körül Göncön lett tanító. 1610. júl. 12-én a marburgi, 1611. márc. 11-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Mágócsy Ferencnek, bereg és tornai főispánnak alumnusa volt (RMNY 1038 előszava l. *Magyar Gondolkodók 17. század*. Kiadta Tarnóc Márton. Bp. 1979. 56. l.) Németországban állandó kapcsolatban állt Szenci Molnár Alberttel. Miskolczi Csulyak István vele küldte el Szencinek egyik énekét (RMKT XVII/2 389. l.). Szenci verssel üdvözölte a *Βασιλικον δωρον* megjelenését (RMKT XVII/6 363), Szepsi Korocs viszont Szenci esküvőjét Ferinari Kunigundával. (Szenci: Vál. m. 457–8. l.). Németországból hazatérve 1613 tavaszától sárospataki, 1613 szeptemberétől 1616 végéig kassai lektor. Ezután Tokajon, majd Nagykállón volt prédikátor. Utolsó adat életéről 1630 májusából való. (Zoványi)

Művei:

Disputatio philosophico-theologica de transubstantiatione et de ubiuitate carnis Christi Heidelberg 1611 = RMK III 1097.

Βασιλικον δωρον. Az angliai... első Jakab királynak... fia tanításáért írt királyi ajándék Oppenheim 1612 = RMNY 1038. Üdvözlő verset írt hozzá: Georg Rem, Szenci Molnár Albert, Petrus Trapp, Kertvélyesi János

Üdvözlő verset írt Szenci Molnár Albert és Ferinari Kunigunda esküvőjére, 1611. okt. 8. (Szenci: Vál. m. 457–8. l.) Pécseli Király Imre: *Isagoges Rhetoricae...* Oppenheim 1612 = RMK III 1112 elő. Továbbá magyarul Kecskeméti C. János: *Fides Jesu et Jesuitarum* Bártfa 1619 = RMNY 1171 és *Catholicus Reformatus* Debrecen 1620 = RMNY 1200 című műveihez; latinul a gyermek Melchior Reinernek (Bocatius, Jonnes: *Oratio dominica polyglottos...* Kassa 1614 = RMNY 1067).

Szepsi Lakatos Benedek

Béltéki Mihály mecénása (aki beiratkozott 1618. ápr. 7.) (Adattár I 163).

Szepsi Láni Mihály

(Michael L. Szepsinus, Michael L. Szepsi)

(Szepsi? — Tarcal 1634). 1607. aug. 15-én a wittenbergi, 1608. febr. 27-én a marburgi egyetemre iratkozott be. Hazatérve 1609-ben Sárospatakon lett rektor, 1610-ben Göncön, 1620-ban Szatmáron első pap. A szatmári egyházmegye 1622-ben esperessé választotta, de 1623-ban Tarcalra ment első papnak, itt még ugyanebben az évben esperessé tette az abaújtornai egyházmegye. Mikor 1631-ben Prágai Andrást lefogatta I. Rákóczi György, Prágai prédikátortársai Szepsi Mihály senior aláírásával küldtek könyörgő levelet szabadon bocsátásáért, aminek hatására ki is szabadult Prágai. (Zoványi, RMKT XII/8 455. l.)

Művei:

Gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna halálára = *Exequiae...* Gyfvár 1624 = RMNY 1306/18.

Egy prédikáció a bekecsi templom felszentelésére = *Consecratio templi novi*... Kassa 1625 = RMNY 1334/11, 1334/14.

Levele Szenci Molnárhoz 1608. jún. 21-én Marburgól = Napló 271–72. 1.

Neki ajánlották a következő disputációkat: RMK III 1125-öt Szentgyörgyi Nagy Bálint 1613. aug. 28., mint volt praeceptorának és fautorának; RMK III 1171-et Békési P. András 1616-ban mint volt praeceptorának és fautorának; RMK III 1199-et Károlyi A. András 1617. nov. 1. mint volt praeceptorának és fautorának; RMK III 1300-at Szathmárnémeti István, 1620. aug. 12. mint fautorának. RMK III 1195-öt 1617. ápr. 26-án mint volt praeceptorának Pataki Füsüs János. RMK III 1225-öt, Marburg, 1618. febr.-ban Tornai P. Ferenc mint fautorjának.

Miskolci Csulyak István 1629. júl. 25-én hozzáfírt levele kiadva: RMKT XVII/2 322–323. 1.

Szepsi N. András

Neki ajánlják disputációjukat, mint fautoruknak: Lazari Egri Gáspár (RMK III 1252, 1619. ápr. 3.), mint szatmári papnak. Szathmárnémeti István (RMK III 1300, 1620. aug. 12.) és Mindszenti Cz. Imre (RMK III 1298, 1620. aug. 24.) mindketten, mint tasnádi papnak. Nem tudjuk azonos-e azzal a „Sepsi Andrással, aki 1594-ben volt tagja a wittenbergi magyar bursának.” (Isk. Adattár 27. l.) 1633 körül szilágycsehi papnak választották meg, mint ilyen adta újévi ajándéku Balásházi Lászlónak Gentillus, Innocentius: *Examen Concilii Tridentini*. Genf 1586. c. munkáját. (Adattár I 234. l.)

SZEPSI SARTORIS István

(Stephanus Sartoris Szepsinus, Stephanus Szepsinus, Stephanus S. Szepsinus); 1609. aug. 25.

1609. aug. 25-én iratkozott be Heidelbergben. Valószínű, hogy ő az a Szepsi István, aki Szepsi Korocs György híradása szerint Mágócsy Ferenc szolgája és íródeákja volt. (Magyar gondolkodók 17. század. Bp. 1979. 56. l.). Előzőleg néhány hetet Wittenbergben is töltött. 1610 okt. vége felé indult haza (TT 1909. 452, Isk. Adattár 30., 66. l.) Mivel néhány év különbséggel két Szepsi Sartoris István is tanult a heidelbergi egyetemen, nem dönthető el, hogy Gönci F. János neki, vagy nála néhány évvel fiatalabb társának ajánlotta disputációját 1620. nov. 4-én, mint nagybányai papnak, fautorának. (RMK III 1295.) Nem tartjuk lehetetlennek azt sem, hogy ugyanaz a Szepsi Sartoris István folytatott tanulmányokat két ízben is Heidelbergben. Erre példa Geleji Katona István is.

Művei:

De Deo uno et trino 1609. okt. 28. = D. P. C. T. 2. 421–424. 1.

De vanitatibus Bellermi circa controversiam de Missa 1610. márc. 31. = D. P. C. T. 2. 525–530. 1.

SZEPSI SARTORIS István

(Stephanus Sartoris Szepesi [későbbi kézzel, Toepke 269. l.], Stephanus Sartoris Szepesi); 1614. jún. 17.

Mivel néhány év különbséggel két Szepsi Sartoris István is tanult a heidelbergi egyetemen, nem dönthető el, hogy Gönci F. János neki, vagy

nála néhány évvel idősebb társának ajánlotta disputációját 1620. nov. 4-én, mint nagybányai papnak, fautorának. (RMK III 1295.) Nem tartjuk lehetetlennek azt sem, hogy ugyanaz a Szepsi Sartoris István két ízben is megfordult Heidelbergben. (Erre példa Geleji Katona István is.) 1613-ban váradi rektor volt (RMNY 1048).

Művei:

De Christo mediatore 1614. dec. 23. = D. P. C. T. 2. 198–199. l.

De Christi sepultura, descensu ad inferos, resurrectione, ascensu in coelum et sessione ad dextram Dei. 1615. aug. 26. = D. P. C. T. 2. 239–241. l.

Üdvözlő verset írt: Komáromi Szerafin Pálhoz (RMK III 1152, 1615. szept. 16.) és Váci Péterhez (RMK III 1153, 1615. szept. 36.) Neve Szabó Károly leírása szerint mindkétszer: Szepsi S. István. Gyászverset írt Hodászi Lukács halálára (RMNY 1048).

SZEPSI Vince

(Vincentius Szepsinus); 1600. júl. 7.

Heidelbergi tanulmányainak adatain kívül más nem tudunk róla. 1602 januárjában készülődött a hazatérésre. (Napló 129. l.)

Művei:

De Spiritus Sancti persona officio et donis 1601. jan. 3. = D. P. C. T. 1. 252–254. l.

De votis 1601. jún. 13. = D. P. C. T. 1. 342–351. l.

Szerafin Balázs I. Komáromi Szerafin Balázs

Szerafin Pál I. Komáromi Szerafin Pál

SZIKSZAI András

(Andreas Eszikszai [!], Andreas Sziksovius); 1600. febr. 8.

1592-ben subscribált Debrecenben, 1600. febr. 8-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1615 januárjában tárkányi prédikátor. (Isk. Adattár 98. l., Napló 66. l.)

Művei:

De causa peccati 1600. júl. 5. = D. P. C. T. 1. 174–179. l.

De Christi resurrectione ascensu et sessione ad dextram Dei 1600. nov. 1. = D. P. C. T. 1. 233–238. l.

SZIKSZAI D. István

(Stephanus Szyksrai [Toepke olvasata], Stephanus D. Sixai, Stephanus D. Szykssai, Stephanus D. Szyleszaus [!]); 1617. jún. 22.

Nem tartjuk valószínűnek, hogy azonos azzal a Szikszai Istvánnal, aki 1616. jún. 25-én subscribált Debrecenben, Bocskai Miklós alumnusa volt. Más nem tudunk róla. (Isk. Adattár 105. l., Napló 80. l.)

Művei:

De libero hominis arbitrio... sub praesidio Henrici Alting. Heidelberg 1618 = RMK III 1217. Üdvözlő verset írt hozzá Tornai Pastoris Ferenc, Újhelyi S. Mihály, Szilvási K. István.

De votis et de juramentis novi testamenti 11. Oct. 1617. = D. P. C. T. 2. 385—386. l.

Két cím nélküli disputáció = D. P.: Thes. Bibl.-ben. 1618. jan. 5-én és 1618. dec. 5-én 24. és 153. l.

1618. máj. 30-án emléksorozat írt Putnoki Tállyai János emlékkönyvébe Heidelbergben. (Adattár I 160. l.)

Szikszai Hellopoeus János

Tornai P. Ferenc egyik fautora. Tállyai pap. (RMK III 1225, Marburg, 1618. febr. 21.)

SZIKSZAI MAIOR Mátyás

(Matthias Maior Zikzai, Matthias Maior Sziksloviánus, Matthias Maior Sziksai, Matthias Sziksai, Matthias Szikszai); 1615. nov. 6.

1609. márc. 2-án írta alá a Debreceni iskola törvényeit, 1614-ben kántor, 1615 áprilisában senior. 1615. nov. 6-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahol Rhédey Ferenc alumnusa volt (Szenci Molnár: *Secularis Concio RMNY 1166 előszava*). 1620-ban Csatárújlaki pap. (RMK III 1294.)

Művei:

De sacramento Eucharistiae seu coena Domini 1616. jan. 13. = D. P. C. T. 2. 267—269. l.

De justificatione fidei 1616. ápr. 18. = D. P. C. T. 2. 305—306. l.

De S. Trinitate in unitate divinae essentiae 1616. okt. 26. = D. P. C. T. 2. 341—342. l.

Neki ajánlotta disputációját Diószegi V. Mihály mint csatárújlaki lelkésznek, rokonának. (RMK III 1294, 1620. aug. 2.)

SZIKSZAI SIDERIUS István

(Stephanus Siderius Zikzai, Stephanus Siderius, Stephanus Siderius Szikszai); 1609. ápr. 24.

1608. márc. 14-én a wittenbergi, szept. 4-én a marburgi, 1609. ápr. 24-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. 1610. okt. végén tért haza (Történelmi Tár 1909. 452. l.). Békési P. Andrásnak tanítója volt, 1616-ban még élt. (Nagy J., RMK III 1171.)

Művei:

De Deo uno et trino 1609. máj. 20. = D. P. C. T. 1. 749—752. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de monarchia ecclesiastica Petri Apostoli 1609. nov. 11. = D. P. C. T. 2. 430—433. l.

De vanitatibus Bellarmini circa controversiam de indulgentiis: extrema unctione, ordine ecclesiastico et matrimonio 1610. ápr. 14. = D. P. C. T. 2. 536—539. l.

Neki ajánlotta disputációját, mint volt tanítójának Békési P. András (RMK III 1171, 1616).

Szilágyi P. Mihály l. Kárászteleki Szilágyi Mihály

SZILVÁSI K. István

(Stephanus K. Szilnassy [Toepke olvasata], Stephanus Sylvasy, Stephanus K. Szilvasy, Stephanus K. Szilvási); 1618. aug. 12.

Szilvási K. Mártonnak minden bizonnyal testvére. Az 1620-as évek második felében kb. 1630-ig szilágycsehi pap. (Adattár I 201. l.)

Művei:

Két cím nélküli disputáció = D. P.: Thes. Bibl. 1619. ápr. 1. 184. l., 1619. máj. 8. 197. l.

Üdvözlő verset írt Szikszai D. Istvánhoz (RMK III 1217, 1618).

SZILVÁSI K. Márton

(Martinus Szilvasi, Martinus Sylvasi, Martinus K. Szilvási); 1617. ápr. 7.

1617. ápr. 7-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, mint Bethlen Gábor alumnusa. Bethlen ekkor levelet is küldött vele és Bojti Veressel Pareushoz. Szilvásiék 1618-ban is váltottak levelet Bethlennel (Adattár I 201 – TT 1881:307. l.). 1618 őszén Marburgban is megfordult Szilvási. Hazatérve 1619. okt. 11-én Bethlen parancsára Nagyszombat városa fuvarozta Léváig (Adattár I 222. l.). Rövid ideig Gyulafehérvárott volt rektor, innét hamarosan Bánffyhunyadra ment lelkésznek, 1622. jan. 17-én már ott volt. (Adattár I 225. l.). 1623 elejétől a kolozskalotai egyházmegye esperes tisztét is viselte, 1626-ban azonban már más volt az esperes, tehát Szilvási ekkor foglalhatta el a szilágynagyfalui papságot, ahol 1630-ban már a szilágyszolnoki esperes és ez időtájt már szilágycsehi pap. Zoványi és Herepei szerint 1634 körül halt meg (Adattár I 234. l.), Szinnyei szerint 1638-ban.

Művei:

De fugiendo papatu 1617. aug. 1. = D. P. C. T. 2. 372–373. l.

De incarnatione verbi ex evangelio Johannis C. I. V. 14... sub praeside...

Henrici Altini 1618. aug. 15. Heidelberg 1618 = RMK III 1218, üdvözlő verset írt hozzá Szenci Molnár Albert, Bojti Veres Gáspár, Jászberényi Mátyás, Szepsi H. Mihály.

De coelo... praeside Joanni Combachio... Marburg 1619 = RMK III 1217, üdvözlő verset írt hozzá Szentkirályi M. Benedek.

Üdvözlő verset írt Albensis Nagy Jánoshoz (RMK III 1190, 1617. jún. 28.), Bojti Veres Gáborhoz (RMK III 1193, 1617), Jászberényi Mátyáshoz (RMK III 1196, 1617. okt. 25.), Borzási B. Balázshoz (RMK III 1250, 1618. jan. 20.), Szentkirályi M. Benedekhez (RMK III 1256, Marburg 1619).

Üdvözlő sorokat írt 1618-ban Heidelbergben Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe.

Magyar gyászbeszéd Károlyi Zsuzsanna halálára = *Exequiae coereimonialium principum...* Gyulafehérvár 1624 = RMNY 1306/6.

Neki ajánlotta disputációját, mint egyik fautorának, volt tanárának Mezőlaki Miklós (RMK III 4233 Frankfurt 1622 körül).

SZÖLŐSI BEDE János

(Joannes Bede Szeoleosinus, Johannes Boede Szolosinus, Johannes B. Szeoleosinus, Johannes B. Szölösinus); 1601. okt. 4.

Szilágyi Benjámín István szerint 1592-ben közte volt a Wittenbergből kitiltott magyar kálvinistáknak. Ehhez képest igen későn 1601. okt. 4-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1608-ban Beregen (Nagybereg?) lelképásztor, 1611-ben Szathmáron, 1616-ban Nagybányán, 1618. jún. 13-tól nagyszőlősi pap, 1619. aug. 12-én ugocsai esperesnek választották. 1620.

nov. 8-án halt meg. Egy könyve, amelyet Csepei Sidó Ferencnek ajándékozott a kolozsvári református kollégiumban van, további öt a debreceniben. (Adattár I 71—76. l.)

Művei:

De Deo uno et trino 1602. nov. 13. = D. P. C. T. I. 431—433. l.

Üdvözlő verset írt Taksonyi R. Péterhez (RMK III 993, 1602. aug. 28.).

Pareus, Johann Philipp: *Narratio Historica de curriculo vitae et obitu...*

Davidis Parei... H. n. 1633 című művének 60. lapja beszámol arról, hogy mikor 1584-ben a reformátusok visszakapták a heidelbergi akadémiát Pareus akkoriban Aristoteles etikájához írt jegyzeteket, amelyeket a Biblia könyveiből szedett össze, e művéről barátai véleményét idézi, Philipp Keckermannét és „Johannes Boede Szolosinus” nagybányai lelkész 1616. okt. 25-én írt levelét kb. féldalalon.

Szuhay Gáspár

(Gaspar Suhai de Kinis)

Kóródi Bedő Dániel patrónusa (RMK III 1172, 1616-ban), Abaúj megyei birtokos (Nagy Iván). 1609. júl. 19-én Miskolczi Csulyak verset írt az általa restauráltatott kezesi templomra. (RMKT XVII/2 376. l.)

Szücs György l. Lóvei Pellionis György

Szyleszaus D. Stephanus l. Szikszai D. István

TAKSONYI RÁC Péter

(Petrus Taxonius, Petrus R. Taxonius); 1600. nov. 26.

1600. nov. 26-tól heidelbergi tanuló Asztalos András, nagyszombati polgár költségén. A Collegium Casimiranum hallgatója volt. 1603. febr. 14-én indult hazafelé Heidelbergből. 1603 augusztusában már szenci, 1605-ben nagyszombati rektor. 1607. máj. 26-án szentelték pappá a barsi zsinaton. Ez után 1608-ban már bizonyosan jókai, 1610-ben szerdahelyi prédikátor, 1611-ben egyszersmind csallóközi esperes. (Zoványi 551. l., Napló 144., 146., 463., 290., 253., 349., 370. l.)

Művei:

De capite et membris ecclesiae 1601. márc. 14. = D. P. C. T. I. 294—299. l.

De matrimonio 1601. máj. 16. = D. P. C. T. I. 392—402. l.

De officio Christi... praeside Bartholomaeo Coppen... 1602. aug. 28.

Heidelberg 1602. = RMK III 993. Üdvözlő verset írtak hozzá Somos-Újfalvi Érsek Péter, Szőlősi Bede János, Békési Péter és Szegedi L. János.

Szenci Molnár Alberthez írt leveleit l. Dézsi Lajos: Szenci Molnár Albert naplója, levelezése és irományai, Bp. 1898.

TÁLLYAI István

(Stephanus Talliai); 1596. szept. 17.

Beiratkozási dátumán kívül mást nem tudunk róla. Aligha azonos az a Táallyai Istvánnal, aki 1629-ben Rákóczi György szerencsi tisztartója volt (RMKT XVII/8 455. l.).

TÁLLYAI PUTNOKI János

(Johannes Putnoki Thallyainus, Johannes Putnoki Tallyainus); 1616. okt. 18.

(Tállya? — Nagyvárad 1642?) Debrecenben 1610. júl. 5-én iratkozott a felsőbb osztályokba. 1615-től contrascriba volt. 1616. okt. 18-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Debrecen város alumnusa volt. 1618-ban hazatérése után rektor Szatmáron, 1619-ben lelkész Debrecenben. 1623-ban a debreceni egyházmegye esperesnek választotta. (Zoványi) Ettől kezdve eltérők az egyes biográfiák rá vonatkozó adatai. Zoványi szerint 1628-tól hajdúnánási pap. Herepei 1625 tájától véli annak. Zoványi adatai szerint 1633-tól Bodrogkeresztúron működött, Szinnyei viszont 1631. ápr. 20-ra teszi keresztúri papságának kezdetét. 1634-től egybehangzóan váradi lelkésznek állítják. Herepei szerint 1642-ben, Zoványi szerint 1644-ben halt meg, Szinnyei szerint még 1658-ban is élt. (Adatának forrását egyedül Herepei jelöli meg Adattár I 147. l.)

Művei:

De peccato et causa peccati in genere et de primo peccato 1617. márc. 29. = D. P. C. T. 2. 362–363. l.

Egy cím nélküli disputáció. = D. P.: Thes. Bibl. 1617. dec. 19. 17. l.

De invocatione deque imaginibus Dei et sanctorum ... sub praesidio Parei... 1618. jan. 10. Heidelberg 1618 = RMK III 1216. Üdvözlő verset írtak hozzá Pataki Füsüs János, Bojti Veres Gáspár, Kökényesdi F. Tamás, Szentkirályi Benedek.

Üdvözlő verset írt latinul: Pataki Füsüs Jánoshoz (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.), Margitai Péterhez kettőt (*A Jónás próféta könyvének magyarázatja*. Debrecen 1621 = RMNY 1237 és *Az Apostoli Credenak magyarázatja*. Debrecen 1624 = RMNY 1300).

Egy kötet kéziratos prédikáció (Szenci Csene Péter: *Confessio Helvetica*. Oppenheim 1616 = RMNY 1115 sárospataki ref. könyvtárban őrzött példányához kötve peregrinációja emlékkönyvével együtt. Az emlékkönyvet ismertette: Adattár I 146–160. l. Jelzetük: L 629.

Beszédet mondott Károlyi Zsuzsanna temetésén is, de ez nem került be a temetési prédikációkat magában foglaló két kötetbe (RMNY 1307).

A következő diákok neki ajánlották disputációjukat: Besenyey F. Mihály (RMK III 1372 Bréma 1625. jún. 25. mint debreceni papnak volt tanítójának); Medgyesi Pál (RMK III 1458 Leyden 1630. szept. 14. mint hajdúnánási pap és esperesnek, egyik fautorának); Hodászi Miklós (RMK III 1467 Leyden 1631. júl. 12. mint nánási pap és esperesnek, egyik fautorának); Gidófalvi S. Balázs (RMK III 1493 Franaker 1633. aug. 3. mint nánási papnak egyik fautorának); Zabolai C. Miklós (RMK III 1550 Leyden 1639. júl. 2. mint váradi papnak egyik fautorának).

Tardi György

Károlyi András mecénása (RMK III 1199, 1617. nov. 1.), Békési P. András és Tornai Pastoris Ferenc fautora (RMK III 1171, 1616-ban és RMK III 1225, Marburg 1618. febr. 21.). Tardi György nevét 1583. máj. 9-én említi a wittenbergi magyar bursa anyakönyve. 1584-ben Liszkan Miskolczi Csulyak István görög tanár volt. 1607-ben szántói pap, 1609-től egyúttal Abaújvár-tornyai esperes is volt. Valószínűleg ő az a Tardi György aki megénekelte az 1588-as szikszói csatát. Kiadva: Századok 1871 101–130. l.

és Balassi Bálint és a XVI. század magyar költői. Bp. 1979. II. 738—770. l., sajtó alá rendezte Varjas Béla. (RMKT XVII/2 284., 290., 291. l., Isk. Adattár 24. l.)

Tatár Mihály l. Patai Tatár Mihály

THASNÁDI KINCSES Imre

(Emericus Kinches Thasnadinus), 1610. szept.

Emericus Tasnadi 1599. okt. 22-én subscribált Debrecenben, ahol később contrascriba és senior is volt. Az anyakönyvben a neve mellett olvasható bejegyzés szerint 1606-ban Szatmáron elhunyt. (Isk. Adattár 100. l.) Thasnádi Kincses Imre debreceni tanuló 1605-ben verset írt ecsedi Báthori István halálára (RMNY 931). Neve a marburgi egyetem anyakönyvében 1610. júl. 22-én (Nagy J. 40. l.) a heidelbergiében 1610 szeptemberében szerepel. 1612-ben pedig üdvözlő verset írt a Heidelbergben tartózkodó Szepsi Korocs Györgyhöz (RMNY 1038). Mi a teljes név azonosság miatt kizártnak tartjuk, hogy ezek az adatok különböző személyekre vonatkoznának, valószínűbb, hogy a debreceni anyakönyvnek a halál időpontjára vonatkozó adata téves.

Művei:

Gyászvers Ecsedi Báthori István halálára 1605-ben = RMNY 931. Üdvözlő verset írt Szepsi Korocs György: *Βασιλικον δωρον* Oppenheim 1612 című művéhez (= RMNY 1038).

THOMAEUS, P. Stephanus

(Stephanus P. Thomaeus Hungarus); 1620. szept. 29.

Mást nem tudunk róla.

Thököli Gergely

(Gregorius Thököli)

Simándi Bodó Mihály ajánlja neki disputációját, mint fautorának: „ecclesiae Gönglosiensis(!) pastori. . . eiusdemque districtus seniori.” A hibásan írt helynév talán Gyöngyössel azonos (RMK III 1331, 1621. jan. 13.).

THÖKÖLY István

(Stephanus Theökwli, baro in Kesmarek), 1596. szept. 17.

Felvidéki császárpárti főúr, aki diákkorában Heidelbergben is megfordult. 1596. szept. 17-től 1600. ápr. 24-ig tanult ott. Szenci Molnárt többször segítette. Második felesége Thurzó György nádor lánya, Katalin volt. Thököly Miklós neki ajánlotta testvéri szerete jeléül RMK III 1028-at 1606. dec. 16-án. (RMKT XVII/8 542. l., RMK III 1028, Nagy Iván, Napló 20., 21., 26., 35., 61. l.)

THÖKÖLY Miklós

(Nicolaus Theoköli Ungarus Baro in Keismarck.) 1603. júl. 12.

Az 1593-ban báróságot nyert Thököly Sebestyén és Dóczy Zsuzsanna fia. 1600-tól Miskolci Csulyak István volt a nevelője. Egy évet Sárospatakon töltöttek, 1601-től pedig a görlitzi egyetemen folytatták tanulmányaikat. 1603. júl. 12-én iratkoztak be a heidelbergi egyetemre. 1607 márciusában Thököly Sebestyén halála következtében kellett hazatérniük. Thököly Miklós 1610-ben az erdélyi fejedelem „aulicusus”. 1617. ápr. 22-én halt meg. (RMKT XVII/2 287–290. l., Napló 344. l.)

Művei:

Oratio de nobilitate, scripta et publice habita, in . . . Heidelbergensis Academiae conventu V. die Septembris (1604) Heidelberg. = RMK III 1013.

De libero arbitrio . . . 1606. dec. 5. = D. P. C. T. I. 653–654. l.

Oratio de stratagematibus, conscriptus et publicitus recitata . . . (Heidelberg 1606). = RMK III 1028. Üdvözlő verset írt hozzá Miskolczi P. István.

Üdvözlő verset írt Ambrosius Sebastianushoz (RMK III 989, Görlitz 1602), Váci Gergelyhez (RMK III 990, Görlitz 1602), Kegelius Istvánhoz (RMK III 995, Wittenberg 1602).

Üdvözlő verset írtak hozzá Cristophorus Arnoldus, Elias, Chucler és Filiczki János Görlitzből való távozása alkalmából. (Miskolczi Csulyak István *Diarium Apodemicum* 95–96. fol. Vö.: RMKT XVII/2. 305. l.)

THURI György

(Georgius Thurius); 1600. júl. 29.

1597. márc. 19-én a wittenbergi, 1600. júl. 29-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Rákóczi Zsigmond alumnusa volt. 1601 márciusában készülődött haza. Hazatérve először Putnokon lelkész, 1605-től 1608-ig Munkácson működött, 1612-ben sátoraljaújhelyi prédikátor volt. (Zoványi, Napló 118–120. l.)

Művei:

De lege eius abrogatione et usu 1601. jan. 24. = D. P. C. T. I. 266–268. l.
Epistolae Pauli Apostoli ad Galatos et Epheseos e graeca impure hebraeum linguam translatae . . . Wittenberg 1598 = RMK III 926.

Carmina = (Pareus, Johann Philipp: *Divo genio . . .* Heidelberg 1600-ban = RMK III 944a.) Újra kiadva *Poemata* címmel Pareus, Johann Philipp: *Delitiae poetarum* 311–354. l. Frankfurt 1619 = RMK III 1245.

Levele Szenci Molnár Alberthez 1601. márc. 24-én Heidelbergből = Napló 118–120. l.

Üdvözlő verset írt Tolnai Fabricius Istvánhoz . . . (RMNY 756); Alvinci Péterhez (= *Disputatio IV. . .* Wittenberg 1599, RMK III 936a = Prot. Egyh. Ad. 1927 126. l.). Gyászverset írt Vendigi János halálára (RMK III 911), Szikszai Kónya István halálára (RMK III 925).

Thuri N. János

Szentgyörgyi Nagy Bálint egyik fatora, s volt tanítója. Beregszászi lelkész. (RMK III 1125, 1613. aug. 28.) 1595 februárjában jegyezték be nevét a wittenbergi magyar bursa évkönyvébe, s még ebben az évben seniora is lett a közösségnek Joannes N. Thuri. (Isk. Adattár 28., 45. l.) Nem tudjuk füzte-e valamilyen kapcsolat Thuri Szántó Jánoshoz.

THURI SZÁNTÓ János

(Johannes Szanto Thuri, Joannes Szanto Thurius, Johannes Szanto Thurius, Johannes Szentó (!) Thuri); 1612. ápr. 14.

Zoványi szerint Mezőtúron született. Thuri János neve gyors egymás utánban háromszor is szerepel a debreceni iskola törvényeit aláíró tanulók névsorában: 1599. aug. 20-án, 1605. okt. 16-án, mint collaborator és cantor, a neve melletti megjegyzés szerint 1632-ben hunyt el Váradon. Harmadszor 1610. okt. 14-én fordul elő a neve. 1612. ápr. 14-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Hazatérése után 1615. jan. 9-én a szatmári iskola rektora, majd Zoványi szerint szinyérváraljai 1629-től 1632-ig váradai prédikátor. (Isk. Adattár, 100., 101., 103. l., Napló 66. l. Zoványi.)

Művei:

De lapsu seu primo peccato hominis 1612. nov. 14. = D. P. C. T. 2. 6–9. l.

De praedestinatione 1613. jún. 16. = D. P. C. T. 2. 103–105. l.

De Deo et Trinitate divinarum personarum 1613. nov. 20. = D. P. C. T. 2. 143–144. l.

Neki ajánlották a disputációjukat: Vetési Z. István (RMK III 4234; H. n. 1622 k.); Gönci M. János (RMK III 1376, 1625. szept. 24.), mindketten, mint szinyérváraljai papnak; Jenei G. István (RMK III 1468, Leyden 1631. dec. 13.), mind váradai papnak.

Thurzó Imre

Tornai Ferenc neki is ajánlja RMK III 1225-öt (Marburg 1618. febr. 25-én), Tornai ugyanis Debreceni L. Tamásnak, Thurzó jószágigazgatójának volt alumnusa.

Tihaméri Máté

Lévai Suba Tamás (RMK III 1223, Marburg 1618) és Muraközi Dús Márton (RMK III 1224, Marburg 1618. márc.) egyik fautora. 1599-ben már sátoraljaújhelyi lelkész, 1617-ben már egyúttal zempléni esperes is, 1622. jún. 8-án hunyt el Újhelyen. (RMKT XVII/2 287., 293., 312. l.)

Tiszabecsi B. Tamás l. Tiszabecsi P. Tamás

Tiszabecsi Gáspár

(Casparus Tiszabecsi, Casparus Tisza-betsius)

Szentgyörgyi Nagy Bálint egyik fautora s volt tanára (RMK III 1125, 1613. aug. 28.) és Tiszabecsi P. Tamás apja és pártfogója (RMK III 1219, 1618. febr.). Mindkét időpontban kászoni lelkipásztor.

TISZABECSEI P. Tamás

Thomas Tiszabetsi, Thomas B. Tisza-Betsinus, Thomas P. Tisza-Betsinus, Thomas P. Tisza-betsinus); 1617. ápr. 7.

Tiszabecsi Gáspár kászoni lelkipásztor fia. Sárospatakon tanult, majd rektor volt Olaszliszkán. 1617. ápr. 7-én beiratkozott a heidelbergi egyetemre. Barkóczi László és apja Tiszabecsi Gáspár alumnusa volt. 1621-ben tért haza. 1623-tól másod-, 1626-tól első pap Kolozsvárott. Ettől az évtől

esperes a kolozskalotai egyházmegyében. Része volt abban, hogy a kolozsvári unitárius szászok egy része 1628—29-ben reformátussá lett. 1634. febr. 7-én aláírta a *Concordiae inter evangelicos querendae Consilia* H. n. 1634 című iratot. Sokat tett az 1638-tól épülő kolozsvári Farkas utcai templom ügyéért. 1644. július elején halt meg. (Adattár I 124—132. l.)

Művei:

Continuatio de fugiendo papatu 1617. aug. 9. = D. P. C. T. 2. 373—376. l.
Egy cím nélküli disputáció 1617. nov. 29-én. = D. P.: Thes. Bibl. 9. l.
De Antichristo... sub praesidio... Henrici Alting... (1618) febr. Heidelberg (1618) = RMK III 1219. Üdvözlő versek nincsenek mellette.
Két halotti prédikációk Perényi Gábor felett... Gyulafehérvár 1638 = RMK I 679.

Üdvözlő verset írt latinul Geleji Katonát Istvánhoz (*Praeconium Evangeliam II...* Gyulafehérvár 1640 = RMK II 552.).

Kanizsai Pálfi János 1636. jan. 12-én hozzá címzett levele kiadva: MPÉtA III. 79—80. l.

Neki ajánlották disputációikat a következők: Kisvárdai F. János (RMK III 1470, Franaker 1627); Tállyai Z. Márton (RMK III 1483, Leyden 1632. jún. 26); Gidófalvi S. Balázs (RMK III 1493, Franaker 1633. aug. 3.); Tállyai Z. Márton (RMK III 1503, Leyden 1634, ez nem disputáció, hanem terjedelmes vitairat); Dadai János (RMK III 1521, Franaker 1637); Almási P. András (RMK III 1556, Franaker 1640. máj.); Csaholci P. János (RMK III 1611, Utrecht 1643. febr. 11.); Kazai János (RMK III 1629, Utrecht 1644. márc. 30.), valamennyien, mint kolozsvári első papnak, fautoruknak.

Tonsoris István l. Váradi Tonsoris István

TORNAI PASTORIS Ferenc

(Franciscus Pastoris Tornai, Franciscus Tornai, Franciscus P. Thornai, Franciscus P. Thornaeus); 1618. ápr. 7.

Heidelbergi tanulmányait megelőzően, a marburgi egyetemet is látogatta. Debreceni Tamásnak, Thurzó Imre tokaji jószágigazgatójának volt alumnusa (RMK III 1225). Hazatérése után 1620. nov. 22-én a váradi zsinaton avatták pappá. 1623-ban Huszton működött. (Adattár I 149 és 74. l.) A Herepei János által leírt D. P. Thes. Bibl. kötetben a 150. lapon írt disputája után a következő kézírásos megjegyzés áll: „Minister quondam Debrecin(us) Frater post. Steph. P. Thornai minister ibidem. 1640 et seq.” Ezt az adatot azonban szűkszavúsága miatt nehéz értelmezni. Tornai Pap István 1641-től 1659-ig volt debreceni lelkész, testvére Tornai Gáspár 1655—57 között működött ugyanott. Ebből, ha a bejegyzés nem téves az következők, hogy Ferenc István és Gáspár bátyja volt, s 1640-et megelőzően Debrecenben működött. (Adattár I 163. l.)

Művei:

Két cím nélküli disputáció 1618. júl. 17-én és 1618. nov. 21-én = D. P.: Thes. Bibl. 113. és 150. l.

De subiecto principis, et affectionibus generalibus Philosophiae Naturalis... *sub praesidio Johanni Combachii...* (1618) febr. 21. Marburg 1618 = RMK III 1225. Vers nincs mellette.

Üdvözlő verset írt: Szikszai D. Istvánhoz (RMK III 1217, 1618-ban); Aszalos Mihályhoz (RMK III 1222, Marburg 1618. jan. és RMK III. 1251, 1618. aug. 8.); Lazari Egri Gáspárhoz (RMK III 1252, 1619. ápr. 3.).

Tornai Pastoris Samuel

Tornai Ferenc testvére és egyik fautora. Ónodi pap. (RMK III 1225, Marburg, 1618. febr. 21.)

TÖLCSEKI PITTER Mihály

(Michael Pitter Theoltzecki, Michael Pitter Tölceki, Michael Pitter Tölczeki); 1612. ápr. 14.

1612. ápr. 14-től tanult a heidelbergi egyetemen. 1614-ben térhetett haza. 1647-ig Göncruszkán s közben valószínűleg más helyeken is lelkészkedett, ezután a ma már elpusztult Kápolnán működött. (Zoványi)

Művei:

De persona et officio Christi mediatoris 1612. dec. 12. = D. P. C. T. 2. 23–28. l.

De providentia Dei 1613. máj. 28. = D. P. C. T. 2. 96–98. l.

De mediatore Christo. Theses controversae cum Paganis, Judaeis, Samosatensis, Sophistis. 1614. jan. 3. = D. P. C. T. 2. 151–152. l.

Török János

Komáromi Szerafin Pál egyik pártfogója. (RMK III 1615. szept. 16.) Nem hisszük, de nem lehetetlen, hogy azonos volna azzal a Török Jánossal, akinek nevét Kanizsai Pálfi János a „*Tavaszi indul víz forrásuktól*” című versének versőibe rejtette (RMKT XVII/8 184–185. l.), és aki a telekesi Török család sarjaként Pápa földesurának, enyingi Török Istvánnak özvegyét, gersei Pethő Margitot vette feleségül 1618. jún. 3-án. Ez a Török János 1622-ben még élt. Birtokai voltak Somlyó, Jánosháza, Szécsény, valamennyi a Dunántúlon. ((RMKT XVII/8 533. l., Nagy Iván.)

UDVARHELYI György

(Georgius Udvarhely, Georgius Udvarhelyi, Georgius Udvarhelinus); 1618. ápr. 7.

1609. nov. 3-án Debrecenben, 1618. ápr. 7-én Heidelbergben iratkozott be. Mászt nem tudunk róla.

Művei:

Két cím nélküli disputáció 1618. jún. 13-án és 1619. III. 26-án. = D. P.: Thes. Bibl. 100. és 180. l.

Üdvözlő verset írt: Borzási B. Balázshoz (RMK III 1250, 1619.) és Aszalos Mihályhoz (RMK III 1251, 1618. aug. 8.).

Emléksorokat írt Tállyai Putnoki János emlékkönyvébe. Heidelberg 1618-ban.

ÚJFALVI KATONA Imre

(Emericus Uyfalvi, Emericus Katona Újfalvinus Baronius); 1598. máj. 22.

Újfalú 1572 — Bodrogkeresztúr 1610. okt. 22. Az egykori Baranya megyei Újfaluban született. Sárospatakon tanult. 1593–1594 körül Szepsi-ben tanított. 1596. ápr. 19-én a wittenbergai, 1598. V. 22-én a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Wittenbergben seniora is volt a magyar coetusnak.

Hazatérve 1598. dec. 14-től Sárospatakon működött mint rektor. 1602 végén vagy 1603-ban Rákóczi Zsigmond udvari papja lett, nem sokkal később pedig másodpap Szepsiben. 1606-tól Göncön, 1610 tavaszától Bodrogkeresztúron vitte az első papi tisztet. Meghalt 1610. okt. 22. (Zoványi)

Művei:

Gyászverset írt Szepsi Wendighi Balázs halálára Wittenbergben 1597-ben = RMK III 911-ben.

De libero arbitrio, contra theses Andreae Sarosi. H. é. n. = RMK III 4268 (példány nem maradt belőle).

Antipapismus, avagy annak megmutogatása, hogy méltán szakadtak el a reformátusok a római katolikusoktól. (Kézirat, nem maradt fenn.)

Tractatus de patrum, conciliorum, traditionum autoritate circa fidei dogmata... Frankfurt 1611. = RMK III 1095.

A CXXX. zsoltár verses parafrázisa RMNY 1037/2-ben. A XLIII. zsoltár verses parafrázisa = *Egynéhány szép zsoltárok és Isteni dicséretetek.* Várad 1648-ban = RMK I 818.

RMK III 992-öt Heidelberg 1602. júl. 21. neki ajánlotta Ráczevi István, mint sárospataki tanárnak. (E műből példány nem ismert.)

Újfalvi Péter l. Somosújfalvi Érsek Péter

ÚJHELYI S. Mihály

Michael [Sartoris] Uyheli, Michael S. Uyheli, Michael Wyheli, Michael Uyllynus, Michael Uyholius); 1618. aug. 12.

1618. aug. 12-től tanult a heidelbergi egyetemen. Szikszai D. Istvánhoz írt üdvözlő versét, mint annak coalumnusa írta alá, tehát az ő mecénása is Bocskai Miklós volt. Mászt nem tudunk róla. (RMK III 1217.)

Művei:

Három cím nélküli disputáció 1619. szept. 13-án, 1619. jún. 19-én és 1620. febr. 26-án = D. P.: Thes. Bibl. 164., 209. és 331. l.

Üdvözlő verset írt Szikszai D. Istvánhoz (RMK III 1217, 1618).

Újvári Gáspár l. Érsekújvári Gáspár

Váci Mihály

(Michael Vatsius)

Pataki Füsüs János (RMK III 1195, 1617. ápr. 26.), Muraközi Dús Márton (RMK III 1224, Marburg 1618. márc. 4.), és Lévai Suba Tamás (RMK III 1223, Marburg 1618. febr. 25.) egyik fautora. A sárospataki egyház diakónusa. Pataki Füsüs rokona.

VÁCI T. Péter

(Petrus T. Vatsinus, Petrus T. Varsinus); 1600. febr. 8.

1596. nov. 12-én Debrecenben volt contrascriba és senior. 1600. jan. 5-én Szenci Molnárral együtt indult Késmárkról peregrinációjára. 1600. febr. 8-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre, 1601 szeptembere körül még ott volt. Báthorban hunyt el 1613. márc. 10-én. (Isk. Adattár 99. l., Napló 28., 123. l.)

Művei:

De providentia Dei 1600. jún. 14. = D. P. C. T. 1. 163–166. l.

De triplici Christi mediatoris officio 1600. okt. 18. = D. P. C. T. 1. 224–227. l.

VÁCI SUTORIS Péter

(*Petrus Sutoris Vaczi* [későbbi kézzel!], *Petrus Sutoris Vaci*, *Petrus Vaci*); 1614. jún. 17.

1607. dec. 20-án szerepel *Petrus Vátzi* neve a debreceni mátrikulában a következő megjegyzéssel: „In bello se modeste sereno vitae finem imposuit.” (Isk. Adattár 101. l.)

1614. jún. 17-től tanult a heidelbergi egyetemen Bethlen Gábor alumna volt. 1617. dec. 8-án érkezett Kolozsvárra külföldről hazatérőben, innét a vele együtt hazatért Gyöngyösi Kiséri Andrással indult Gyulafehérvárra. Tasnádi Ruber Mihály püspök valószínűleg mindkettőt a fehérvári iskolába rendelte praepceptornak. Váci később dési pap és esperes lett. Tagja volt 1622-ben Milotai Nyilas István: *Speculum Trinitatis*. . . Debrecen 1622 = RMNY 1262 című művét bíráló bizottságnak. (Adattár I 173. l.) Nem tudjuk milyen háborúban halt meg.

Művei:

De peccato eiusque causa et effectu 1614. dec. 12. = D. P. C. T. 2. 196–197. l.

De Deo et sancta Trinitate 1615. ápr. 29. = D. P. C. T. 2. 219–221. l.

De filiis Dei gemina naturali et essentiali divinitate, opposita erroribus Samosatenianorum ac Arrianorum huius temporis. . . praeside Bartholomaeo Coppen. . . 1615. szept. 30. Heidelberg 1615 = RMK III 1153. Üdvözlő verset írtak hozzá: Viski F. István, Szepsi S. István, Gyöngyösi Kiséri András, Velechinus István.

Üdvözlő verset írt: Gyöngyösi Kiséri András (RMK III 1151, 1615. okt. 7.); Velechinus Istvánhoz (RMK III 1154, 1615. szept. 9.).

Neki ajánlotta disputációját, mint egykori tanítójának Mezőlaki Miklós. (RMK III 4233, Frankfurt 1622 körül.)

Vajda Márk

Barcsai Zsigmond ajánlotta neki 1620 karácsonyán Heidelbergben a Péter templomban elmondott beszédét, mint Dézna (Arad megye), Moson stb. . . urának. (RMK III 1291.)

VÁRADI Jakab

(*Jacobus Varadi*); 1609. szept. 27.

1609 elején szerepel neve a wittenbergi bursa anyakönyvében is. (Isk. Adattár 30. l.) Heidelbergből 1610. okt. vége felé indult haza, és útközben meghalt. (TT. 1909. 452. l.)

VÁRADI TONSORIS István

(*Stephanus Tonsoris Waradinus*, *Stephanus T. Varadinus*, *Stephanus Varadinus*); 1604. ápr. 13.

1603. máj. 25-től Wittenbergben, 1604. ápr. 13-tól Heidelbergben tanult. Hazatérve először Nagykaposon lelkészkedett, innen 1611. elején

Bodrogkeresztúrra ment első papnak, itt volt 1624—25-ig. Valószínű ekkor meg is halt. (Zoványi)

Művei:

De justificatione hominis coram Deo 1605. febr. 2. = D. P. C. T. 1. 505—507. l.

De libris canonicis et apocryphis 1605. ápr. 27. = D. P. C. T. 1. 538—542. l.

Magyar gyászbeszédet mondott Károlyi Zsuzsanna temetésén (*Exequiae coereimonialium*... Gyfvár 1624 RMNY 1306/19).

Neki ajánlotta disputációját Muraközi Dús Márton, mint egyik fautorának, bodrogkeresztúri papnak (RMK III 1224, Marburg 1618. márc.) és Lévai Suba Tamás (RMK III 1223, Marburg 1618. febr. 25.).

Varannai András

Szepsi H. Mihály mecénása. (Adattár I 162.), 1608-ban két aranyat és két tallért küldött a wittenbergi magyar coetusnak (Isk. A. 47. l.)

„Varannai Kassának Bocskai és Bethlen előtti meghódolásában is jelentős szerepet játszott: 1604-ben és 1619-ben is a tárgyaló küldöttségek tekintélyes tagja. 1621—1622-ben a város bírása. 1623-ban a fejedelem kamara-gróffá tette, így lett Bethlen kassai pénzverdéjének inspektora. Első felesége Alvinci Péter leánya volt. 1632-ben a szepsi kamara pénztárosaként hunyt el...” (Szepsi Csombor 498. l.)

Várdai András l. Kisvárdai András

VÁRDAI SARTORIS András

(Andreas Sartoris Várdai); 1614. ápr. 23.

Heidelbergi tanulmányainak adatain kívül mást nem tudunk róla. Lehet, hogy azonos azzal a Kisvárdai Andrással, akinek Gönci F. János ajánlja RMK III 1295-öt 1620. nov. 4-én, mint beregszászi lelkésznek, esperesnek, fautorjának.

Művei:

De Antichristo 1615. jan. 27. = D. P. C. T. 2. 204. l.

De certitudine gratiae et meritis operum 1614. szept. 17. = D. P. C. T. 2. 182—183. l.

Várdi Mihály l. Dobrai Várdi Mihály

Vári Alatus János

Bakai György, Vári Miklós és Szentkirályi M. Benedek fautora. (RMK III 1191, 1617. szept. 27., RMK III 1226 Marburg 1618., RMK III 1256 Marburg 1619.)

1591. máj. 8-án szerepel Joannes Vári neve a wittenbergi bursa anyakönyvében. (Isk. Adattár 27. l.)

1617-ben kerülhetett Kolozsvárra papnak Bethlen Gábor hívására. 1620-ban már nem volt ott. Az 1620-as enyedi zsinat határozata alapján tagja volt Milotai Nyilas István: *Speculum Trinitatis*... Debrecen 1622 = (RMNY 1262) című művét bíráló bizottságnak. (Adattár I 177. l.; Bethlen Gábor Emlékezete. Bp. 1980. 598. l.)

VÁRI Miklós

(Nicolaus [F.] Vári); 1619. ápr. 2.

1608. jún. 22-én subscribált Debrecenben, később collaborator is volt. 1617-ben a marburgi egyetemet látogatta, mint Petneházi István borosjenői kapitány alumnusa (Adattár I 163. l.). 1619. ápr. 2-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. 1620-ban már itthon a debreceni iskola rektora (RMNY 1237), mint ilyen hunyt el 1622-ben. (Isk. Adattár 102. l.)

Művei:

Theses physicae de corpore vivo regulari... praeside Goclenio... Marburg 1618 = RMK III 1226.

De primi hominis lapsu... praeside Raphaelae Eglenio 1618. aug. 29. Marburg 1718 = III 1227.

Egy cím nélküli disputáció 1619. okt. 9-én = D. P.: Thes. Bibl. 249. l.
Üdvözlő verset írt Aszalos Mihályhoz (RMK III 1222, Marburg 1618); Szentkirályi M. Benedekhez (RMK III 1256, Marburg 1619. Szentkirályi e művéhez az előszót is Vári Miklós írta); Margitai Péterhez 1620-ban (Margitai Péter: *Jónás próféta könyvének magyarázatja...* Debrecen 1621 = RMNY 1237).

Varsányi András özvegye l. Makkai Katalin

VARSÁNYI PASTORIS Dániel

(Daniel Pastoris Varsanyus), 1611. márc. 21.

1604. ápr. 10-én subscribált Debrecenben. (Isk. Adattár 101. l.) 1610. júl. 11-től Marburgban tanult. 1611. márc. 21-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre. 1617. aug. 30-án böszörményi (Hajdúböszörmény) pap. 1620. aug. 2-án még ott van, s egyúttal már közép-szoldnoki esperes is. 1631. máj. 17-én, mint tokaji első pap tűnik fel. 1638. júl. 13-án Miskolci Csulyak István iktatta be abaújtvári és tornai esperessé. Tokajban halt meg 1644. szept. 13-án. (Nagy J. 40. l., RMK III 1203, 1294 és 1471, RMKT XVII/2 299. l.)

Művei:

Üdvözlő verset írt Pécseli Király Imréhez (= *Isagoges rethoricae...* Oppenheim 1612 = RMK III 1112) és egy latin verset Szepsi Korotz György: *Βασιλικὸν δῶρον...* Oppenheim 1612 = RMNY 1038 című művének függelékében.

Fautora volt Varsányi P. Istvánnak (RMK III 1203, 1617. aug. 30.); Diószegi V. Mihálynak (RMK III 1294, 1620. aug. 2.); Szepsi W. Andrásnak (RMK III 1471, Leyden 1631. máj. 17.).

VARSÁNYI P. István

(Stephanus P. Varsanus, Stephanus P. Warsani, Stephanus Varsani); 1616. júl. 27.

Varsányi Pastoris Dániel testvére. 1616. júl. 27-től a heidelbergi egyetemen tanult. Szenci Molnár Albert *Secularis Concioja* szerint édesanyjának Warsányi Andrásné Makai Katalinnak az alumnusa, ám Heidelbergben nyomtatott disputációját Korláth István szendrői kapitánynak és a vár más tisztviselőinek, valamint néhány tiszántúli papnak ajánlotta. 1617. jan. 1-én arra kérte Szenci Molnárt, hogy küldjön gyászverset atyjának Varsányi

Andrásnak emlékére (Napló 78. l.) A továbbiakban csak annyit tudunk róla, hogy 1631-ben felsőbányai pap volt (RMK III 1465).

Művei:

De ecclesia 1617. febr. 1. = D. P. C. T. 2. 356–357. l.

De sacramento baptismi... sub praesidio Davidis Parei... (1617) Aug. 30. Heidelberg 1617 = RMK III 1203. Üdvözlő verset írtak hozzá Kanizsai Mihály, Kökényesdi Tamár, Miskolci S. János, Szepsi H. Mihály.

Neki ajánlotta disputációját Kecskeméti Mihály (RMK III 1465, Franaker 1631), mint fautorának.

Varsinus T. Péter l. Váci T. Péter

VÁSÁRHELYI Mózes

(Moses Wasarhilinus, Moses Vasarhelinus); 1598. jún. 10.

Herepei szerint egyike volt azoknak a magyar diákoknak, akiket 1592. dec. 2-án kitiltottak a wittenbergi egyetemről. Am neve csak jóval később 1598. ápr. 16-án szerepel a bursa anyakönyvében. Heidelbergben 1598. jún. 10-én iratkozott be. Heidelbergi tanulmányai közben úgy látszik ideiglenesen haza is látogatott, mert utolsó Heidelbergben írt disputációjának dátuma 1601 márc. 28., de Szenci Molnár Albert naplója beszámol arról, hogy 1600. jan. 5-én Késmárkra érkezett V. M. úr négy Heidelbergbe tartó diák kíséretében. (Ezek a febr. 7-én a teológia hallgatók sorába felvett Megyeri János, Váci T. Péter, Szikszai András és Sári Orvos Mihály lehetnek, valószínűleg együtt utaztak Heidelbergbe Vásárhelyivel.) Vásárhelyi 1601-ben tért véglegesen haza. Sárospataki rektor lett, mint ilyen halt meg 1608 nyarán. (Adattár I 328–329. l.)

Művei:

De filio Dei incarnato. 1599. máj. 5. = D. P. C. T. 1. 10–12. l.

De Deo et SS. Trinitate 1600. máj. 9. = D. P. C. T. 1. 141–147. l.

De foedere Dei veteri et novo 1600. aug. 30. = D. P. C. T. 1. 204–209. l.

De Anti-Christo 1601. márc. 28. = D. P. C. T. 1. 305–309. l.

Ő olvasta fel a lengyel Nicolaus Osselinozki helyett: *De primatu Papae Romani* (1601. márc. 21.) = D. P. C. T. 1. 300–304. l.

Neki ajánlották disputációikat a következők: Bölöni Mihály (RMK III 1011, Heidelberg 1604. dec. 15.); Pastoris Gabriel (RMK III 1063, Wittenberg 1608. jan. 20.).

Vasvári Mihály özvegye l. Horváth Margit

Vatsius Michael l. Váci Mihály

VELECHINUS István

(Stephanus Velechinus, Stephanus Velichinus, Stephanus Pastoris Velechinus, Stephanus Vellechinus); 1614. szept. 28.

(Komárom? — Kassa 1633. szept.) Komáromban tanult. 1612–1614-ben nagyszombati rektor volt. 1614. szept. 28-án iratkozott be a heidelbergi egyetemre. Külföldi tanulmányútja költségeit minden bizonnyal Szegedi György, kassai polgár fedezte (RMK III 1154). 1616 máj. 20-án meglátogatta Szenci Molnárt Oppenheimben (Napló 76. l.). Hazatérése után 1616

nyarán ismét nagyszombati rektor, majd 1618. szept. 5-től kassai másodpap lett. Az is maradt 1633 szeptemberében bekövetkezett haláláig (Zoványi). Veresmarti Mihály kétszer is beszélgetett Velechinussal. (Megtérése históriája. Kiad. Ipolyi Arnold. Bp. 1875, 281–3. l.) Az első alkalommal 1612-ben Velechinus még hajlott a katolikus vallás elismerése felé, külföldről való hazatérte után azonban, mikor Sellyén felkereste Veresmartit, kérlelhetetlen protestánsnak mutatkozott.

Művei:

- De persona Christi mediatoris* 1615. jan. 7. = D. P. C. T. 2. 200–201. l.
De satisfactione Christi mediatoris pro nostris peccatis 1615. aug. 11. = D. P. C. T. 2. 237–239. l.
Positiones theologicae de vera Christi ecclesia et conciliis... sub praesidio... Bartholomaei Coppeni... IX. Sept. ... Heidelbergae 1615 = RMK III 1154.
Üdvözlő verset írtak hozzá: Járfás Gáspár, Komáromi Szerafin Pál, Somorjai S György, Váczi S. Péter.
De sacra coena Domini 1616. jún. 15. = D. P. C. T. 2. 326–331. l.
Üdvözlő verset írt: Komáromi Szerafin Pálhoz, 1615. szept. 16. RMK III 1152-ben; Váczi S. Péterhez 1615. szept. 30. RMK III 1153-ban; Békési P. Andrásához 1616. RMK III 1171-ben; magyarul Szenci Csene Péterhez 1616-ban RMNY 1115-ben; magyarul Szepsi Csombor Mártonhoz 1620-ban RMNY 1219-ben.
Halálról való emlékezet... Károlyi Zsuzsanna... temetésének idején. Kassa 1622 = RMNY 1266.
Levele Georg Remhez Heidelbergból 1616. febr. 25-én = Napló 388–389. l.

Veres Gáspár I. Bojthi Veres Gáspár

Villás István

Tályyai Putnoki János egyik mecénása. Debreceni főbíró. (RMK III 1216, 1618. jan. 10.)

VISKI BENE Márton

(Martinus Bene Viski, Martinus B. Viski); 1614. ápr. 23.

1607. ápr. 21-én subscribált Debrecenben. (Isk. Adattár 101. l.) Az 1610-es években gyulafehérvári rektor volt. 1614. ápr. 23-tól Heidelbergben tanult. Később 1622 körül már biztosan feketearдай pap, 1630-ban már ugocsai esperes is (Adattár I 264. l., RMK III 1454, 4234).

Művei:

- De ministerio et ministris Ecclesiae* 1614. okt. 15. = D. P. C. T. 2. 185–186. l.
De S. Coena Domini 1615. márc. 21. = D. P. C. T. 2. 211–212. l.
Üdvözlő verset írt Gyöngyösi Kiséri Andrásához (RMK III 1151, 1615. okt. 7.). Neki ajánlotta disputációját Vetési Z. István, mint fautorának arдай papnak (RMK III 4234, Frankfurt 1622 k.), és Varannai L. János (RMK III 1454, Franaker 1630. jún. 26.).

VISKI FABRICIUS István

(Stephanus Fabri Viski [későbbi kézzel], Stephanus Fabricius Viski, Stephanus Visci); 1614. jún. 17.

Heidelbergi tanulmányainak adatai kívül mást nem tudunk róla.

Művei:

De gratia et libero arbitrio 1614. okt. 17. = D. P. C. T. 2. 197–198. l.

De aeterna Dei praedestinatione 1615. jún. 10. = D. P. C. T. 2. 223–225. l.

VIZSOLYI HUNYOR Mihály

(Michael Hunior Wisolinus, Michael Visolinus); 1598. jún. 10.

1597. aug. 20-án szerepel neve a wittenbergi bursa anyakönyvében. (Isk. Adattár 28. l.) 1598. jún. 10-én iratkozott be a heidelbergi egyetemre, ahonnét 1600. ápr. 23-án indult hazafelé Patai Mihály társaságában. Szenci Molnár leveleket küldött velük haza Békési Jánosnak és másoknak Kassára és környékére. (Napló 21., 26., 29. l.) 1607. dec. 14-én hunyt el, mint mádi prédikátor. (RMKT XVII/2 290. l.)

Művei:

De theologia et verbo Dei. 1599. ápr. 21. = D. P. C. T. 1. 3–7. l. (Tudománsunk szerint ez az első magyar diák által írt disputáció Pareusnál.)

De evangelio et gratia 1599. júl. 21. = D. P. C. T. 1. 35–39. l.

Falsa et portentosa dogmata papistarum et jesuitarum de Eucharistia et sacrificio Missae ex Bellarmino et Concilio Tridentino 1600. jan. = D. P. C. T. 1. 85.–97. l.

Falsa dogmata papistarum de ecclesia, eiusque notis. = D. P. C. T. 1. 115–120. l.

Willas István I. Villás István

Zabári Péter

Lazari Egri Gáspár egyik pártfogója. A miskolci várban volt elöljáró. (RMK III 1252, 1619. ápr. 3.) 1615. márc. 17-én jelen volt Miskolci Csulyak Mária nevű lányának keresztelőjén (RMKT XVII/2 392. l.)

Zobas Ferenc I. Petri Zobas Ferenc

Zólyomi Erzsébet

Diószegi V. Mihály patrónája. (RMK III 1294, 1620. aug. 2.) Zólyomi Dávidnak nővére, Szerdahelyi Imreffy Mihálynak (Imreffy János Báthori tanácsadója fiának) özvegye. (Nagy Iván.)

**VERZEICHNIS ÜBER DIE STUDENTEN AUS UNGARN
AN DER UNIVERSITÄT HEIDELBERG ZWISCHEN 1595—1621
UND ÜBER IHRE MÄZENE**

J. HELTAI

Am Anfang des 17. Jahrhunderts absolvierten die meisten ungarischen Studenten helvetischen Bekenntnisses, die eine Schule im Ausland besuchten, ihre Studien an der Universität Heidelberg. Heidelberg galt damals als ein der bedeutendsten Kulturzentren der späten Renaissance, als Zugang zu Europa. Zwischen den Jahren 1595 und 1621 wurden 173 Studenten aus Ungarn an der Universität Heidelberg immatrikuliert. Diese Studenten wurden später, nach ihrer Wiederkehr in die Heimat zu bestimmenden Faktoren der protestantischen Kultur Ungarns. Durch sie als Vermittler beleuchtete Heidelbergs Spektrum die ungarische Kultur. Vor allem muß David Pareus' riesige Popularität in Ungarn sowie eine große Assimilation seiner irenischen Lehren, die die Wiedervereinigung der protestantischen Konfessionen anstrebten, betont werden. Sehr stark läßt sich der Einfluß der Pfalz auf die ungarische Literatur und das Schulwesen bemerken. In den dritten und vierten Jahrzehnten des 17. Jahrhunderts haben sogar in Heidelberg ausgebildete Intellektuelle die Führungsstellen in der ungarischen kalvinistischen Kirche bekleidet. Manche wie z. B. Péter Alvinci, István Milotai Nyilas, János Keserői Dajka und István Geleji Katona spielten dann als Vertraute und „Ideologen“ des Fürsten von Siebenbürgen, Gábor Bethlen eine wichtige politische Rolle. Unsere Arbeit stellt einerseits diesen Einfluß der Universität Heidelberg dar, andererseits versucht sie zur weiteren Forschung beizutragen. Das Verzeichnis ist alphabetisch geordnet, jeder Ungar wurde aufgenommen, der sich in den Jahren, als Pareus in Heidelberg (1598—1621) als Professor wirkte, an der Universität immatrikulieren ließ. Die einzelnen Artikel geben zunächst die zugänglichen biographischen Daten der Studenten an, anschließend werden auch alle ihrer Werke angeführt. In die Forschung wurde ein weiteres, bisher auch in der Bibliographie nur zum Teil verwendetes geordnetes Quellenmaterial einbezogen, nämlich die Disputationen dieser Studenten, die in Heidelberg verfasst und gedruckt wurden. So stellt unsere Arbeit wesentlich mehr als eine einfache Zusammenfassung bisher veröffentlichter Bio-bibliographien dar. Ein neuer Zug unserer Arbeit ist, daß neben den Studenten, soweit sie identifiziert werden konnten, auch deren Förderer angeführt sind. In den Artikeln über sie werden vor allem ihre soziale Zugehörigkeit, ihre soziale Position sowie ihr Mäzenatentum behandelt. Somit mag es uns gelungen sein, sowohl den sozialen Hintergrund der in Heidelberg studierenden Ungarn wie auch die gesellschaftliche Schicht ihrer Förderer darzustellen. Die Rolle des Fürsten von Siebenbürgen, Gábor Bethlen müssen wir besonders hervorheben, der allein für zehn Ungarn das Studium in Heidelberg finanzierte und seine Kulturpolitik ausschließlich auf eine Intellektuellenschicht gründete, die in der Pfalz ausgebildet wurde. Neben ihm sind noch das aus dem Bauerntum hervorgegangene Bürgertum in den Agrarstädten sowie der protestantische Adel Ostungarns zu erwähnen.

